

Številka: 020-22 /2010
Datum: marec 2010

POROČILO O DELU
INŠPEKTORATA REPUBLIKE
SLOVENIJE
ZA OKOLJE IN PROSTOR

ZA LETO 2009

KAZALO

1	UVOD	3
2	INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE IN PROSTOR	4
2.1	<i>SPLOŠNO O INŠPEKTORATU</i>	4
2.2	<i>PRISTOJNOSTI</i>	4
2.3	<i>ORGANIZIRANOST</i>	4
2.4	<i>KADROVSKI IN MATERIALNI POGOJI DELA</i>	5
2.4.1	Kadrovska struktura	5
2.4.2	Izobraževanje	7
2.4.3	Materialni pogoji dela	8
2.5	<i>FINANČNA REALIZACIJA</i>	8
2.6	<i>INŠPEKTORAT KOT PREKRŠKOVNI ORGAN</i>	9
2.6.1	PN-vpisnik.....	9
2.6.2	ODL-vpisnik	9
2.6.3	Plačane in izterjane globe.....	10
2.6.4	Zaključek.....	10
2.7	<i>INFORMIRANJE ORGANOV IN OBČANOV</i>	10
2.7.1	DOSTOP DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA	10
3	INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO PROSTORSKE INŠPEKCIJE	12
3.1	<i>PRISTOJNOSTI IN POOBLASTILA</i>	12
3.2	<i>ORGANIZACIJA DELA</i>	12
3.3	<i>UGOTOVITVE PRI DELU</i>	13
3.3.1	Gradbena inšpekcija	13
3.3.2	Geodetska inšpekcija.....	23
3.3.3	ZAKLJUČEK.....	25
4	POROČILO O DELU INŠPEKCIJE ZA OKOLJE IN NARAVO	26
4.1	<i>PRISTOJNOSTI IN POOBLASTILA</i>	26
4.2	<i>ORGANIZACIJA DELA</i>	27
4.2.1	Načrtovanje dela.....	29
4.2.2	Mednarodno sodelovanje	31
4.2.3	Inšpektorski informacijski sistem (OIS).....	32
4.2.4	Regulatorni cikel	32
4.2.5	Sodelovanje z drugimi organi.....	32
4.2.6	Izobraževanje inšpektorjev.....	33
4.3	<i>UGOTOVITVE PRI DELU</i>	33
4.3.1	Splošne ugotovitve	33
4.3.2	Ugotovitve s področja dela.....	37
5	INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO STANOVANJSKE INŠPEKCIJE	57
5.1	<i>PRISTOJNOSTI IN ORGANIZACIJA</i>	57
5.1.1	Stanovanjski zakon.....	57
5.1.2	Zakon o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb (ZVKSES).....	58
5.2	<i>UGOTOVITVE PRI DELU</i>	58
5.2.1	Prekrškovni postopki in postopki inšpekcijskega nadzora	58
5.2.2	Ukrepi in dejanja	59
5.2.3	Redni inšpekcijski postopek.....	59
5.2.4	Izvršilni postopek	60
5.2.5	Prekrškovni postopek	60
5.2.6	Prioritete.....	61
5.2.7	Druge aktivnosti	62
5.3	<i>ZAKLJUČEK</i>	62

1 UVOD

Spoštovani,

pred vami je poročilo o delu Inšpektorata RS za okolje in prostor v letu 2009. Poročilo je skladno z zakonsko obveznostjo posredovano ministru za okolje in prostor ter Inšpekcijskemu svetu. Objavljeno je na spletni strani Inšpektorata.

Nadzor, ali zavezanci spoštujejo predpise iz delovnega področja Inšpektorata pokaže, da se razmere na tem področju bistveno ne spreminjajo glede števila postopkov in ukrepov, zmanjšuje pa se teža kršitev – npr. nelegalnih gradenj je manj, več je nepravilnosti pri gradnji in raznih prezidav objektov, na področju okolja je več postopkov v zvezi z vnosom odpadkov (zemljin) v tla, dimnikarskimi službami in na stanovanjskem področju je več postopkov zaradi del, za katera je potrebno soglasje solastnikov. V mnogih primerih je razlog za kršitve neznanje zavezancev, da je predpisana zakonska obveza za njihovo ravnanje.

Za veliko število vloženih in obravnavanih prijav se izkaže, da so zahteve po inšpekcijskem ukrepanju večinoma neutemeljene, saj ne gre za kršitve predpisov temveč za domnevno motenje posesti ali okolice. Ker tudi tovrstna nadzor zahteva inšpektorjevo navzočnost na terenu in pripravo odgovorov prijaviteljem, inšpektorjem zato primanjkuje časa za obravnavo za državo in državljane pomembnejših zadev z izkazanim javnim interesom.

V poročilu so prikazani statistični podatki o delu v preteklem letu, predstavitev ter analiza dela na posameznih področjih, ki je razdeljeno v 3 inšpekcije znotraj katerih delujejo inšpektorji za okolje, inšpektorji in naravo, inšpektorji za vode, gradbeni inšpektorji in geodetska inšpektorica. Delo, ki ga opisujemo v tem poročilu, je opravilo 135 inšpektorjev ob sodelovanju 23 nadzornikov ter 34 sodelavcev drugega osebja, katerih prispevek je nepogrešljiv pri delu.

Aleksandra Velkovich
Glavna inšpektorica RS za okolje in prostor

2 INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE IN PROSTOR

2.1 SPLOŠNO O INŠPEKTORATU

Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor je organ v sestavi Ministrstva za okolje in prostor. Inšpektorat vodi in predstavlja glavna inšpektorica za okolje in prostor.

V letu 2009 je Inšpektorat RS za okolje in prostor vodila do 1.7.2009 glavna inšpektorica RS za okolje in prostor, ga. Bojana Pohar, od 1.7.2009 pa glavna inšpektorica RS za okolje in prostor, ga. Aleksandra Velkovrh. V skladu s to funkcijo sta na podlagi določb Zakona o inšpekcijskem nadzoru (Ur.l.RS, št. 56/02 in sprem.) koordinirali delo inšpektorjev ter v okviru svojih pooblastil odgovarjali za zakonitost, kakovost in učinkovitost dela inšpektorata.

Urad glavne inšpektorice Republike Slovenije za okolje in prostor ima sedež na Dunajski 47 v Ljubljani.

2.2 PRISTOJNOSTI

Inšpektorat RS za okolje in prostor opravlja naloge inšpekcijskega nadzora nad izvrševanjem predpisov in splošnih aktov, ki urejajo:

- varstvo okolja in narave ter ekološki nadzor na državni meji, vodni režim, urejanje voda in gospodarjenje z njimi, gensko spremenjene organizme,
- urejanje prostora in naselij, graditev objektov in izvedbo gradbenih konstrukcij, izpolnjevanje bistvenih zahtev za objekte,
- stanovanjske zadeve in
- geodetske dejavnosti.

Te pristojnosti in naloge inšpektorata so določene v Uredbi o organih v sestavi ministrstev (Ur.l.RS, št. 58/03 in sprem.), sprejeti na podlagi Zakona o državni upravi (Ur.l.RS, št. 52/02 in sprem.). Glede na tako obširno pristojnost je inšpektorat notranje razdeljen na tri inšpekcije:

- Inšpekcija za okolje in naravo,
- Inšpekcija za prostor,
- Stanovanjska inšpekcija.

2.3 ORGANIZIRANOST

Organizacijo Inšpektorata RS za okolje in prostor ureja Akt o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest.

V skladu z aktom je bil inšpektorat v letu 2009 notranje enako organiziran kot predhodna leta in sicer v štiri organizacijske enote glede na področje dela:

- Inšpekcija za okolje in naravo,
- Inšpekcija za prostor,
- Stanovanjska inšpekcija in
- Služba za skupne in pravne zadeve.

Inšpekcije predstavljajo najpomembnejši in največji del Inšpektorata RS za okolje in prostor. Vsako inšpekcijo vodi direktor inšpekcije, ki vsebinsko vodi področje dela po vseh območnih enotah po Republiki Sloveniji.

V letu 2009 je štela inšpekcija za okolje in naravo 55 inšpektorjev za okolje in naravo; inšpekcija za prostor 74 gradbenih inšpektorjev, 1 geodetsko inšpektorico; stanovanjska inšpekcija pa 5 stanovanjskih inšpektorjev.

Služba za skupne in pravne zadeve opravlja delo za celoten inšpektorat, podrejena je glavni inšpektorici. Znotraj te službe so pravna, kadrovska, finančna služba in služba za informatiko. V letu 2009 je služba poleg vodje službe imela še 12 javnih uslužbencev.

Zaradi učinkovitega opravljanja nalog inšpekcijskega nadzora ter ustreznega nadziranja celotnega teritorija Republike Slovenije je Inšpektorat RS za okolje in prostor teritorialno organiziran v 8 območnih enotah (OE) in sicer: OE Celje, OE Koper, OE Kranj, OE Ljubljana, OE Maribor, OE Murska Sobota, OE Nova Gorica in OE Novo mesto.

V okviru območnih enot je še 17 inšpekcijskih pisarn. Območne enote organizacijsko vodi vodja območne enote, kateremu pri delu pomaga in mu nudi strokovno pomoč koordinator – vodja inšpekcije v OE.

V okviru območnih enot poleg inšpektorjev in administrativnega osebja delujejo tudi nadzorniki. To so uradniki, ki v skladu z določbami Zakona o inšpekcijskem nadzoru in Zakona o splošnem upravnem postopku izvajajo posamezna dejanja v postopku (ugotavljajo dejstva in okoliščine) in s tem nudijo pomoč inšpektorjem za okolje in naravo ter gradbenim inšpektorjem. V letu 2009 jih je bilo 23.

2.4 KADROVSKI IN MATERIALNI POGOJI DELA

2.4.1 Kadrovska struktura

V Inšpektoratu Republike Slovenije za okolje in prostor je bilo na dan 31.12.2009 zaposlenih skupaj 192 javnih uslužbencev. Od tega je bilo 135 inšpektorjev in 23 nadzornikov, kateri izvajajo neposredne naloge inšpekcijskega nadzora (skupaj 158).

Tabela 1: Število inšpektorjev in nadzornikov v razmerju z ostalimi uslužbenci inšpektorata:

KADROVSKA STRUKTURA	
Inšpektorji in nadzorniki	158
Ostali	34

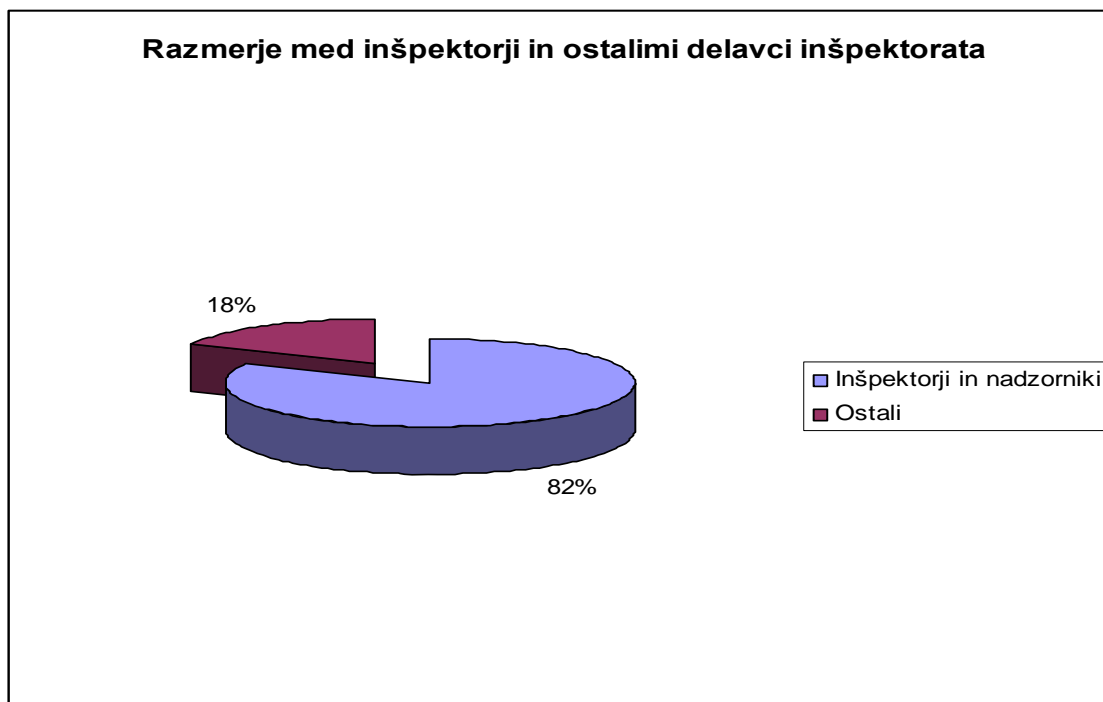
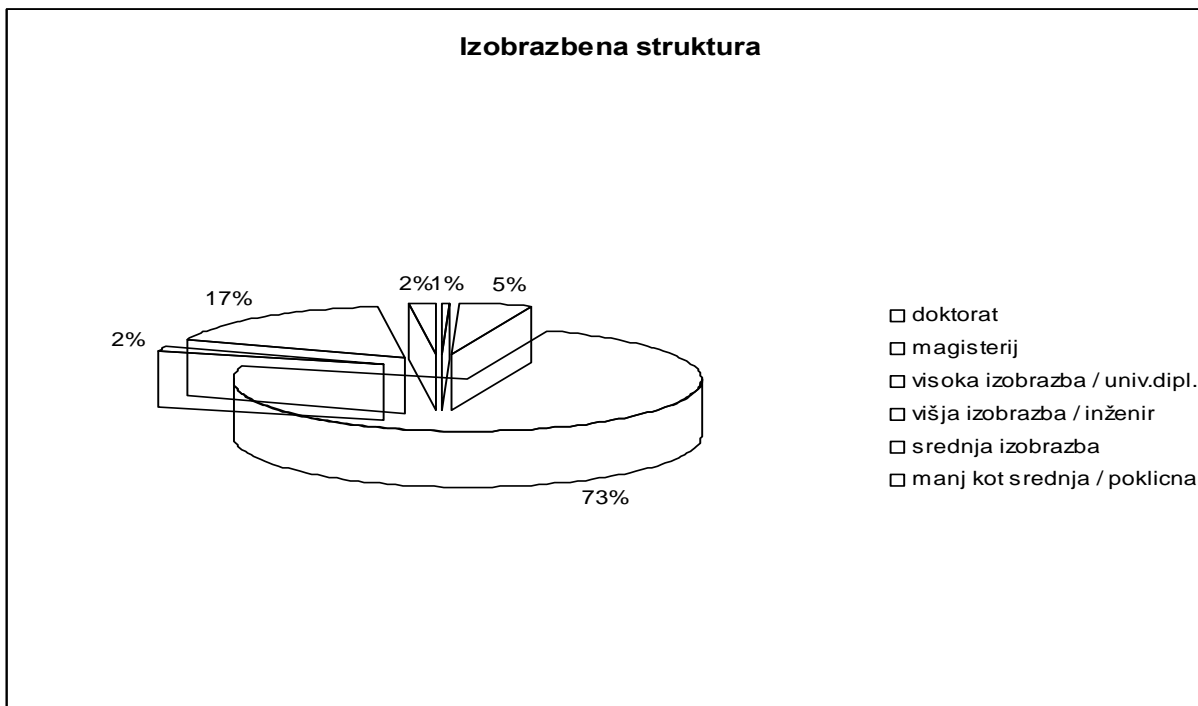

Tabela 2: Izobrazbena struktura delavcev inšpektorata:

STOPNJA IZOBRAZBE	ŠTEVILO USLUŽBENCEV
doktorat	1
magisterij	10
visoka izobrazba / univ.dipl.	143
višja izobrazba / inženir	3
srednja izobrazba	33
manj kot srednja / poklicna	3
SKUPAJ	192

V letu 2009 nas je zapustilo 8 javnih uslužbencev. Hkrati je bilo med letom v delovno razmerje sprejetih 18 novih uslužbencev (zaključilo se je tudi nekaj postopkov za zaposlitev, ki so se pričeli še v letu 2008). Na dan 31.12.2009 smo imeli v teku še 6 postopkov nadomestnih zaposlitev. V letu 2009 smo zaposlili tudi eno pripravnico, ki je zaključila študij in bila štipendistka Vlade RS.

V skladu s Skupnim kadrovskim načrtom organov državne uprave ter kadrovskim načrtom, ki ga določi Ministrstvo za okolje in prostor, je imel Inšpektorat RS za okolje in prostor na dan 31.12.2009 določeno število 195 kot največje število zaposlenih javnih uslužbencev. Kot že vsa predhodna leta je inšpektorat tudi v letu 2009 opozarjal na to, da takšen kadrovski načrt ne dopušča zaposlitve tolikšnega števila inšpektorjev, kot bi jih inšpektorat dejansko potreboval glede na vedno večji obseg pristojnosti. Inšpektorji so že sedaj prekomerno obremenjeni in dolgoročno lahko to vodi v neustrezno opravljanje inšpekcijskega nadzora tako po številu obravnavanih zadev (glede na večanje števila prijav nepravilnosti ter širjenju pristojnosti) kot po njihovi kvaliteti. Ob tem pa delo inšpektorjev vse bolj otežujejo splošni predpisi, ki določajo obveznosti odgovarjanja na vsako vlogo, neurejen je nadzor lokalne skupnosti, tako da inšpektorji v veliki meri opravljajo tudi »komunalni« nadzor, ipd.

2.4.2 Izobraževanje

V skladu z Načrtom izobraževanja, usposabljanja in izpopolnjevanja za leto 2009 (št. 11-1/2009-4 z dne 5.1.2009) so bili za leto 2009 planirani strokovni izpiti iz upravnega in prekrškovnega postopka, obvezna usposabljanja za imenovanje v naziv ter strokovni izpiti za inšpektorja. Vseh 19 javnih uslužbencev je strokovne izpite uspešno opravilo.

Med letom so se posamezni javni uslužbenci udeležili tudi drugih oblik izobraževanja (razni posveti in delavnice s strokovnega področja posameznih inšpekcij). Izobraževanja so bila organizirana tudi znotraj posameznih inšpekcij (interna izobraževanja za inšpektorje posamezne inšpekcije).

Za vse uslužbence inšpektorata (inšpektorje, nadzornike ter administrativne uslužbence) je bil izveden tudi dvodnevni seminar – Dnevi inšpektorjev 2009. V okviru teh dni smo izvedli skupno izobraževanje s področja Zakona o dostopu do informacij javnega značaja, varstva osebnih podatkov, dela Upravne inšpekcije, dela in ugotovitev drugostopnega organa, ogrožanja pri delu in vodenja prekrškovnih postopkov.

2.4.3 Materialni pogoji dela

Največ posodobitev je bilo v letu 2009 opravljenih na področju informacijske tehnologije. V okviru tega smo zaključili opremljanje območnih enot in inšpekcijskih pisarn s skenirnimi postajami, zaključena je bila nadgradnja strežnikov, zamenjane je bilo tudi nekaj stare strojne računalniške opreme (namizni računalniki, prenosni računalniki, tiskalniki, neprekinjeno napajanje) z novejšo računalniško opremo.

V nekaj poslovnih prostorih inšpektorata smo v letu posodobili oziroma zamenjali pisarniško opremo - v inšpekcijskih pisarnah Ptuj, Slovenska Bistrica in Domžale ter izvedli nujna vzdrževalna dela.

Za nemoteno delo inšpektorjev na terenu smo dopolnili vozni park z devetimi, malo rabljenimi avtomobili.

V letu 2009 smo še naprej sledili cilju, da bi imel vsak inšpektor svoj mobilni telefon in digitalni fotoaparati.

Največ posodobitev je bilo v letu 2009 opravljenih na področju informacijske tehnologije. V okviru tega smo zaključili opremljanje območnih enot s skenirnimi postajami, zaključena je bila nadgradnja strežnikov, zamenjane je bilo tudi nekaj stare strojne računalniške opreme (namizni računalniki, prenosni računalniki, tiskalniki, neprekinjeno napajanje) z novejšo računalniško opremo.

Nekatere lokacije smo- predvsem tiste, ki so na podstrehi oz. izpostavljene direktnemu soncu, opremili s klimatskimi napravami. To so bile OE Murska Sobota, IP Ljutomer, IP Slovenska Bistrica, delno IP Ptuj in delno OE Ljubljana.

2.5 FINANČNA REALIZACIJA

Inšpektorat RS za okolje in prostor je imel na proračunu za leto 2009 zagotovljenih le 6.927.927 evrov. V okviru tega zneska so sredstva za plače javnih uslužbencev, za rušitve (prisilne upravne izvršbe na področju gradbene inšpekcije), izvedeniška mnenja, investicije in materialne stroške.

Na proračunski postavki za plače javnih uslužbencev je bilo potrebno pridobiti dodatna sredstva. Inšpektorat RS za okolje in prostor žal že več let neuspešno opozarja na to, da so mu proračunska sredstva odmerjena v prenizkem znesku.

Pri materialnih stroških je bilo povečanje minimalno.

Kljub temu, da ima Inšpektorat RS za okolje in prostor eno najnižjih proračunskih postavk v primerjavi z drugimi organi, uspemo realizirati večji del načrtovanih aktivnosti. To pa je predvsem posledica izredne gospodarnosti, ekonomičnosti in stroškovne učinkovitosti inšpektorata pri razpolaganju s proračunskimi sredstvi. Navedeno je razvidno iz zaključnega računa, ki odraža 99,29 odstotno realizacijo proračuna. Hkrati računsko sodišče v preteklih letih ni našlo nobenih nepravilnosti pri finančnem poslovanju inšpektorata.

2.6 INŠPEKTORAT KOT PREKRŠKOVNI ORGAN

Inšpektorat RS za okolje in prostor je z iztekom leta 2009 zaključil peto leto delovanja kot prekrškovni organ. V tem obdobju so inšpektorji in nadzorniki pridobili že precej izkušenj pri vodenju hitrega prekrškovnega postopka ter pri izdajanju plačilnih nalogov in odločb o prekrških. Na podlagi Pravilnika o oblikah in vsebinah posameznih zbirk podatkov pri prekrškovnih organih sta bila že v letu 2005 vzpostavljena elektronska vpisnika prekrškov; posebej za prekrške, kjer so izdani plačilni nalogi (PN-vpisnik) ter posebej za prekrške, kjer so izdane odločbe o prekršku (ODL-vpisnik). Ker je pravilnik v letu 2008 doživel spremembe, je v letu 2009 sledila tudi sprememba elektronskega vpisnika

Na podlagi pridobljenih podatkov iz navedenih zbirk oz. vpisnikov podajamo naslednje ugotovitve:

2.6.1 PN-vpisnik

Iz tabele št. 1 je razvidno število izdanih plačilnih nalogov po posameznih mesecih v letu 2009 in skupno število izdanih plačilnih nalogov v letu 2009. Tako je Inšpektorat RS za okolje in prostor izdal skupno 761 plačilnih nalogov, kar je manj kot v preteklem letu (ko je bilo izdanih 1128 plačilnih nalogov).

Tabela št. 1

Mes	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEP	OKT	NOV	DEC	skupaj
Št. PN	52	71	61	82	85	82	49	63	67	68	42	39	761

2.6.2 ODL-vpisnik

Iz tabele št. 2 je razvidno, koliko prekrškov je bilo ugotovljenih z odločbo o prekršku. Inšpektorji so v letu 2009 na podlagi odločbe ugotovili **688** prekrškov, kar je več kot v preteklem letu (ko je bilo ugotovljenih 381 prekrškov).

Tabela št. 2

Mes	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEP	OKT	NOV	DEC	skupaj
Št. ODL	15	72	77	43	74	85	69	47	36	60	73	37	688

2.6.3 Plačane in izterjane globe

Inšpektorji so na podlagi izdanih plačilnih nalogov in odločb o prekrških v letu 2009 izrekli glob v skupni višini 2.048.448,05 evrov. Iz tabele št. 3 je razviden znesek izrečenih (obračunanih) in plačanih (zavezanec plačal sam) ter izterjanih glob (skupaj za plačilne naloge in odločbe o prekršku).

Tabela št. 3

Znesek obračunanih glob (evro)	Znesek izterjanih in plačanih glob (evro)
2.048.448,05	1.280.677,73

2.6.4 Zaključek

V letu 2009 je Inšpektorat RS za okolje in prostor sankcioniral 1449 prekrškov in tako oglobil kršitelje v višini 2.048.448,05 evrov.

2.7 INFORMIRANJE ORGANOV IN OBČANOV

Na inšpektoratu se vsako leto povečuje število zahtev po odgovorih. Med najvišjo prioriteto sodi priprava odgovorov Varuhu človekovih pravic, odgovori na poslanska vprašanja, poročila ministru in ministrstvu, Državnemu zboru, Uradu predsednika Vlade, Komisiji za preprečevanje korupcij, Državnemu pravobranilstvu RS in Upravni inšpekciji pri Ministrstvu za javno upravo.

Enako se povečuje število zahtev odgovorov, ki jih v zvezi z izvajanjem inšpekcijskih postopkov zahtevajo mediji-takoj in občani v predpisanem 15-dnevem roku. Tem zahtevam z obstoječo kadrovske zasledbo ni mogoče ugoditi.

2.7.1 DOSTOP DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA

Na podlagi Zakona o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ, Ur. l. RS, št. 51/06) upravni organ posreduje zainteresiranim osebam ali skupinam oseb informacije, za katere so zaprosili in katere zadostijo zakonski dikciji javne informacije.

V skladu s tem je uradna oseba Inšpektorata RS za okolje in prostor v letu 2009 obravnavala 73 zahtev za dostop do informacij javnega značaja. 53 zahtev je bilo pozitivno rešenih ter so bile v skladu z zakonom prosilcem posredovane kopije uradnih dokumentov.

V posredovanih dokumentih so bili osebni podatki zakriti oz. izbrisani, skladno z Zakonom o varstvu osebnih podatkov (Ur. l. RS, št. 94/07). Pri negativno rešenih zahtevah so bile v prvi vrsti tiste zahteve, pri katerih prosilec zahteva informacijo javnega značaja, s katero organ ne razpolaga (13 zahtev). Le malo je bilo takih, pri katerih gre za informacije oziroma podatke, ki se ga v skladu z določbami ZDIJZ ne sme razkriti oz. ga ni potrebno razkriti (skladno s 6. čl. ZDIJZ).

Ugotavljamo, da je po določbi ZDIJZ (1. odstavek 4. člena) oziroma po mnenju Informacijske pooblaščenke praktično kakršenkoli podatek in/ali listina v inšpektoratu že tudi informacija javnega značaja. To dejstvo predstavlja veliko breme pri delu inšpektorata, saj povzroča nemalo dodatnega dela in administriranja, ob tem pa v samih inšpekcijskih postopkih pridobivajo podatke in listine lahko tudi osebe, ki v inšpekcijskem postopku sploh ne sodelujejo. Te osebe s pomočjo pridobljenih podatkov potem sestavljajo razne zahteve (večkrat neutemeljene), na katere moramo potem v postopkih odgovarjati, o njih odločati, Ugotavljamo, da se nam je zaradi dela s posredovanjem informacij javnega značaja obseg administrativnega dela zelo povečal in že trpi naše osnovno delo. IRSOP je bil namreč ustanovljen zaradi inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem in spoštovanjem predpisov, ne pa zaradi zbiranja in brezplačnega posredovanja listin vsakomur. Inšpekcijski spisi se namreč nahajajo v območnih enotah po vsej Sloveniji. Vse to pa je ravno v nasprotju s politiko zmanjševanja stroškov in racionalizacijo poslovanja v javni upravi.

Ugotavljamo, da bi bilo smiselno in potrebno ZDIJZ spremeniti in dopolniti tako:

- da se zoži definicija, kaj je informacija javnega značaja (npr. samo uradne listine, ki jih izda organ - odločbe, sklepi, zapisniki),
- da mora prosilec izkazati pravni interes za pridobitev informacije (podobno kot za pridobitev statusa stranskega udeleženca v postopku),
- da se omeji število poslanih dokumentov enemu prosilcu (zaradi dela in velikih materialnih stroškov) ali pa se vsaka kopija zaračunava bistveno več kot je predvideno sedaj (sedaj je kopija 6 centov, kar pomeni 60 centov za 10 kopij ali 1,20 EUR za 20 kopij - za tak znesek pa ni smiselno izstavljanje računa), vsako listino je potrebno kopirati, iz nje brisati osebne podatke in jo ponovno kopirati, kar pomeni dvakratni strošek kopiranja, ki ga prosilcu seveda ne moremo zaračunati,
- da je prva informacija brezplačna (s tem so zagotovljene človekove pravice do informacije), za vsako nadaljnjo informacijo pa bi prosilec vnaprej plačal upravno takso, sicer informacije ne bi dobil - podobno kot je to potrebno za pritožbo ali tožbo (s tem bi odvrnili veliko "neresnih" prosilcev, ki kar naprej in že več let nepretrgoma vlagajo zahteve),
- da zakon predvidi tudi denarne sankcije za "neresne" prosilce, ki organ zasipajo z zahtevami (podobno kot je v inšpekcijskem postopku možen izrek denarne kazni) - možnost izreka kazni s sklepom bi imela uradna oseba, ki posreduje IJZ.

3 INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO PROSTORSKE INŠPEKCIJE

3.1 PRISTOJNOSTI IN POOBLASTILA

Pristojnosti in pooblastila gradbene inšpekcije izhajajo iz določil Zakona o graditvi objektov (Uradni list RS, št. 110/2002, 97/03 – odl. US, 41/03 – ZVO-1, 45/04 – ZVZP-A, 47/04, 62/04 – odl.US, 102/04 – prečiščeno besedilo, 111/05 – odl.US, 126/07 – ZGO-1B in 108/2009 - v nadaljevanju ZGO-1) in Zakona o urejanju prostora (ZUreP; Ur. l. RS, št. 110/02) s spremembami, ki jih je vnesel Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt; Ur. l. RS, št. 33/07 in 108/2009), in v podzakonskih predpisih (23).

Po teh zakonih gradbeni inšpektorji nadzirajo gradnjo objektov, med drugim:

- ali so bili pri prostorskem načrtovanju upoštevani predpisi s področja urejanja prostora;
- ali so bili pri projektiranju upoštevani predpisi s področja graditve objektov;
- ali so izpolnjeni pogoji za začetek gradnje oz. drugih del po tem zakonu;
- ali se gradnja izvaja skladno z izdanim gradbenim dovoljenjem;
- ali se objekti gradijo ter ali so zgrajeni in vzdrževani tako, da zagotavljajo zanesljivost in izpolnjujejo bistvene zahteve po tem zakonu;
- ali so izpolnjeni pogoji za začetek uporabe objektov po tem zakonu;
- ali udeleženci pri graditvi objektov, ko opravljajo dejavnost prostorskega načrtovanja, projektiranja, revidiranja, gradnje in gradbenega nadzora, izpolnjujejo pogoje, določene s tem zakonom.

Gradbena inšpekcija nadaljuje tudi postopke po določbah Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (ZUN; Ur. l. SRS, št. 18/84, 37/85, 29/86; Ur.l. RS, št. 26/90, 18/93, 47/93, 71/93, 44/97 in 23/02 - odločba US) ter Zakona o graditvi objektov (ZGO; Ur. l. SRS, št. 34/84 in 29/86; Ur. l. RS, št. 59/96, 45/99 in 52/00), ki sta prenehala veljati 1. 1. 2003. Število teh se zmanjšuje, ker postopke zaključujemo.

Osnovni cilji pri delu gradbene inšpekcije so:

- čim bolj učinkovito nadziranje gradnje in preprečevanje nedovoljene gradnje in nepravilnosti pri gradnji;
- v vseh fazah graditve objektov zagotoviti izpolnjevanje z zakonom predvidenih bistvenih zahtev glede lastnosti objektov;
- zagotoviti izpolnjevanje predpisanih pogojev in kvaliteto dela pri opravljanju dejavnosti v zvezi z graditvijo objektov.

Vsa dejanja in postopki gradbene inšpekcije so namenjena doseganju teh osnovnih ciljev, s tem namenom inšpektorji tudi dosledno vodijo prekrškovne postopke in izrekajo denarne kazni.

3.2 ORGANIZACIJA DELA

V inšpekciji za prostor sta:

- gradbena in
- geodetska inšpekcija.

Na dan 31. 12. 2009 je bilo v IRSOP 74 gradbenih inšpektorjev (4 mesta so nezasedena, ker je v teku izbirni postopek za nadomestno zaposlitev). V Uradu glavne inšpektorice je direktor inšpekcije in 2 inšpektorja, v območnih enotah je 67 inšpektorjev. 62 inšpektorjev ima ustrezno izobrazbo, ki jo ZGO-1 določa za gradbenega inšpektorja, 8 inšpektorjev izpolnjuje pogoje za delo na podlagi prehodnih določb zakona.

Število gradbenih inšpektorjev v posamezni območni enoti:

OE Celje	9	OE Maribor	14
OE Koper	8	OE Murska Sobota	4
OE Kranj	5	OE Nova Gorica	5
OE Ljubljana	17	OE Novo mesto	5

Geodetski inšpektor je 1 in ima tudi pooblastilo gradbene inšpekcije, zato vodi tudi postopke gradbene inšpekcije.

3.3 UGOTOVITVE PRI DELU

3.3.1 Gradbena inšpekcija

Osnovna naloga gradbene inšpekcije je nadzor nad gradnjo objektov, predvsem preprečevati nedovoljene gradnje in nadzirati izpolnjevanje z zakonom predvidenih bistvenih zahtev glede lastnosti objektov v vseh fazah graditve. V okviru te naloge smo določili prioritete pri nadzoru tako po vrsti gradenj kot tudi po območjih nadzora, izbranih predvsem glede na obseg škodljivih posledic, ki bi bile lahko v primeru nedovoljene gradnje in drugih nezakonitih dejanj ter nepravilnosti pri gradnji povzročene.

Število novih nelegalnih gradenj (objekti, zgrajeni brez dovoljenj - zanje inšpektor naloži odstranitve) se zmanjšuje. Večina nedovoljenih gradenj (nelegalne in neskladne – v nasprotju z gradbenim dovoljenjem) se ugotavlja na zazidljivih območjih – zmanjšuje se število nelegalnih gradenj na kmetijskih zemljiščih.

Določene težave so v postopkih gradbene inšpekcije v zvezi s spremembo namembnosti objektov, predvsem pa pri spreminjanju stanovanjskih objektov v večstanovanjske objekte. Razlog je predvsem v možnosti, da se etažna lastnina razdeli in v uradnih evidencah vpiše na novo stanje (tudi lastniško), ne glede na legalnost izvedenih del. Vzrok navedenim zapletom so predpisi s področja geodetskih dejavnosti, ker so spremembe v uradnih evidencah mogoče ne glede na legalnost novega stanja. Predlagali smo že ustrezne spremembe predpisov. Vsekakor gre za dela, za kakršna bi bilo potrebno pridobiti gradbeno dovoljenje, pa čeprav se v posameznih primerih nič ne gradi, do spremembe oziroma povečave pa prihaja pri vplivih na okolico objekta.

S 14. aprilom 2008 so pričele veljati spremembe in dopolnitve zakona o graditvi objektov – ZGO-1B. Zakon je v zvezi z delom gradbene inšpekcije prinesel predvsem naslednje spremembe:

- del enostavnih objektov, za katere do tedaj ni bilo potrebno pridobiti gradbeno dovoljenje, je uvrstil med nezahtevne objekte, za katere je potrebna pridobitev gradbenega dovoljenja – izdanega v poenostavljenem postopku;

- gradbeni inšpekciji je prinesel dodatne obveznosti ukrepanja v primerih, ko je v zvezi s postopki izdaje gradbenega dovoljenja uvedena obnova postopka. V takem primeru investitor ne sme nadaljevati z deli, kontrola nad tem in izrekanje ukrepov v primeru kršitve pa je od 1.4.2008 dalje v pristojnosti gradbenega inšpektorja.

Predvsem te dodatne aktivnosti in pa dejstvo, da je gradbeni inšpektor tudi po novi Uredbi o vrstah objektov glede na zahtevnost (Uradni list RS št. 37/2008), katera je nadomestila prejšnji pravilnik, še vedno pristojen za nadzor, če so »enostavni« objekti, za katere sicer dovoljenje po ZGO-1B ni potrebno, zgrajeni oziroma postavljeni v skladu z občinskimi prostorskimi akti, če so za postavitev pridobljena ustrezna soglasja, ipd., predstavljajo še vedno veliko breme in povečano število postopkov in pristojnosti gradbene inšpekcije. Če namreč pogoji, določeni v občinskem prostorskem aktu, za postavitev enostavnega objekta, za katerega po zakonu gradbeno dovoljenje ni potrebno, mora gradbeni inšpektor uvesti postopek in ukrepati kot da gre za nelegalno gradnjo! Takšen postopek – ugotavljanje opisanih pogojev za gradnjo ali postavitev, pa je sicer po vsebini postopek izdaje dovoljenja, kakršnega vodijo Upravne enote, pogoje pa sicer ugotavljajo tudi občinske službe za urejanje prostora.

V oktobru 2008 je pričel veljati Pravilnik o učinkoviti rabi energije v stavbah (Uradni list št. 93/2008) - izvajanje tega pravilnika nadzirajo samo gradbeni inšpektorji. Pravilnik prinaša gradbeni inšpekciji popolnoma nove, dodatne obveznosti, natančnejša in obsežnejša kontrola po določbah pravilnika pa bi oziroma bo zahtevala večji del razpoložljivega časa gradbene inšpekcije. Z obsežnejšim nadzorom nad izvrševanjem pogojev po tem pravilniku še nismo pričeli.

Z uveljavitvijo zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o državni upravi (Uradni list št. 48/2009 - ZDU-1E), z 11. julijem 2009 je bila pristojnost nad področjem "učinkovite rabe energije" z ministrstva za okolje in prostor prenešana na ministrstvo za gospodarstvo. V Uradnem listu RS št. 63/2009 je objavljena še Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o organih v sestavi ministrstev, ki v pristojnost IRSER prenaša "učinkovito rabo energije" - kot to določa 2. člen uredbe o spremembah (oziroma sprememba 6. člena Uredbe o organih v sestavi...). Glede prenosa dejanske pristojnosti inšpekcijskega nadzora nad izvrševanjem Pravilnik o učinkoviti rabi energije v stavbah pa obstojajo določeni dvomi, katere bo potrebno razčistiti. V pripravi je sicer tudi sprememba pravilnika.

Pravilnik poleg pogojev za gradnjo novih stavb določa tudi pogoje, katere morajo investitorji upoštevati pri prenovah stavb ali posameznih delov stavb, pa tudi pri investicijskem vzdrževanju stavb – tako pri izboru vrst in načinov ogrevanja ali hlajenja, izoliranja, energentov, ipd., kot pri določitvi izbora in načina uporabe gradbenih proizvodov, pa tudi pri izračunu skupnih energetskih parametrov. Pravilnik je potrebno upoštevati tudi pri prenovi energetskih inštalacij, kot so gretje, priprava pitne in sanitarne tople vode, prezračevanju, klimatizaciji stavb in razsvetljavi in drugih podobnih delih, ki lahko vplivajo na učinkovito rabo energije.

Tako pravilnik npr. določa, da če se izvajajo obnovitvena ali vzdrževalna dela na več kot 40 % površine posameznih zunanjih sten ali strehe, morajo biti dela na teh površinah izvedena tako, da so izpolnjene zahteve glede toplotne prehodnosti, določene v tem pravilniku. Prav tako je treba zahteve pravilnika izpolniti v primeru prenove stavbe in pri investicijskih vzdrževalnih delih, če je vrednost del večja od 25 % vrednosti stavbe.

Gradbeni inšpektorji bodo morali za nadzor nad izpolnjevanjem določb tega pravilnika osvojiti nova znanja s področja ocenjevanja nepremičnin in izvedenstva gradbene stroke, pa seveda energetskih ved ipd.

Vedeti moramo, da v primeru prenove objektov, pri investicijsko vzdrževalnih in podobnih delih ni potrebna pridobitev gradbenega dovoljenja. V primerih, ko za izvedbo del gradbeno dovoljenje ni potrebno, pa je gradbeni inšpektor edini, ki ima pooblastilo za kontrolo izpolnjevanja pogojev, določenih s tem pravilnikom (npr. za prenove objektov, investicijsko vzdrževalna dela, energetske izboljšave objektov ipd.).

Natančnejše stanje s podatki o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije je razvidno iz Tabele 2.

V nadaljevanju natančneje opisujemo delo gradbene inšpekcije po posameznih prioritetah pri delu, določenih z letnim planom. Podatki o številu posameznih dejanj in ukrepov po prioritetah so razvidni tudi iz Tabele 1.

3.3.1.1 Prioritete po vrstah gradenj

Nadzor nad gradnjo za trg

Gradbeni inšpektorji so intenzivno opravljali nadzor predvsem pri stanovanjskih in javnih objektih ter pri poslovnih stavbah. Pri nadzoru so še posebej kontrolirali kvaliteto vgrajenih gradbenih proizvodov (opremljenost teh z ustreznimi listinami) in upoštevanje predpisanih postopkov pri vgrajevanju proizvodov. Večje nepravilnosti v zvezi s proizvodi niso bile ugotovljene.

Predelave stanovanj v večstanovanjskih objektih kot tudi družinskih hiš v manjša stanovanja se kljub intenzivnemu nadzoru gradbene inšpekcije nadaljujejo. Pri tem mnogokrat ne gre za gradnje v smislu gradbenih del, povečujejo se le vplivi objekta na okolico, kar predstavlja spremembo namembnosti objektov. Zaradi zmanjšanega prometa z nepremičninami in s tem tudi zmanjšanja gradnje stanovanj, so gradbeni inšpektorji ne tem področju v letu 2009 opravili manj inšpekcijskih pregledov kot planirano in manj kot v letu 2008.

O tovrstnih predelavah in prodajah objektov oziroma stanovanj redno obveščamo davčno inšpekcijo.

Inšpektorji so v obravnavanem obdobju pregledali 767 objektov (1112 v letu 2008), izdali 65 odločb (94 v letu 2008), 8 sklepov za denarno prisilitev, izrekli 2 denarne kazni po ZIN, izdali 44 ukrepov (75 v letu 2008) za storjene prekrške in opravili 10 prisilnih izvršitev odločb (13 v letu 2008).

Nadzor nad gradnjo industrijskih in infrastrukturnih objektov

Gradbeni inšpektorji so opravljali kontrolo predvsem tistih objektov, ki imajo vplive na okolje; ti praviloma predstavljajo zahtevne objekte po predpisih o graditvi objektov. Pri IPPC zavezancih (možnost večjih onesnaženj okolja) so pregledovali stanje dovoljenj ter skladnost uporabe objektov in naprav z dovoljenji. Aktivnosti potekajo v sklopu prevzemanja obveznosti in ureditve EU, predvsem v smeri pridobitve potrebnih uporabnih dovoljenj za vse objekte in naprave.

Ugotovljeno je, da večina objektov in naprav ima ustrezna uporabna dovoljenja.

Inšpektorji so pregledali 881 objektov, izdali 101 odločbo, 23 sklepov za denarno prisilitev, izrekli 4 denarne kazni po ZIN, izdali 61 ukrepov za storjene prekrške in opravili 6 prisilnih izvršitev odločb.

Nadzor nad rekonstrukcijami starih objektov

Opravljen je bil intenziven nadzor predvsem v mestnih jedrih in drugih gosto naseljenih območjih, kjer bi bile posledice eventualnih nepravilnosti lahko najtežje. Večje nepravilnosti niso ugotovljene, kršitve predpisov se pojavljajo predvsem v primerih, kjer se objekti rekonstruirajo in dozidujejo z namenom bodoče prodaje. Največkrat je ugotovljena gradnja z namenom predelave objektov v stanovanja in manjše lokale.

Gradbeni inšpektorji so pregledali 1457 objektov, izdali 243 odločb, 24 sklepov za denarno prisilitev, izrekli 6 denarnih kazni po ZIN, izdali 84 ukrepov za storjene prekrške in opravili 8 prisilnih izvršitev odločb.

Nadzor nad nedovoljenim pridobivanjem mineralnih surovin in nad vgrajevanjem mineralnih surovin v objekte

Gradbeni inšpektorji so nadaljevali z intenzivnim nadzorom nelegalnih črpališč mineralnih surovin. Novih nedovoljenih kopov je vse manj. Poleg večletnega intenzivnega nadzora gradbene inšpekcije so k temu pripomogli tudi učinkovitejši ukrepi inšpektorja, določeni z novim ZGO-1 – ukrep ustavitve del in vzpostavitve v prejšnje stanje oziroma sanacije pri nelegalnem kopu ter bistveno višje kazni za prekršek (do 125.178 evrov za pravno osebo, do 1.878 evrov za posameznika). Veliko je k izboljšanju stanja na tem področju pripomoglo tudi sodelovanje gradbene inšpekcije s policijo, kriminalisti, tožilci in državnim pravobranilstvom. Slednji so predvsem na podlagi predlogov gradbene inšpekcije in podatkov, zbranih v postopkih gradbenih inšpektorjev, vodili odškodninske in kazenske postopke v zvezi z nelegalnimi kopi. Zahtevki so predvsem v zvezi s protipravno pridobljeno premoženjsko koristjo, ustvarjeno pri »krajih« mineralnih surovin, ki so v državni lasti na podlagi določb zakona o rudarstvu in zakona o varstvu okolja. Na sodiščih je v obravnavi večje število vloženih tožb za odškodnino iz naslova neupravičene obogatitve pri nelegalnem odvzemanju mineralne surovine. V zadnjih letih je bilo državi plačanih cca 900.000 euro odškodnin, le v letu 2009 blizu 200.000 euro.

Gradbeni inšpektorji so opravili pregled 198 kopov, izdali 6 odločb, 2 sklepa za denarno prisilitev, izdali 7 ukrepov za storjene prekrške. V vseh primerih so podani tudi predlogi Državnemu pravobranilstvu za odvzem protipravno pridobljene premoženjske koristi. Gradbeni inšpektorji v zvezi z nelegalnim izkoriščanjem mineralnih surovin sodelujejo z Državnim pravobranilstvom v pravnih in kazenskih postopkih pred sodišči, prav tako v postopkih policije in tožilstev.

Nadzor nad uporabo objektov

V ZGO-1 je določen ukrep gradbenega inšpektorja v primeru uporabe objekta (za gradnjo katerega je potrebno gradbeno dovoljenje) brez uporabnega dovoljenja ter ukrep v zvezi s spremembo namembnosti objekta brez predhodno pridobljenega gradbenega in uporabnega dovoljenja.

Pri tem nadzoru so imeli prednost javni objekti (trgovski, gostinski, zabavišni, športni ipd.). Odmevno je bil npr. ukrepanje gradbenega inšpektorja v primeru uporabe trgovskega centra Merkur v Vižmarjih pri Ljubljani.

Gradbeni inšpektorji so pregledali 1276 objektov, izdali 121 odločb, 29 sklepov za denarno prisilitev, izrekli 4 denarne kazni po ZIN, izdali 46 ukrepov za storjene prekrške in opravili 10 prisilnih izvršitev odločb.

Nadzor nad priključevanjem nedovoljene gradnje na gospodarsko javno infrastrukturo

ZGO-1 določa, da gradbeni inšpektor upravljavcu infrastrukture z odločbo naloži, da izvrši odklop nelegalno zgrajenega objekta. Če je nedovoljena gradnja priključena preko legalne gradnje, naloži odklop tudi te. Tako so upravljavci gospodarske javne infrastrukture na podlagi odločb gradbene inšpekcije odklopili 25 objektov.

Z odklopi oziroma preprečevanjem priklopov nedovoljenih objektov bomo nadaljevali, saj se s tem učinkovito zmanjšuje možnost uporabe objekta in s tem število nedovoljenih gradenj.

Nadzor nad delom nadzornikov, ki izvajajo gradbeni nadzor

Z ZGO-1 so določene kazni za nadzornika, če ne izpolnjuje obveznosti, ki obsegajo vse od ugotavljanja skladnosti gradnje s projekti in dovoljenji do kakovosti in uporabe gradbenih proizvodov.

Z učinkovitim in popolnim nadzorom pri gradnji objektov, kot ga morajo po zakonu opravljati nadzorniki, se lahko delo gradbenih inšpektorjev omeji le na redne kontrolne preglede na gradbiščih, saj je naloga nadzornikov popolna kontrola spoštovanja zakona pri gradnji objektov.

Kontrolo nadzornikov opravijo gradbeni inšpektorji pri vseh objektih v postopku, še posebej le s tem namenom pa so opravili pregled 245 objektov, 126 zaslišanj, izdali 6 odločb in izrekli 17 ukrepov za storjene prekrške

Nadzor nad delom projektantov, revidentov, izvajalcev in odgovornih vodij del

V letu 2009 smo nadaljevali tudi s kontrolo dela navedenih udeležencev pri graditvi objektov. Gradbeni inšpektorji so s tem v zvezi opravili pregled 470 objektov, 243 zaslišanj, izdali 30 odločb, s katerimi so naložili odpravo nepravilnosti, izrekli 22 ukrepov za storjene prekrške.

3.3.1.2 Prioritete po območjih nadzora

Nadzor nad varovanimi in zaščitnimi območji:

- območja zaščite po predpisih o varstvu narave

V območju Triglavskega narodnega parka ob rednih inšpekcijskih postopkih vodimo tudi postopke za objekte, obravnavane v Uredbah o prostorskih ureditvenih pogojih za sanacijo degradiranega prostora v občinah Bled, Bohinj, Bovec in Tolmin. Uredbe obravnavajo 76 objektov, za katere so bile v letu 1993 vložene vloge za odlog izvršbe inšpekcijske odločbe. Vseh 76 objektov je v postopku gradbene inšpekcije. Večji del objektov so zavezanci uskladili z dovoljenji za sanacijo, pridobljena so uporabna dovoljenja, inšpekcijske postopke zaključujemo.

V območju TNP so bili v letu 2009 uvedeni 4 izvršilni postopki po inšpekcijskih odločbah za prisilno odstranitev objekta ali dela objekta.

V letu 2009 je Javni zavod Triglavski narodni park gradbeni inšpekciji podal 31 prijav o domnevnih nelegalnih gradnjah v območju parka. Prijave se nanašajo predvsem na nadomestne gradnje in obnove pastirskih stanov, prizidke k stanovom, domnevno uporabo stanov in hlevov za počitniške hišice, opisano brez naravovarstvenih soglasij ali v nasprotju z njimi. Z zavodom TNP je vzpostavljeno ustrezno sodelovanje in obveščanje na področju nadzora. Prijave se nanašajo največkrat na nadomestne gradnje in obnove pastirskih stanov, prizidke k tem stanovom, spreminjanje stanov in hlevov v vikende, gradnjo pomožnih objektov ob pastirskih stanovih ali vikendih, vse brez naravovarstvenih soglasij ali v nasprotju z njimi.

Opravljeni so bili tudi redni kontrolni pregledi območja Ljubljanskega barja, ki je pred letom dni z uredbo zaščiteno kot krajinski park in območje krajinskega parka Strunjan. Večje nepravilnosti niso bile ugotovljene.

- območja zaščite po predpisih o varstvu kulturne dediščine

Opravljeni so bili redni pregledi starih mestnih jeder Ljubljane, Maribora, Kranja, Celja, Novega mesta, Škofje Loke in drugih, ki so zaščitena kot arhitekturna dediščina. Ugotovljene so predvsem prenove – rekonstrukcije starih objektov, v večini primerov z ustreznimi dovoljenji.

- zaščitena območja vodnih virov

Območja pregledujemo predvsem v zvezi z možnostjo nedovoljenega odkopavanja mineralnih surovin, ki pa so glede na posledice, predvsem odlaganja odpadnih materialov v nastale izkope, tudi najbolj nevarna za okolje, podtalnico in s tem tudi vodne vire.

Opravljenih je bilo več pregledov v območju Kranja in Šenčurja, Murske Sobote, Maribora, Ptuja in Posavja. Večja nedovoljena odkopavanja pri tem niso bila ugotovljena.

V varovanih območjih so gradbeni inšpektorji opravili pregled 1351 objektov, izdali 202 odločbi, 20 sklepov za denarno prisilitev, izdali 93 ukrepov za storjene prekrške in opravili 18 prisilnih izvršitev odločb.

Nadzor nad območji razpršene gradnje

Opravljenе so bile redne kontrole območij, kjer se pojavljajo posamične ali skupinske gradnje izven območij naselij in izven območij zazidljivih površin - predvsem na območjih kmetijskih, gozdnih, vodnih in drugih površin, kjer izdaja dovoljenj za gradnjo po zakonu praviloma ni možna. Nastajanje novih počitniških ali podobnih zaselkov v območju kmetijskih in gozdnih površin ni bilo ugotovljeno.

V območjih razpršene gradnje so gradbeni inšpektorji pregledali 6179 objektov, izdali 845 odločb, 91 sklepov za denarno prisilitev, izrekli 45 denarnih kazni po ZIN, izdali 262 ukrepov za storjene prekrške in opravili 32 prisilnih izvršitev odločb.

3.3.1.3 Učinkovitost nadzora

Izvajanje upravnih izvršb inšpekcijskih odločb

Gradbeni inšpektorji so v letu 2009 uvedli 441 izvršilnih postopkov za prisilno odstranitev nedovoljeno zgrajenih objektov (rušitev). Večji del zavezancev je v izvršilnem postopku objekt odstranil sam tik pred prisilno odstranitvijo oz. so sami do konca porušili objekt po tem, ko ga je že pričel rušiti inšpektorat s svojo ekipo.

V postopku upravnih izvršb po drugi osebi je bilo v letu 2009 prisilno v celoti odstranjenih 46 objektov, 35 v letu 2008, 39 v letu 2006 in 52 v letu 2005.

Med prisilnimi odstranitvami večjega obsega omenimo predvsem pričetni gradnji dveh večstanovanjskih objektov na Obali in večjega poslovnega objekta v Centru Ljubljane.

Pri vrstnem redu upravnih izvršb (prisilna odstranitev nedovoljenih posegov v prostor) smo upoštevali kriterije kot so varovana območja, ogrožanje okolja, varnosti ljudi in prometa, izpostavljenost v prostoru, javno korist ipd.

Viden je uspeh intenzivnega opravljanja prisilnih odstranitev nelegalnih gradenj v zadnjih letih, saj sedaj že večji del zavezancev objekt odstrani sam tik pred prisilno odstranitvijo (če

že ne po prejemu inšpekcijske odločbe). Prav tako se tudi zaradi intenzivnega opravljanja prisilnih odstranitvev zmanjšuje število novih nelegalnih gradenj.

V večjem delu postopkov gradbene inšpekcije se uporabijo druga prisilna sredstva, kot so opozorila po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru, kazni po določbah Zakona o upravnem postopku in Zakona o graditvi objektov ter globe, izrečene v postopku o prekršku, s katerimi se doseže namen opustitve kršenja zakona ali vzpostavitve zakonitega stanja.

Prisilna odstranitev objekta bo tako v postopku gradbene inšpekcije le še ukrep v skrajni sili, ko z drugimi sredstvi ne bo mogoče doseči zakonitosti.

Denarno prisiljevanje k izvršitvi ukrepov in kaznovanje za prekrške

Gradbeni inšpektorji so izrekli 23 kazni z denarno prisilitvijo po Zakonu o splošnem upravnem postopku, 73 kazni z denarno prisilitvijo po ZGO-1 in 109 plačilnih nalogov po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru.

Tem kaznim lahko prištejemo tudi velik del od 373 izdanih plačilnih nalogov po določbah Zakona o prekrških in velik del kazni, izrečenih s 159 odločbami po istem zakonu. Natančnejši podatki so razvidni iz tabel v nadaljevanju teksta.

Izključitev iz gospodarske javne infrastrukture

ZGO-1 določa, da gradbeni inšpektor z odločbo naloži upravljavcu gospodarske javne infrastrukture, da izvrši odklop nedovoljeno zgrajenega objekta. Če je nedovoljena gradnja priključena preko legalne gradnje, naloži tudi odklop slednje.

Upravljavci gospodarske javne infrastrukture so na podlagi odločb gradbene inšpekcije odklopili 25 objektov zgrajenih brez dovoljenj ali objektov z dovoljenji, ker je bila preko njih priključena nedovoljena gradnja.

Zasegi sredstev, uporabljenih pri nedovoljeni gradnji

ZGO-1 določa, da se za predmete, namenjene izvajanju del pri nedovoljeni gradnji, izreče varstveni ukrep odvzema. Določa tudi, da gradbeni inšpektor z odločbo odredi zaseg predmetov, s katerimi se izvaja nedovoljena gradnja.

V letu 2009 gradbeni inšpektorji niso izdali odločbe o zasegu. Zasegi niso bili potrebni, ker so zavezanci spoštovali ukrep gradbene inšpekcije, kar pa je bilo doseženo tudi s 63 izvršilnimi postopki po 148. čl. ZGO-1 – finančno prisiljevanje k izpolnitvi naložene obveznosti iz inšpekcijske odločbe.

Označitev inšpekcijskih ukrepov

ZGO-1 določa možnost označevanja inšpekcijskih ukrepov in prepovedi na nedovoljenih gradnjah. To vsekakor prispeva k obveščanju javnosti in posameznih oseb o inšpekcijskih ukrepih ter o delu inšpekcije.

V letu 2009 je bil v 4 primerih z opozorilom označen objekt, na katerega se je nanašal inšpekcijski ukrep. Odstranitev opozorila, pritrjenega s pečatom, se šteje za kaznivo dejanje. Odmevno je bilo npr. pečatenje v primeru uporabe trgovskega centra Merkur v Vižmarjih pri Ljubljani.

3.3.1.4 Redno nadzorstvo, druge aktivnosti

Gradbena inšpekcija je v letu 2009 izdala 1529 odločb (za primerjavo – 1494 v letu 2008).

Največ odločb – 570 je izdanih v zvezi s stanovanjskimi stavbami (v letu 2008 npr. 591), 380 v zvezi z drugimi nestanovanjskimi objekti, 116 v zvezi z gostinskimi, trgovskimi in podobnimi stavbami itd. V navedenem številu odločb so vštete vse odločbe, tako o odpravi nepravilnosti kot tudi o odstranitvi nedovoljeno zgrajenih objektov ali delov objektov.

Skupno število odločb se z leti zmanjšuje, kar vsekakor kaže na to, da udeleženci pri graditvi vse bolj spoštujejo določbe ZGO-1 in podzakonskih predpisov.

Davčni upravi smo v izterjavo ažurno odstopali neplačane denarne kazni, neplačane upravne takse, neporavnane stroške upravnih izvršb in druge stroške, ki nastanejo v inšpekcijskem postopku. Redno so bili podani predlogi državnemu pravobranilstvu za odvzem protipravno pridobljene premoženjske koristi in za plačilo odškodnine v primerih nedovoljenega odvzemanja mineralnih surovin. Gradbeni inšpektorji v zvezi z nelegalnim izkoriščanjem mineralnih surovin sodelujejo z Državnim pravobranilstvom v pravnih in kazenskih postopkih pred sodišči, prav tako v postopkih policije in tožilcev.

Pozornost gradbene inšpekcije je bila usmerjena tudi h kontroli izvrševanja Pravilnika o mehanski odpornosti in stabilnosti objektov, s katerim se v slovenski prostor vnaša uporaba evrokodov - evropskih standardov, ki določajo načela in pravila za zagotovitev varnosti, uporabnosti in trajnosti objektov.

Zaradi ureditve trga po priključitvi Slovenije Evropski Uniji in s tem enostavnejšega pretoka blaga in delovne sile v okviru EU je bila večja pozornost gradbene inšpekcije namenjena nadzoru vgrajevanja gradbenih proizvodov in opravljanja storitev s področja graditve objektov tako pri pravnih osebah kot tudi fizičnih osebah. Ustreznost gradbenih proizvodov je eden bistvenih pogojev za doseganje glavnih zahtev za objekte (9. člen ZGO-1). Izkazalo se je, da bil je poostren nadzor in sodelovanje s tržno inšpekcijo, ki pri tem opravlja nadzor nad proizvodnjo in prometom z gradbenimi proizvodi, nujen, pa čeprav so izvajalci za večino pregledanih proizvodov dostavili ustrezna dokazila. Z intenzivnim nadzorom na tem področju smo dosegli relativno hitro prilagoditev trga novim razmeram in vzpostavitev reda pri uporabi gradbenih proizvodov.

Poleg tega, da gradbeni inšpektorji izvajajo inšpekcijski nadzor, sodelujejo tudi kot člani v Odboru za koordinacijo v gradbeništvu pri Ministrstvu za gospodarstvo, Sosvetu za statistiko gradbeništvu pri Statističnem uradu RS, Svetu za tehnična soglasja, ki deluje v okviru Zavoda za gradbeništvo Slovenije (ustanovilo ga je Ministrstvo za gospodarstvo), kjer se pripravljajo in urejajo ustrezni predpisi in pogoji na področju gradbeništvu. Prav tako gradbeni inšpektor kot predstavnik IRSOP sodeluje tudi v mednarodni delovni skupini za revizijo CPD (direktive o gradbenih proizvodih), ustanovljeni v začetku mandata predsedovanja Slovenije Evropski uniji.

Največ prijav s strani občanov je bilo v zvezi s postavitvijo enostavnih objektov in izvedbo del, za katera ni potrebno pridobiti gradbeno dovoljenje.

Pojasnjevanja občanom - prijaviteljem in ugotavljanje dejanskega stanja v zvezi s temi vrstami enostavnih objektov je zahtevalo od inšpektorjev veliko dodatnega dela.

Intenzivnost gradenj v romskih naseljih, več naselij je predvsem v občinah Črnomelj, Metlika in Novo mesto se v zadnjih letih zmanjšuje. Do legalizacij teh naselij še ni prišlo, ker ni ustreznih prostorskih aktov. Učinkovitost izvršb (prisilnih odstranitvev objektov) je v teh naseljih manjša, ker so objekti vseljeni – ljudje potem na istem kraju ali v bližini postavijo nova bivališča (najprej šotore, provizorije, prikolice, ...). V gradbeni inšpekciji v primerih novih nelegalnih gradenj v romskih naseljih prednostno uvedemo postopke, prav z namenom preprečitve širjenja teh naselij.

Tabela 1:

LETO 2009 - JANUAR - DECEMBER										
POROČILO O IZVRŠEVANJU PLANA GRADBENE INŠPEKCIJE										
Točka Plana	VSEBINA NALOGE	INŠPEKCIJSKI UKREPI				IZVRŠBE			PREKRŠEK	
		ŠTEVILO OBJEKTOV	INŠP. PREGLEDI	ZASLIŠANJA	ODLOČBE	SKLEP DEN.PRIS. ZUP	DENARNA KAZEN ZIN	IZVRŠBA PO DRUGI OSEBI	UKREP PREKR.OR GANA	OBDOLŽ. PREDLOG
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
2,1	PRIORITETE PRI DELU GRADBENE INŠPEKCIJE									
2,1,1	PRIORITETE PO VRSTAH GRADENJ									
2,1,1,1	Nadzor nad gradnjo za trg	767	607	328	65	8	2	2	43	1
2,1,1,2	Nadzor nad gradnjo industrijskih in infrastrukturnih objektov	881	704	363	101	23	4	6	61	
2,1,1,3	Nadzor nad rekonstrukcijo in adaptacijo objektov	1457	1207	791	243	24	6	8	82	2
2,1,1,4	Nadzor nad nelegalnim odjemom in vgrajevanjem min. surovin	198	183	34	6	2	2		7	
2,1,1,5	Nadzor nad uporabo objektov	1276	1018	522	121	29	4	10	46	
2,1,2	PRIORITETE PO OBMOČJIH NADZORA									
2,1,2,1	Nadzor nad varovanimi območji	1351	952	369	202	20		18	93	
2,1,2,2	Nadzor nad območji razpršene gradnje	6197	4020	2337	845	91	45	32	262	2
2,1,3	NADZOR NAD UDELEŽENCI PRI GRADNJI									
3,1,3,1	Nadzor nad delom nadzornikov pri gradnji	245	186	126	6				17	
3,1,3,2	Nadzor nad izvajalci	470	377	243	30				22	
	V tabelo vpisujemo število dejanj, aktov itd.:									

Tabela 2:

VRSTA OPRAVIL		POROČILO O DELU GRADBENE INŠPEKCIJE															NEZAHTEVNI OBJEKTI	ENOSTAVNI OBJEKTI	SKUPNO ŠTEVILO															
		ZAHTEVNI OBJEKTI										MANJ ZAHTEVNI OBJEKTI																						
		STAVBE					INŽ. OBJEKTI					STAVBE								lnž.Obj.														
		Več stanov. in socialno varst. stanov. stavbe	Gostinske, trgovske in administrativne stavbe	Stavbe za promet in komunikacije	Industrijske stavbe in skladišča	Druge nestanovanjske stavbe	Objekti razp. > od 8m, mostovi, predori	Avtoceste, železnica, letališča, luke, žitnice	Energ. obj., daljnovodi, vodovodi, zbirni kanali	Druge zahtevni inženirski objekti	Eno, dvo in več stanov. in social. varst. stavbe	Gostinske, trgovske in administrativne stavbe	Stavbe za promet in komunikacije	Industrijske stavbe in skladišča	Druge nestanovanjske stavbe	Druge objekti, ki niso razvrščeni med zahtevne																		
A	B															C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	
0.0	Inšpekcijski pregledi															158	142	17	136	47	4	27	25	42	3792	711	133	549	1669	798	1423	652	10325	
0.1	Zaslišanja															79	70	7	73	22	1	2	14	26	2043	389	63	271	772	346	823	354	5355	
1.1	150.člen ZGO-1 1.ali 2.tč. (odprava nepravilnosti oz. ustavitev gradnje)															5	2	1	1	1					33	5	1	7	6	1	2			65
1.2	150.člen ZGO-1 3.tč. (prepoved uporabe)																6		4				1		20	18	2	26	17	3	1			98
1.3	150.člen ZGO-1 4.tč. (prepoved vgradnje)																								10	4	1		1	3	3	1	23	
1.4	152.člen ZGO-1 - nelegalna gradnja															5	2	1	5	2		1	1	1	366	55	11	41	251	52	173	45	1012	
1.5	153.člen ZGO-1 - neskladna gradnja (ustavitev in sprem.dovoljenja)															2	1								77	4	1	9	31	5	8	1	139	
1.6	153.člen ZGO-1 - neskladna gradnja (odstranitev oz. uskladitev)															1			1						37	2	1	2	17		2		63	
1.7	154.člen ZGO-1 - nevarna gradnja															3	3								61	5		2	14	2	1		91	
1.8	155.člen ZGO-1 - nelegalni kop																				2			1	1				2	2			6	
1.9	156.člen ZGO-1 - posebni primeri																								4				2		1		7	
1.10	158.člen ZGO-1 - odklop od infrastrukturnih omrežij															2				1					11	2			8	1			25	
1.11	160.člen ZGO-1 - označitev ukrepa																1								3									4
1.12	161.člen ZGO-1 - zaseg																												1					
1.13	Odločba ZUN																													2				2
1.14	Odločba ZGO															1				1					11	1			5		2			21
2.1	Opozorilo 33.člen ZIN															12	9	1	7	3		1	1	3	189	44	6	38	82	45	67	39	547	
2.2	Sklep o dovolitvi izvršbe - razen tč. 2,3															2			4	3	1	1			178	39	3	45	162	20	44	13	515	
2.3	Sklep o dovolitvi izvršbe - 4 odst. 148.člena (obnova gr. Dov.)															1	1		1						8	1		3	4	1	9		29	
2.4	Sklep o stroških															2	4			1			1		26	8		2	24	2	5	1	76	
2.5	Drugi sklepi															16	14	1	25	8		2	1	5	769	91	11	100	348	87	177	55	1710	
2.6	Den. kazen 148.člen ZGO-1 - ustavitev gradnje															2	2		3	1					14	1		1	2					26
2.7	Den. kazen 148.člen ZGO-1 - ostale kazni																		3						10	5	2	10	14	2	1		47	
2.8	Den. kazen 298.člen ZUP																		1						10	1		1	8	1	1		23	
2.9	Odstop denarne kazni v izterjavo																		6	3					47	8	1	16	35	6	2	1	125	
2.10	Prisilna izvršba po 2.osebi																1								14	3		7	10	1	8	2	46	
2.11	Odstranitev ali sanacija s strani zavezanca															2	1		6	3			1	4	111	24	7	23	102	35	55	21	395	
3.1	Plačilni nalog ZP1															3	15		11	1					177	24	4	23	76	25	12	2	373	
3.2	Odločba prekrškovnega organa ZP1																2		8				1	1	46	11	4	21	31	17	10		152	
3.3	Obdolžilni predlog ZP1																		1						2	1			1	1		1	7	
3.4	Plačilni nalog ZIN (mandatna kazen)																		2						39	6		15	39	1	7		109	
3.5	Ovadbna tožilstvu																								1								1	
3.6	Odstop državnemu pravobranilstvu za vložitev tožbe																								2	1							3	
																											21420							

Planirano število inšpekcijskih pregledov je bilo določeno predvsem glede na planirane prioritete pri nadzoru.

Tabela 3:

Realizacija planiranih aktivnosti gradbene inšpekcije v letu 2009		
Vrsta opravila in ukrepa	planirano	realizirano
Inšpekcijski pregledi (vsi)	10.000	10.325
Inšpekcijski pregledi v zvezi z uporabo objektov	1.000	1.018
Inšpekcijski pregledi v zvezi z rekonstrukcijo objektov	1.100	1.207
Inšpekcijski pregledi v zvezi z gradnjo za trg	700	704
Inšpekcijski pregledi za stanovanjske objekte	3.500	3.792
Inšpekcijski pregledi za gostinske, trgovske, poslovne stavbe	1.000	711

Število realiziranih pregledov presega število planiranih, kar potrjuje tudi pravilnost določitve prioritet pri nadzoru. Gradbeni inšpektorji namreč še vedno večino nadzorov opravijo v zvezi s prejetimi prijavi oziroma obvestili o domnevnih nepravilnostih pri gradnji, to pa pomeni, da se je tudi število prijav povečalo prav pri gradnjah, določenih v prioritetah nadzora, kar kaže na aktualnost zadev, določenih v prioritetah.

3.3.2 Geodetska inšpekcija

Geodetska inšpekcija opravlja nadzorstvo nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov s področja geodetske dejavnosti, izvajanjem geodetske dejavnosti in izvajanjem geodetskih storitev, kot to določa Zakon o geodetski dejavnosti (ZGeoD; Ur. l. RS, št. 8/00) in predpisi, izdani na njegovi podlagi.

Pristojnosti geodetske inšpekcije so določene v:

- Zakonu o geodetski dejavnosti (ZGeoD; Ur. l. RS, št. 8/00) in podzakonskih predpisih (12);
- Zakonu o evidentiranju nepremičnin, državne meje in prostorskih enot (ZENDMPE; Ur. l. RS, št. 52/00) in podzakonskih predpisih (8) ter v Zakonu o evidentiranju nepremičnin (ZEN; Ur. l. RS, št. 47/06 in 65/2007-odl. US) in na podlagi njega sprejetimi podzakonskimi predpisi (13);
- Zakonu o urejanju prostora (ZUreP; Ur. l. RS, št. 110/02) s spremembami, ki jih je vnesel Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt; Ur. l. RS, št. 33/07), in podzakonskih predpisih (23).

Področje geodetske dejavnosti urejajo tudi Zakon o množičnem vrednotenju nepremičnin – ZMVN (Uradni list RS, št. 50/2006), Zakon o določanju območij ter imenovanju in označevanju naselij, ulic in stavb – ZDOINUS (Uradni list RS, št. 25/2008) in drugi.

3.3.2.1 Prioritete pri delu

Kot v prejšnjih letih smo tudi v letu 2009 zaradi kadrovskih težav zagotavljali le nujen nadzor nad opravljanjem geodetskih storitev.

3.3.2.2 Redno nadzorstvo, druge aktivnosti

V letu 2009 je bilo uvedenih 57 novih postopkov geodetske inšpekcije. Večina prijav se še vedno nanaša na opravljanje geodetskih storitev na terenu in njihove domnevne nepravilnosti, čeprav se vprašanje nestrinjanja z vzpostavitvijo katastrske meje v naravi rešuje v sodnem postopku določitve meje, kar pa je povezano s stroški. Za skladnost izdelka oz. dela s predpisi geodetske stroke je odgovoren odgovorni geodet, ki s svojim podpisom in identifikacijsko številko na izdelku potrjuje pravilnost le tega. V vseh obravnavanih primerih smo preverili, ali ima geodetsko podjetje pridobljeno dovoljenje za izvajanje geodetskih storitev in ali je posamezne storitve, ki so podlaga za urejanje mej zemljišč in parcelacijo, opravljal geodet z ustrežno strokovno izobrazbo in z opravljenim posebnim strokovnim izpitom. Ugotovljene so bile posamezne nepravilnosti, ki so jih geodetska podjetja po ugotovitvi nepravilnosti tudi odpravila. Obravnavan je bila tudi primer projektivnega podjetja, ki je za izvedene geodetske storitve imenoval odgovorno osebo, ki ni izpolnjevala predpisanih pogojev.

Prejeli smo tudi več prijav v zvezi z odstranitvijo mejnikov. Prijave običajno temeljijo na obtožbah "soseda" in kršitelju je mnogokrat težko dokazati storjeni prekršek. Geodetska inšpekcija je obravnavala 11 primerov poškodovanja oz. odstranitve mejnikov. V primerih, ko je bilo kršitelju dokazano, da je z odstranitvijo oz. poškodovanjem mejnikov bil storjen prekršek iz malomarnosti ali namerno, je bila kršitelju izdana odločba o prekršku.

Zakon o evidentiranju nepremičnin predpisuje obvezno evidentiranje stavb v kataster stavb. V primerih, ko je geodetska uprava ugotovila, da stavba ni evidentirana v katastru stavb in zavezanci tega niso storili niti po opozorilu Geodetske uprave v naknadnem roku, je ta podala predloge za uvedbo postopka o prekršku. Prejeli smo 175 predlogov in po uvedbi postopka izdali 98 odločb o prekrških in 45 opozoril.

Večina lastnikov nepremičnin je sicer izpolnila predpisane obveznosti s področja evidentiranja nepremičnin.

Posamezne prijave geodetski inšpekciji so se nanašale tudi na delo sodnih izvedencev geodetske stroke in nad delom geodetskih uprav. V takih primerih geodetska inšpekcija prijavitelje obvesti o pristojnostih posameznih organov.

Prilagamo tudi podatke o planiranih in dejansko izvršenih dejanjih geodetske inšpekcije – tabela št. 5. Planirano število inšpekcijskih pregledov je bilo določeno glede na dotodanje ugotovitve glede stanja na področju geodetske dejavnosti.

Tabela 4. Realizacija planiranih aktivnosti geodetske inšpekcije v letu 2009

Vrsta opravljanja, ukrepa	planirano	realizirano
inšpekcijski pregledi	50	57

Število opravljenih pregledov presega število planiranih tudi zaradi opravljene obsežnejše kontrole geodetske inšpekcije v zvezi z izpolnjevanjem pogojev za delo pri odgovornih geodetih.

3.3.3 ZAKLJUČEK

Poudarek pri delu gradbene inšpekcije je bil na izvrševanju plana dela, to je predvsem na nadzoru v zvezi s prioritetaми pri delu, ter čim bolj učinkovitem preprečevanju nedovoljenih – nelegalnih in neskladnih gradenj, še posebej na področju gradnje za trg, nadzoru nad rekonstrukcijami objektov, nadzoru nad varovanimi območji, nadzoru nad udeleženci pri graditvi objektov (izvajalci, nadzorniki), nadzoru nad pogoji za začetek uporabe objektov in nadzoru nad vgrajevanjem gradbenih proizvodov.

Na nobenem področju niso bile ugotovljene posebne nepravilnosti ali večje število nepravilnosti. Podatki o postopkih in ukrepih za leto 2009 so primerljivi s podatki za prejšnja leta.

4 POROČILO O DELU INŠPEKCIJE ZA OKOLJE IN NARAVO

4.1 PRISTOJNOSTI IN POOBLASTILA

Pooblastila in pristojnosti inšpekcije za okolje in naravo so opredeljena v naslednjih zakonih in iz njih izhajajočih podzakonskih aktih:

- Zakon o inšpekcijskem nadzoru (ZIN; Ur. l. RS, št. 56/02 in spremembe)
- Zakon o prekrških (ZP-1; Ur. l. RS, št. 7/2003 in spremembe)
- Zakon o varstvu okolja (ZVO-1-UPB1; Ur. l. RS, št. 39/06 in spremembe),
- Zakon o vodah (ZV-1; Ur. l. RS, št. 67/02 in spremembe),
- Zakon o ohranjanju narave (ZON-UPB2; Ur. l. RS, št. 96/04 in spremembe),
- Zakon o ravnanju z gensko spremenjenimi organizmi (ZRGSO-UPB1; Ur. l. RS, št. 23/05),
- in njihovi podzakonski akti.

Tudi v letošnjem letu ponovno ugotavljamo, da je največji problem s katerim se sooča inšpekcija za okolje in naravo obsežna in vsebinsko zelo raznolika zakonodaja. Vsi zgoraj naštetih zakoni namreč skupaj z enormnim številom podzakonskih aktov namreč določajo delovno področje te inšpekcije in s tem pooblaščajo inšpektorje za okolje za nadzor na vseh teh področjih. Izjemno široko področje dela, ki ga morajo kljub delni specializaciji obvladovati inšpektorji, predstavlja neobvladljiv problem, še zlasti v območnih enotah z manjšim številom inšpektorjev. Tega problema ne omili niti v preteklosti uvedena specializacija na področju varstva narave in urejanja voda, ker se s številnimi spremembami obstoječih predpisov in izdajo novih ne povečuje le število inšpekcijskih zavezancev, temveč se širi tudi področje nadzora inšpekcije za okolje, pri čemer pa ostaja število inšpektorjev nespremenjeno. V štirinajstih letih delovanja inšpekcije za okolje in naravo v Inšpektoratu RS za okolje in prostor se je obseg nadzora nesorazmerno povečal glede na povečanje števila inšpektorjev za okolje. Količina dela inšpektorja v letu 2009 glede števila predpisov, ki jih nadzira, se je proti količini predpisov iz leta 1995 povečala za 300% oziroma je moral inšpektor v letu 2009, če je želel nadzirati vse predpise, ki spadajo v njegovo pristojnost, opraviti inšpekcijski nadzor 8,57 krat hitreje kot v letu 1995.

Navedeni izračun o porabi časa inšpektorja na predpis velja v idealnih razmerah oz. ob predpostavki, da je predpis jasen nedvoumen in razumljiv. Vendar to v primeru okoljske zakonodaje žal ne drži. Zaradi zapletenega koncepta pisanja predpisov in včasih tudi nedoslednih definicij je potrebno veliko časa za študij predpisa, da lahko inšpektor pravilno in zakonito ukrepa v primeru nespoštovanja predpisanih pravil ravnanja. Poleg tega morajo inšpektorji pri nadzoru naprav, ki lahko povzročijo onesnaževanje večjega obsega, zelo dobro poznati obsežne in strokovno zahtevne BREF dokumente, ki jih morajo predhodno proučiti.

V štirinajstletnem delovanju inšpekcije za okolje in naravo torej beležimo velike spremembe na področju nadzora, ki so posledica prenosa pristojnosti iz drugih inšpekcij, povsem nove zakonodaje na področju okolja ali nedvoumno določenega nadzora v predpisu. Tako je moč ugotoviti:

- da je v pristojnost nadzora inšpekcije za okolje in naravo prešlo celotno področje ravnanja z odpadki (nadzor nad tem je v preteklosti imel Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije) in nadzor nad malimi kurilnimi napravami vključno s prezračevalnimi sistemi (nadzor nad tem so v preteklosti imeli inšpektorji za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami);

- da so inšpektorji za okolje prevzeli nadzor le na določenem segmentu, ki sicer sodi v področje nadzora drugega inšpektorja. Ta področja so gradbeni odpadki, zemeljski izkopi, odpadki iz zdravstva in živalski stranski produkti, kar bi po naši oceni uspešno lahko nadzirali »matični« inšpektorji v okviru enotnega postopka nadzora;
- da so inšpektorji za okolje prevzeli povsem nova področja, za katera se zahteva specialna znanja. To je področje gensko spremenjenih organizmov, varstva narave, ozonu škodljive snovi, emisije toplogrednih plinov, elektromagnetno sevanje, svetlobno onesnaževanje;
- da so nekatera področja nadzora visoko strokovno zahtevna in zahtevajo dodatno pripravo in izobraževanje za nadzor. To je npr. nadzor SEVESO zavezancev (predpis, ki ureja obvladovanje nevarnosti večjih nesreč v katere so vključene nevarne snovi), kjer je določena tudi pogostost nadzora v teh obratih in redno letno poročanje. V to kategorijo sodi tudi nadzor IPPC zavezancev;
- da na nekaterih področjih nadzora prihaja do dvojnega vodenja inšpekcijskega postopka. Tu gre za področja kmetijstva in gozdov, ki jih ureja specialni predpis in določa tudi sanacijske ukrepe vendar zaradi sklicevanja, da gre za kršitve predpisov s področja okolja, se zadeve enostavno odstopajo inšpektorju za okolje.

Kljub različnim tehničnim pripomočkom v smeri učinkovitega in kvalitetnega nadzora in različnim organizacijskim ukrepom, pa inšpektorji za okolje ne morejo več dosledno zadostiti zahtevam zakonodajalca, saj je iz zgornjih matematičnih izračunov moč hitro ugotoviti, da preobsežna zakonodaja tega ne dovoli. Nujne so torej spremembe v smeri povečanja števila mest inšpektorjev za okolje in razbremenitev zakonodaje v luči odprave administrativnih ovir, ki povečujejo administrativna opravila inšpektorjev.

Povečan obseg dela je inšpektorjem za okolje prinesel tudi Zakon o prekrških, kar ugotavljamo že od vsega začetka izvajanja tega zakona, to je od leta 2005 dalje. Ne glede na to v letošnjem letu ugotavljamo močan porast prekrškovnih postopkov na področju okolja. Širitev dela na tem področju pa istočasno pomeni zmanjšan obseg na področju inšpekcijskega dela. Prekrškovni postopki so namreč postali obsežni, pooblastila so se povečala prav tako pa tudi sam obseg dela. Zelo veliko administrativnih opravil nastaja v postopku izterjave glob in stroškov postopka. Postopek odstopanja v izterjavo na Davčno upravo bi bilo nujno urediti elektronsko, kar bi terjalo neprimerno manj časa in papirja. Še več dela pa prinaša uvedba sodnih taks v prekrškovnih postopkih.

4.2 ORGANIZACIJA DELA

Zaradi učinkovitega opravljanja nalog inšpekcijskega nadzora ter ustreznega nadziranja celotnega teritorija Republike Slovenije je Inšpektorat RS za okolje in prostor teritorialno organiziran v 8 območnih enotah (OE) in sicer:

OE Celje: obsega teritorij 2.384 km² in na njem prebiva 256.000 prebivalcev kar jo uvršča v tretjo največjo enoto v RS. Območje obsega 8 upravnih enot in dve mestni občini – Celje in Velenje. Območje je izredno vodnato in poplavno ogroženo. Posebnost območja je Regijski park Kozjansko s svojim posebnim režimom in obsežna Natura, območja ki obsegajo Boč, Roglo, Golte, Logarsko dolino in za katere prav tako veljajo posebni režimi.

V letu 2009 je bilo v IRSOP OE Celje zaposlenih sedem inšpektorjev za okolje. Po izobrazbeni strukturi so štirje inšpektorji za okolje kemijski tehnologi, dva sta biologa in eden tekstilni tehnolog.

OE Koper: teritorialno pokriva tako imenovano območje »Južne Primorske«, to je območje šestih upravnih enot (Koper, Izola, Piran, Sežana, Postojna, Ilirska Bistrica) oziroma desetih občin (Koper, Izola, Piran, Sežana, Hrpelje-Kozina, Divača, Komen, Postojna, Pivka, Ilirska Bistrica). V okviru OE je organizirana inšpekcijska pisarna v Postojni.

Inšpekcijsko delo so opravljali štirje inšpektorji za okolje. Delo po teritorialnih območjih in po področjih je potekalo po že ustaljeni razdelitvi. Po dogovoru je področje narave na območju upravnih enot Sežana, Postojna in Ilirska Bistrica pokrival inšpektor za okolje iz OE Nova Gorica.

OE Kranj: inšpekcijski nadzor izvaja pet inšpektorjev. Trije inšpektorji imajo delovne izkušnje s področja industrije in so na podlagi predhodnih izkušenj specializirani za nadzor določenih skupin dejavnosti. Dva inšpektorja imata delovne izkušnje s področja narave. Eden je specializiran za nadzor na področju varstva narave in varstva voda, inšpektorica, ki je zaposlena v OE Kranj eno leto, pa je v tem letu izvajala nadzor nad nepravilnim odlaganjem gradbenih odpadkov, investitorjev in gradbenih podjetji, v naravno okolje ter vnos zemeljskih izkopov v tla.

OE Ljubljana: teritorialno območje obsega četrtno ozemlja Republike Slovenije, na njem pa živi skoraj tretjina vseh prebivalcev Slovenije. V okviru OE so organizirane tri inšpekcijske pisarne (Domžale, Kočevje, Trbovlje). Naloge inšpekcijskega nadzora izvaja sedemnajst inšpektorice in inšpektorjev za okolje. Od teh jih dvanajst izvaja inšpekcijski nadzor na področju varstva okolja, trije na področju varstva okolja in področju urejanja voda ter gospodarjenja z njimi, en je specializiran za nadzor na področju varstva narave, en pa za nadzor na področju urejanja voda in gospodarjenja z njimi.

Na območju OE Ljubljana, ki teritorialno obsega ozemlje 39 občin, opravlja petnajst inšpektorjev nadzor v polnem delovnem času, dva inšpektorja pa v skrajšanem delovnem času.

OE Maribor: obsega koroško in štajersko regijo oziroma 54 od 210 občin Slovenije. Površina OE zajema 3.493,6 km², kar predstavlja 17,23 % državnega ozemlja. Po štetju iz 2002 prebiva na področju OE Maribor 435.007 prebivalcev oziroma 22,14 % celotnega prebivalstva Slovenije.

V OE deluje devet inšpektorjev za okolje, ki imajo poleg sedeža enote v Mariboru pisarne še na Ptuj, v Slovenski Bistrici in Dravogradu. Naloge s področja nadzora varstva okolja in urejanja voda izvajajo vsi inšpektorji, dva od njih pa poleg tega tudi naloge nadzora na področju varstva narave. Poleg tega en inšpektor nadzira tudi GSO. V manjši meri se izvaja tudi specializacija področju industrijskega onesnaževanja.

OE Murska Sobota: obsega teritorij 1337 km² in na njem prebiva 122.500 prebivalcev. Območje obsega upravne enote Murska Sobota, Ljutomer, Gornja Radgona in Lendava s skupaj s 27 občinami. V OE Murska Sobota delajo štirje inšpektorji za okolje. Delo v enoti je organizirano delno po območjih nadzora ter delno kot specializacija. Trije inšpektorji izvajajo inšpekcijski nadzor na področju varstva okolja, en pa delno na področju varstva okolja, delno pa kot specialist na področju urejanja voda ter varstva narave. Posebnost OE so vodotoki z nizkim pretokom, kar posledično pomeni velike težave zavezancev z industrijskimi odpadnimi vodami pri zagotavljanju mejnih vrednosti letnih snovi nevarnih snovi po preteku prehodnega roka v letu 2014. V OE je Krajinski park Goričko s svojim posebnim režimom in obsežna Natura 2000 s celotnim Goričkim, celotno območje ob reki Muri, kjer so tudi ekološko pomembna območja in za katere prav tako veljajo posebni režimi.

Posebnost OE Murska Sobota je tudi njena lega glede na to, da meji na tri države (Avstrijo, Madžarsko in Hrvaško). To prinaša določene dodatne obremenitve pri delu inšpektorjev, saj poleg običajnega inšpekcijskega dela prejme OE običajno preko meddržavnih komisij ali drugih institucij, vprašanja (ali prijave) glede določenih inšpekcijskih zavezancev oz. postopkov, na katere je potrebno odgovarjati. Tudi predstavnik madžarske narodne manjšine se pogosto obrača na IRSOP z vprašanji o vodenih inšpekcijskih postopkih.

OE Nova Gorica: Štirje inšpektorji za okolje in naravo opravljajo delo na področju Severne Primorske v 11 občinah (Bovec, Kobarid, Tolmin, Kanal, Brda, MO Nova Gorica, Šempeter-Vrtojba, Miren-Kostanjevica, Renče-Vogrsko, Ajdovščina in Vipava) oz. na področju treh upravnih enot: Tolmin, Nova Gorica in Ajdovščina. Vsi inšpektorji imajo ustrezno univerzitetno izobrazbo (trije inšpektorji s VII. stopnjo izobrazbe in ena inšpektorica z VIII. stopnjo). Delo so si inšpektorji razdelili po panogah in se temu ustrezno tudi specializirali. Ena inšpektorica je specializirana še za nadzor GSO, en inšpektor pa za nadzor na področju narave (Natura 2000, TNP) in urejanja voda.

Inšpektor, ki je specializiran za področje narave, opravlja nadzor tudi nad delom območja, ki ga sicer pokriva OE Koper. Vsi inšpektorji so aktivno vključeni v različne ekspertne skupine oz. mednarodne projekte ter aktivno sodelujejo pri pripravi različnih akcij in postopkih sprememb zakonodaje

OE Novo mesto: obsega območje jugovzhodne Slovenije, to je Bele krajine, Dolenjske in Posavja. Enota pokriva območje 2.500 km², na katerem živi 176.000 prebivalcev. Gre za območje 7 upravnih enot oziroma 17 občin. V območni enoti delajo trije inšpektorji, ki so po izobrazbi kemijski tehnolog, agronom in geolog z 8 do 17 let delovnih izkušenj pri inšpekcijskem delu. Eden od inšpektorjev je specializiran za področje hlapnih organskih spojin in ozonu škodljivih snovi, eden za področje ohranjanja narave in področje odlaganja odpadkov ter dva za področje urejanja voda. Na ostalih področjih delajo vsi trije inšpektorji.

4.2.1 Načrtovanje dela

Izvajanje del in nalog inšpekcijskega nadzora poteka v skladu z letnim načrtom dela katerega sestavni del je tudi program dela. Potreba po načrtovanem in organiziranem delu na področju nadzora je izražena tako v Priporočilu Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. april 2001 o minimalnih kriterijih za okoljsko inšpekcijo v državah članicah prav tako pa tudi v Zakonu o inšpekcijskem nadzoru. Na ta način želimo zagotoviti učinkovit, transparenten in odgovoren način dela.

Z letnim načrtom določimo prioritete našega dela, ki jih v obliki treh kategorij uvajamo tako na področja nadzora kot tudi pri konkretnih inšpekcijskih zavezancih. Izoblikovali smo namreč kriterije za razvrščanje inšpekcijskih zavezancev v tri različne kategorije, ki temeljijo na velikosti vira onesnaževanja in na tveganju za okolje, ki ga dejavnost takega vira povzroča. S ciljem slediti načelu delati pomembne stvari smo inšpekcijske zavezance razvrstili v tri kategorije, s pomočjo računalniške aplikacije pa se vsako leto izdela program dela s konkretnim seznamom inšpekcijskih zavezancev razvrščenih v tri kategorije, ki so predmet inšpekcijskega nadzora v tekočem letu. Izvajanje programa dela se spremlja tedensko, mesečno se opravi analiza.

Redni pregledi predstavljajo osnovo inšpekcijskega nadzora zavezancev na terenu in niso posledica prijav ali pa akcij nadzora ampak so načrtovani vnaprej. Osnovo predstavljajo podjetja razvrščena v tri prioritete kategorije-razrede, iz katerih izhajajo tudi letna obveznost

inšpekcijskega pregleda (kategorija 1: enkrat letno, kategorija 2: enkrat na dve leti, enkrat na tri ali več let). Oblika rednega dela so tudi akcije nadzora s katerimi želimo na območji cele države sočasno preveriti izvajanje določene predpisane obveznosti. Akcije nadzora izvedene v letu 2009 so razvidne iz tabele 1.

Tabela 1: **akcije nadzora v letu 2009**

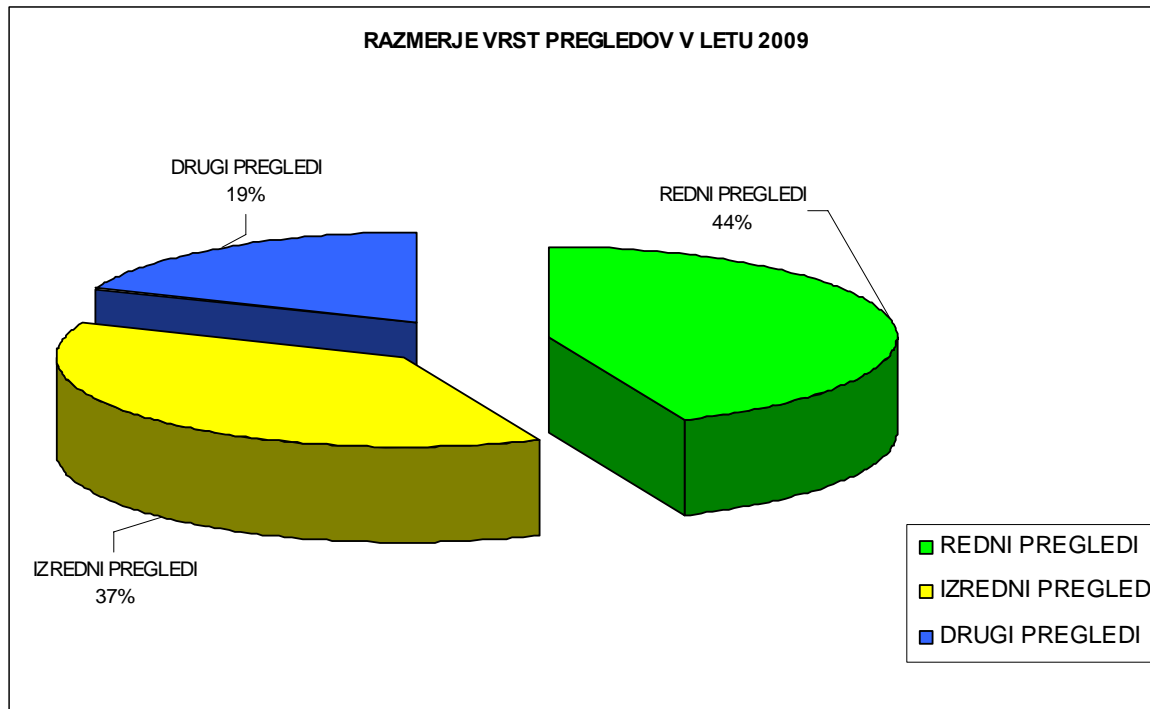
Akcije nadzora	Področje	Izvedba
Akcija odkrivanja novih inšpekcijskih zavezancev na področju okolja	Okolje	Celo leto 2009
Akcija nadzora svetlobnega onesnaževanja	Okolje	I. del december 2008 II. del marec april 2009
Akcija uporabe ozonu škodljivih snovi in fluoriranih toplogrednih plinov pri upravljavcih opreme	Okolje	April, maj 2009
Akcija nadzora javnih služb zbiranja in prevoza ločenih frakcij komunalnih odpadkov	Okolje	Od 15. junija do 15. julija 2009
Akcija nadzora ravnanja z amalgamskimi odpadki	Okolje	Obdobje julij – oktober 2009
Akcija nadzora uporabe organskih topil v kemičnih čistilnicah	Okolje	Obdobje julij – september 2009
Akcija nadzora vožnje v naravnem okolju	Okolje	Obdobje 23.01. – 08.02.2009
Akcije nadzora čezmejnega pošiljanja odpadkov	Okolje	Marec, maj, september, oktober 2009
Akcija nadzora varovanih območij	Narava	Obdobje maj – oktober 2009
Akcija nadzora čezmernih onesnaževalcev voda	Vode	Obdobje junij – november 2009

Izredni pregledi se izvajajo kot odziv na prejete prijave in pobude. Ker števila prijav ni mogoče predvideti in tudi števila teh pregledov ni možno vnaprej načrtovati, smo porabo časa, potrebne za take aktivnosti, ocenili glede na izkušnje preteklih let. Število prejetih prijav, pobud in zahtev za razna poročila se iz leta v leto povečuje, njihova vsebina pa je različna tako po vsebini kot tudi po zahtevnosti. Glede na določilo prvega odstavka 24. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru, da mora inšpektor obravnavati prijave, pritožbe, sporočila in druge navedbe iz svoje pristojnosti, smo za obravnavo zadev v razumnem času, izoblikovali kriterije za obravnavo prejetih prijav. V najvišjo prioriteto obravnavo sodijo:

- odgovori Varuhu človekovih pravic, odgovori na poslanska vprašanja, poročila ministrstvu, Državnemu zboru,;
- če obstaja nevarnost za zdravje ljudi, za javni red in mir, za javno varnost ali za premoženje večje vrednosti;
- prijave v primerih, ko gre za onesnaževalce iz I. kategorije programa dela;

- prijave v primerih, ko se vsebina prijave nanaša na delovno področje iz I. kategorije programa dela;
- odgovori nevladnim organizacijam.

V grafikonu 1 je razvidno razmerje med rednimi, izrednimi pregledi in drugimi pregledi.

4.2.2 Mednarodno sodelovanje

Na področju mednarodnega sodelovanja so inšpektorji za okolje vključeni v delovanje mednarodne organizacije za izvajanje in uveljavljanje okoljske zakonodaje IMPEL zveza. To je organizacija evropskih institucij pristojnih za izvajanje in uveljavljanje okoljske zakonodaje, katere osnovni cilj je širjenje uporabe uveljavljene dobre prakse s pomočjo izmenjave informacij in promocija preizkušenih postopkov pri izvajanju zakonodaje in pri usposabljanju na področju nadzora. Nov organizacijski okvir je organizacija dobila v letu 2007, ko je iz neformalne organizacije postala formalna organizacija. Organizacijo v državi članici predstavljajo nacionalni koordinatorji, ki se sestajajo dvakrat letno na generalni skupščini, ki jo organizira država predsedujoča EU. V okviru mreže se vsako leto izvedejo številni projekti, v katerih sodelujejo tudi inšpektorji za okolje Inšpektorata RS za okolje in prostor. V letu 2009 je bil med drugim zaključen projekt INSPECT-CEM, katerega rezultat je izdelava priročnika za inšpekcijski nadzor naprav v cementni industriji. Na osnovi izdelanega priročnika bo sedaj izvedena njegova implementacija in preverjena uporabnost v praksi. Izveden je bil tudi projekt Comparison Programme on permitting – pig farming za katerega je prav tako izdelano poročilo in je vzbudil izjemno zanimanje pri državah članicah.

Kot samostojna veja deluje v okviru EU-IMPEL network EU-IMPEL-TFS mreža (European Network for Implementation nad Enforcement of Environmental Law – Transfrontier Shipment of Waste), ki je bila ustanovljena zaradi zelo specifičnih problemov pri nadzoru čezmejnega pošiljanja odpadkov. Pod njenim okriljem poteka med drugimi projekti tudi »IMPEL-TFS Enforcement Actions project«, v katerega je sedaj vključenih že 27 držav. Koordinacijsko delo za Slovenijo opravlja Inšpektorat RS za okolje in prostor. Pri nadzoru

poleg inšpekcije za okolje in naravo sodelujejo tudi predstavniki Agencije RS za okolje (v nadaljevanju ARSO), (organ, ki izdaja dovoljenja za čezmejno pošiljanje odpadkov), carinski organ in policija.

Vsa zaključna poročila izvedena v letu 2009 so objavljena na spletnih straneh IMPEL mreže in sicer na spletnem naslovu: <http://ec.europa.eu/environment/impel/index.htm>

4.2.3 Inšpektorski informacijski sistem (OIS)

Posodobljen okoljski informacijski sistem, ki je namenjen sprotnemu spremljanju stanja pri onesnaževalcih in sprotnemu spremljanju učinkovitosti inšpekcijskega nadzora, smo dopolnili z aplikacijo Program dela. To je učinkovit pripomoček za organizacijo in spremljanje dela inšpektorjem. Poleg tega zagotavlja transparentnost in kontinuiteto inšpekcijskega nadzora posameznega inšpekcijskega zavezanca in bistveno prispeva k učinkovitosti nadzora.

4.2.4 Regulatorni cikel

Priprava predpisa in njegov prenos v prakso je proces v katerem pomembno vlogo igrajo tudi nadzorni organi, saj le preko njih zakonodajalec dobi pravo informacijo o izvršljivosti predpisa in stopnji njegove implementacije. Inšpekcija kot končni člen v sklenjeni verigi prenosa informacij ima pomembno vlogo, saj prinaša povratno informacij s terena. Žal pa ugotavljamo, da kljub aktivnemu vključevanju v zakonodajni proces s predlogi za izboljšanje stanja v okolju in naravi in opozorili o nedorečenosti in nedoslednosti v obstoječi zakonodaji, naši napori niso uspešni. Ugotavljamo namreč, da bistvenih sprememb stanja na tem področju še ni. Predpisi so zelo zahtevno napisani, v marsičem nedorečeni in nejasni in kot taki posledično dopuščajo različna tolmačenja.

Vse to pa prispeva k videzu neučinkovitega inšpekcijskega nadzora. V letu 2009 so inšpektorji za okolje s pripombami in komentarji sodelovali pri pripravi 12 predpisov (Zakon o varstvu okolja, Zakon o gensko spremenjenih organizmih, Zakon o Triglavskem narodnem parku ter uredbe s področja okolja). Ugotavljamo, da so bile naše pripombe upoštevane le v manjši meri (npr. Zakon o varstvu okolja, Uredba o kriterijih za določitev ter načinu spremljanja in poročanja ekološko sprejemljivega pretoka), v večini pa zakonodajalec ni upošteval predlogov in pripomb. Priprava pripomb na osnutek predpisa zahteva veliko znanja in časa, zato glede na dosedanje izkušnje razmišljamo, da bi takšno sodelovanje opustili, če nismo upoštevani kot enakopravni partner.

4.2.5 Sodelovanje z drugimi organi

Sodelovanje z drugimi inšpekcijskimi organi je bilo predvsem v smislu odstopanja zadev in izmenjav informacij v skladu z določili Zakona o inšpekcijskem nadzoru. Področja, kjer je obstoječ način sodelovanja potrebno še izboljšati, je področje vnašanje gradbenih odpadkov, skupaj z zemeljskimi izkopi, na kmetijsko oziroma gozdno zemljišče, vključno s posegi na zavarovanih območjih (kmetijska in gozdna inšpekcija), obratovanje gostinskih lokalov in SEVESO področje (inšpekcija varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami).

V sklopu regijskih koordinacij je bilo sodelovanje dobro, inšpekcija za okolje se je glede na problematiko vključevala v posamezne akcije. Med drugim je bila uspešno izvedena akcija nadzora ravnanja z izrabljenimi motornimi vozili. Izboljšalo se je sodelovanje z Inšpektoratom RS za kmetijstvo, gozdarstvo in hrano predvsem na račun medsebojnega obveščanja in izmenjav podatkov o nedovoljenih odlaganjih odpadkov, vključno z vnosi

zemeljskih izkopov, na kmetijska zemljišča. V okviru projekta IMPEL-TFS Enforcement Acton II so bile v sodelovanju s Carino, Policijo in ARSO izvedene naključne akcije preverjanja pošiljk odpadkov na mejnih prehodih Gruškovje, Dolga Vas, Šentilj in Jelšane.

Nadaljevali smo tudi sodelovanje z ARSO, ki smo ga v tem letu še okrepili tako v smislu izmenjav podatkov in strokovnih stališč kot tudi pri pripravi internih sodelovanj.

4.2.6 Izobraževanje inšpektorjev

Izobraževanje se izvaja na podlagi letnega načrta izobraževanja, ki vključuje izobraževanja tako v tujini kot doma. V tujini so se posamezni inšpektorji izobraževali na raznih področjih dela v okviru delavnic oziroma strokovnih konferenc, ki so organizirane pod okriljem IMPEL mreže. Aktivno smo bili vključeni tudi v IMPEL projekt Comparison Programme on permitting – pig farming v sklopu katerega je bil izdelan priročnik za inšpekcijski nadzor prašičjih farm z vidika okoljevarstvenih dovoljenj. Priročnik bomo v nadaljevanju uporabili kot koristen pripomoček za izvajanje inšpekcijskega nadzora v Sloveniji. V sklopu internih izobraževanj pa smo v sodelovanju z zunanjimi eksperti organizirali izobraževanja na področju svetlobnega onesnaževanja, ravnanja z odpadki in emisij snovi v zrak, ki so se jih udeležili vsi inšpektorji za okolje. Za vse inšpektorje smo organizirali tudi strokovni ogled obrata za termično obdelavo odpadkov v Celju s pripadajočimi objekti.

4.3 UGOTOVITVE PRI DELU

4.3.1 Splošne ugotovitve

Uvodoma želimo poudariti, da le z inšpekcijskim nadzorom ni možno uspešno uveljavljati zakonodaje zato je nujno aktivirati tudi druge mehanizme, ki bodo pripeljali do uspešne implementacije. Številne možnosti izboljšanja učinkovitosti dela in prenosa dobrih praks daje tudi mednarodno sodelovanje. Vendar pa realizacija pridobljenih informacij in izkušenj ni možna brez ustreznih in zadostnih kadrov. Ugotavljamo, da z obstoječo kadrovsko zasedbo ni možno več zagotavljati inšpekcijskega nadzora na vseh področjih, za katera zakoni in podzakonski predpisi pooblašajo inšpektorje za okolje. Izjemno široko področje dela, ki ga morajo kljub delni specializaciji obvladovati inšpektorji, predstavlja, še zlasti v območnih enotah z manjšim številom inšpektorjev, neobvladljiv problem. V zaključku letnega poročila za leto 2008 smo izpostavili predloge rešitev opisane situacije:

- prenesti pristojnosti nadzora ravnanja z odpadki, ki po izvoru nastajajo v gospodinjstvu vključno z gradbenimi, na občinski nivo;
- pooblastiti izvajalce javne službe urejanja voda za izvajanje izvršilnih postopkov inšpektorjev za okolje;
- vzpostaviti v delovanje rečno nadzorno službo s polnimi pooblastili;
- vzpostaviti delovanje naravovarstvene nadzorne službe s polnimi pooblastili;
- urediti "informacijski sistem okolja", na način, kot je predpisan v 105. členu ZVO-1.

Po preteku enega leta ugotavljamo, da se noben predlog ni realiziral in zato so pričakovanja glede učinkovitega nadzora prej iluzija kot realnost. Inšpekcijsko delo postaja vedno bolj izpostavljeno raznim pritiskom, verbalnim in fizičnim grožnjam ter stresno in kot tako ima lahko škodljive posledice na zdravje zaposlenih.

S sloganom »prijazna e-uprava« in s hitro možnostjo registracije dejavnosti kar preko spleta, so ukinjene nekatere pomembne varovalke, ki bi pripomogle k večji usklajenosti oz. uveljavitvi zakonodaje na področju varstva okolja in narave. Stanje pa kaže, da se predpisi s tega področja slabo upoštevajo v gradbenih upravnih postopkih. Dogaja se namreč, da tudi na novo zgrajenih objektih in napravah z vsemi predpisanimi dovoljenji po predpisih o graditvi objektov, zakonodaja s področja okolja in narave ni upoštevana.

V letu 2009 je ugotovljen povečan trend vstopanja odvetnikov v postopke kot pooblaščenca zavezancev, kar pomeni dodatno zahtevnost glede vodenja postopkov, kakor tudi zavlačevanje postopkov.

Že nekaj let opažamo izrazito povečan letni pripad vlog (prijav, zahtevkov po komentiranju predpisov z delovnega področja inšpekcije za okolje in drugih dopisov), na katere pa vlagateljem, v predpisanem 15 dnevnom roku, ni mogoče odgovoriti. V letu 2009 je inšpekcija za okolje in naravo skupno prejela 3684 prijav, ki so se nanašale na domnevne nepravilnosti iz področja:

- ravnanja z odpadki (protipravno odlaganje odpadkov v okolju, vnos odpadkov-zemeljskega izkopa v tla);
- čezmerne emisije snovi v zrak iz malih kurilnih naprav;
- čezmerne emisije hrupa v okolje;
- svetlobnega onesnaževanja;
- posege na priobalna zemljišča vodotokov in v območja Natura 2000.

V ilustracijo podajamo podatke o številu prijav, prejetih v letu 2009 s področja emisij snovi v zrak iz malih kurilnih naprav:

Prejete prijave	Obravnavane prijave	Inšpekcijski ukrepi	Prekrškovni ukrepi	Še v postopku
2231	609	120	220	163

Prejete prijave so se nanašala na naslednja vprašanja, ki so razvrščena glede na pogostnost: onemogočanje dostopa do kurilne naprave (80 %) obvestilo koncesionarja o preseganju emisije CO (15%) pritožbe na kvaliteto izvajanja javne službe (4 %) izvajanje javne službe brez koncesije (1 %)

Več kot četrtnina prejetih prijav z zahtevo po ukrepanju se je nanašala na domnevne nepravilnosti z delovnega področja in pristojnosti občinskih inšpekcij (nepravilnosti v zvezi z odvajanjem komunalne in padavinske vode, odvozom in odlaganjem komunalnih odpadkov, z neurejenostjo javnih površin, sečnjo dreves v parkih..). Te prijave so bile poslane v obravnavo pristojnim organom in službam.

Prijavitelji se zelo pogosto obračajo na novinarje, na ministrstvo ali poslance kar posledično pomeni, da takšne prijave zahtevajo prednostno obravnavo. V večini primerov pa se izkaže, da gre za reševanje skrhanih midsosedskih odnosov ali pa za zadeve, ki niso v pristojnosti reševanja te inšpekcije.

Grafikon 2: število prijav v letu 2009

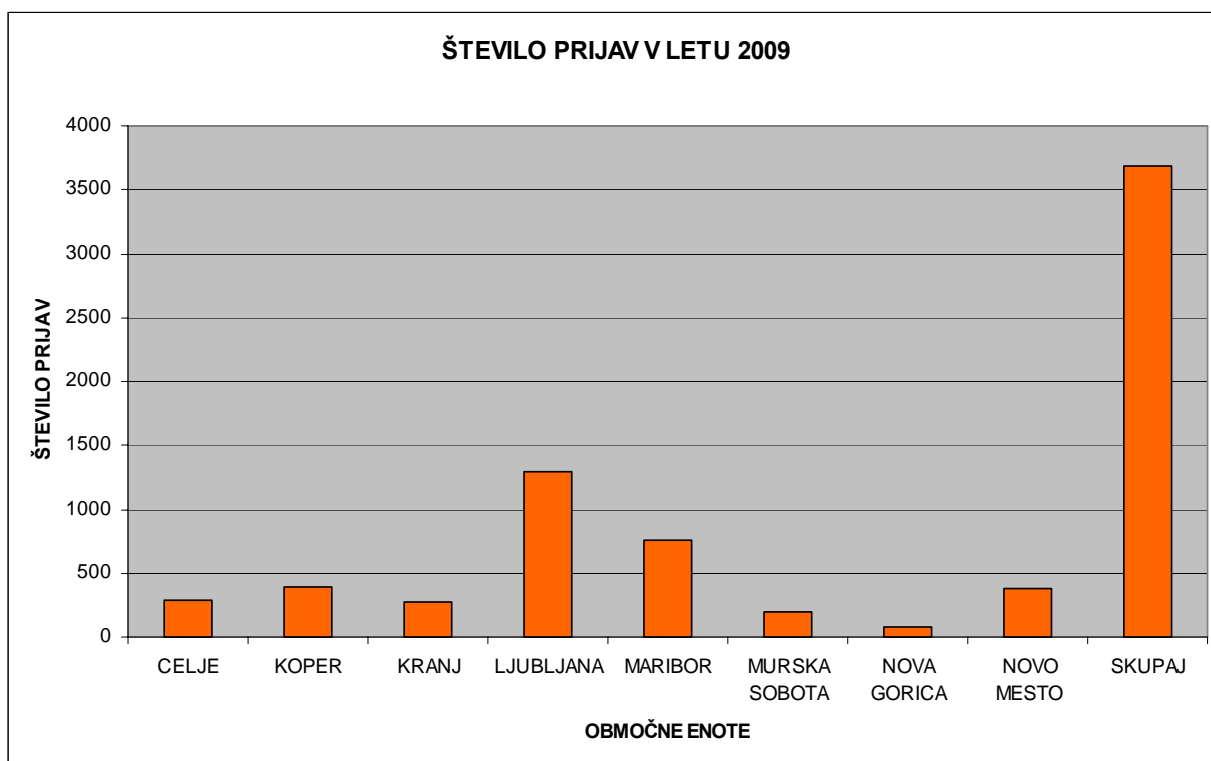

Tabela 3: število odgovorov na prejeta vprašanja in pobude v letu 2009

Institucije	Število odgovorov
Varuh človekovih pravic	11
Ministrstvo (MOP)	17
Ministri	2
Poslanska vprašanja	11
Urad predsednika RS	1
Državno tožilstvo	3
Policija	3
Novinarji in druge stranke	185

Na podlagi analize stanja ugotavljamo, da smo načrtovano število inšpekcijskih pregledov za leto 2009 sicer dosegli, nismo pa v celoti izpolnili načrtovanega obsega dela. Deset odstotno odstopanje realizacije načrtovanega dela kot ga določa računalniška aplikacija Program dela v kateri so določeni inšpekcijski zavezanci, ki jih je potrebno v določenem letu pregledati, gre predvsem na račun povečanja števila prijav. Število inšpekcijskih pregledov opravljenih na osnovi prijav beležimo kot izredni pregledi kar je razvidno iz spodnje tabele. V rubriki drugi pregledi beležimo zaslišanja strank, preglede predpisanih evidenc v inšpekcijskih in prekrškovnih postopkih v primerih, ko ogled na terenu ni bil opravljen. Velik delež drugih pregledov je vezan na uvedene postopke zaradi prijav v katerih so inšpektorji odločali tudi zaradi ekonomičnosti postopka po skrajšanih postopkih brez ogleda na terenu.

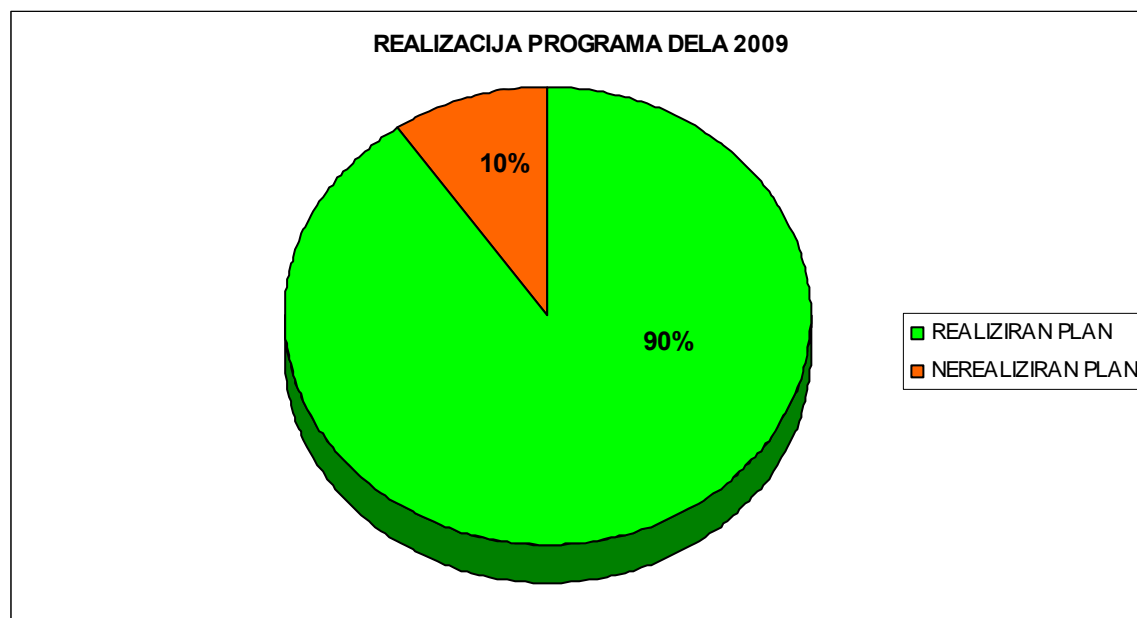
Tabela 4: številčni podatki o delu inšpektorjev za okolje v letu 2009

OBMOČNA ENOTA	ŠTEVILO INŠPEKTORJEV	ŠTEVILO PREGLEDOV			ŠTEVILO UKREPOV	
		REDNI	IZREDNI	DRUGI	ZIN	ZP
CELJE	7 + 2*	497	387	73	384	82
KOPER	4	122	263	164	113	74
KRANJ	5	231	239	34	118	70
LJUBLJANA	17	899	375	275	620	189
MARIBOR	9	689	761	356	516	178
MURSKA SOBOTA	4	181	278	271	195	94
NOVA GORICA	4	237	128	36	160	80
NOVO MESTO	3	126	119	78	99	72
SKUPAJ	53 + 2*	2982	2550	1287	2205	839

2* - dva inšpektorja sta bila v OE Celje premeščena iz Ministrstva za gospodarstvo v mesecu novembru 2009

Tabela 5 in grafikon 3: realizacija Programa dela 2009

	I. prioriteta	II. prioriteta	III. prioriteta	SKUPAJ
Plan	502	340	549	1391
Realizacija	494	313	449	1256
Odstotek realizacije	98,41%	92,06%	81,79%	90,29%

V zvezi z izrečenimi inšpekcijskimi ukrepi je bilo skupno podanih 60 zahtev za pravno varstvo, od katerih o 11 vlogah še ni odločeno.

Tabela 6: število zahtev za pravno varstvo v letu 2009

Število zahtev za pravno varstvo	Število ugodenih zahtev	Število zavrženih zahtev	Število zahtev, o katerih še ni bilo odločeno
60	16	33	11

V prekrškovnih postopkih je bilo vloženi 94 zahtev za sodno varstvo, od katerih jih je 61 še v reševanju na sodišču.

Tabela 7: število zahtev za sodno varstvo v letu 2009

Število zahtev za sodno varstvo	Število ugodenih zahtev	Število zavrženih zahtev	Število zahtev, o katerih še ni bilo odločeno
94	15	18	61

Tabela 8: izvršilni postopki v letu 2009

Območna enota	Število izvršilnih postopkov	Realizirani izvršilni postopki	Nerealizirani izvršilni postopki (še v teku)
CELJE	2	2	0
KOPER	3	3	0
KRANJ	12	2	10
LJUBLJANA	36	22	14
MARIBOR	5	5	0
MURSKA SOBOTA	7	5	2
NOVA GORICA	1	1	0
NOVO MESTO	10	6	4
SKUPAJ	76*	46	30

* - v število je vključeno število izvršb z denarno prisilitvijo in število izvršb po drugi osebi

4.3.2 Ugotovitve s področja dela

Ugotavljamo, da je pozitiven učinek preventivnih pregledov v preteklih letih pokazal manj kršitev predpisov na področju industrijskih in obrtnih dejavnosti, oz. so te manjše, kljub temu je še vedno večina izrečenih ukrepov inšpektorjev za okolje s področja varstva okolja, saj je tudi zakonodaja na tem področju najobsežnejša in se hitro spreminja. Navajamo področja, ki so bila v 2009 največkrat predmet pregledov in ukrepov inšpektorjev:

Nadzor predpisov kakovosti zraka

Inšpektorji so skupno na tem področju opravili 188 inšpekcijskih nadzorov, izrekli 49 inšpekcijski ukrepov za odpravo neskladnosti in uvedli 18 prekrškovnih postopkov. Na podlagi obvestil ARSO o monitoringu kakovosti goriv sta bili v primeru ugotovljene neskladnosti izrečeni dve globi. Največ aktivnosti na tem področju je bilo opravljenih v okviru akcije nadzora emisij hlapnih organskih snovi iz naprav, ki uporabljajo organska topila vključno z nadzorom kemičnih čistilnic. Poleg ukrepov za odpravo nepravilnosti so inšpektorji izrekli tudi nekaj prepovedi obratovanja teh naprav.

Izvedena je bila tudi akcija nadzora uporabe organskih topil za katere je Agencija RS za okolja ugotovila preseganje dovoljenih vrednosti ali nedoseganje ciljnih emisij iz HOS oz. HHOS uredbe. Skupno je bilo v tej akciji pregledanih 71 zavezancev. Ugotovljeno jim bilo, da ima večina čezmernih obremenjevalcev še čas prilagoditve do oktobra 2010. V nekaterih primerih je bilo ugotovljeno, da so neskladnosti v letu 2009 odpravili nekateri zavezanci so prenehali z obratovanjem ali pa so se preselili na drugo lokacijo. V primeru podjetja Secaplast d.o.o pa je bilo ugotovljeno močno preseganje ciljnih vrednosti zato je bil na ARSO podan predlog za odvzem potrdila.

Nadzor predpisov ravnanja z odpadki

Po številu pregledov in ukrepov, kakor tudi po sami vsebini, je imelo to področje nadzora največjo težo dela v letu 2009. Inšpektorji so v tem letu opravili skupno na tem področju 4652 nadzorov in pri tem izrekli 1158 inšpekcijskih ukrepov ter uvedli 296 prekrškovnih postopkov.

Na tem področju izstopa problematika nezakonitega ravnanja z gradbenimi odpadki in to zlasti ravnanje z zemeljskimi izkopi. Vzrok so viški zemeljskih izkopov nastalih na gradbiščih avtocest, blagovnic in drugih večjih javnih infrastrukturnih objektov saj večinoma v projektni dokumentaciji za gradnjo teh objektov količina zemeljskih izkopov in gradbenih odpadkov ni pravilno ocenjena. Pogoste so zlorabe izdanih okoljevarstvenih dovoljenj ali pa izigravanje zakonodaje in neupoštevanje predpisanih pravil v postopku gradnje. V večini obravnavanih primerov je šlo za vnos zemeljskih izkopov na kmetijska zemljišča in to brez pridobljenega okoljevarstvenega dovoljenja za vnos zemeljskega izkopa pod pretvezo izvajanja agromelioracije oz. izboljšanja ekološkega stanja tal. V nadaljevanju je bilo ugotovljeno, da v nobenem primeru, ko je šlo za posege na kmetijsko zemljišče in to v smislu izvajanja agromelioracije, ni bila izdana odločba o uvedbi agromelioracije po Zakonu o kmetijskih zemljiščih. V primerih, ko je ugotovljena oseba, ki vnaša zemeljski izkop na kmetijsko zemljišče brez pridobljenega okoljevarstvenega dovoljenja, je tej osebi izdana odločba o prepovedi nadaljnjega vnašanja zemeljskega izkopa ter uveden postopek o prekršku. V primeru, da je ugotovljeni vnos že zaključen, pa je odrejena odstranitev. Uvedeni so tudi prekrškovni postopki. Opisana problematika je bila v letu 2009 najbolj izrazita na območju OE Koper. Pri tem želimo izpostaviti, da na tem celotnem območju ni nobenega odlagališča za inertne odpadke in da sta le dve lokaciji za zbiranje gradbenih odpadkov. Na nek način se skuša problematiko ravnanja z gradbenimi odpadki reševati s t. i. mobilnimi napravami za predelavo. Začasna rešitev bi bila lahko taka, da bi lokalne skupnosti določila urejena mesta za vsaj začasno skladiščenje gradbenih odpadkov, vključno z zemeljskimi izkopi.

Na tem področju predvsem izstopajo naslednji primeri: nezakonit vnos odpadkov, nastalih pri gradnji ankaranske vpadnice v Koprno, v kamnolomu »Griža« s strani družbe Primorje Ajdovščina; nezakonit vnos zemeljskega izkopa na kmetijsko oz. gozdno zemljišče pri Planini s strani družbe Primorje Ajdovščina; nezakonit vnos zemeljskega izkopa na kmetijsko zemljišče na dveh lokacijah v dolini potoka Pišavec s strani družbe Finali trading Koper,

nezakonit vnos zemeljskega izkopa na zemljišče med železniško postajo v Kopru in hitro cesto Ljubljana-Koper s strani družbe Grafist Koper in to v sklopu gradnje karting proge; vnos zemeljskega izkopa na kmetijsko zemljišče v dolini Drnice s strani družbe Finali trading Koper v nasprotju z izdanim okoljevarstvenim dovoljenjem.

Nepravilnosti na področju ravnanja z odpadki, ki nastanejo pri gradbenih delih in vnašanju zemljin, se nanašajo tudi na zemljišča v območja Nature 2000 ali so varovana in zavarovana območja ter vnosa na priobalna zemljišča vodotokov. Inšpektorji se pri nadzoru srečujejo tudi s problemom nezakonitega ravnanja z gradbenimi odpadki, ki je med ostalim, tudi posledica pomanjkljivosti izdanih gradbenih dovoljenj v delu, ki se nanaša na pogoje v zvezi z ravnanjem z gradbenimi odpadki, pri čemer pa se praviloma tudi kasneje, v postopku izdaje uporabnega dovoljenja za objekt ne upošteva določba predpisa, da uporabnega dovoljenja ni mogoče pridobiti brez dokazil o zakonitem ravnanju z gradbenimi odpadki. Pogosti so primeri, ko je v vlogi investitorja nastopala država ali lokalna skupnost.

O opisani problematiki smo poročali že v letnem poročilu 2008 in tudi že prej. Ponovno poudarjamo, da samo z inšpekcijskim ukrepanjem inšpektorjev za okolje tako pereče problematike ni možno rešiti. Uredba je namreč na pravni lestvici predpisov pod zakonom. Zagotovo obstajajo možnosti za dodatno ureditev tega področja v predpisih, ki urejajo področje kmetijskih zemljišč in v predpisih, ki urejajo posege v prostor oziroma graditev.

Sicer pa so inšpektorji pri zavezancih pri nadzoru ravnanja z odpadki najpogosteje ugotavljali, da imajo inšpekcijski zavezanci nepopolno izdelane načrte gospodarjenja z odpadki, da ne vodijo popolnih evidenc glede na vrsto in količino odpadkov, da ne oddajajo pravočasno poročil o ravnanju z odpadki na ARSO.

Obravnavali smo tudi problematiko ravnanja z gnojevko iz bioplinarne kot odpadkom. Ugotovljeno je namreč bilo, da je bioplinska gnojevka, ki so jo oddajali lastnikom kmetijskih zemljišč, 3-4 krat presegala dovoljeno vrednost za vsebnost cinka. Vir cinka v prašičji gnojevki je v prehranskem dodatku prašičem za boljšo rast (kakor tudi perutnini). Tako je postala t.i. gnojevka, ki je produkt obdelave v bioplinarni, problematična za vnos na kmetijska zemljišča, medtem ko je bila pred tem primerna za gnojenje na kmetijskih zemljiščih. Inšpektor je z odločbo prepovedal nadaljnjo oddajo gnojevke lastnikom zemljišč, o ugotovitvah inšpekcijskega nadzora sta bili obveščeni tudi kmetijska inšpekcija (glede izračunavanja vnosa hranil v tla) in veterinarska inšpekcija (glede vnosa cinka v prehransko verigo). Zavezanka je podala pobuda na MOP za spremembo predpisa. V konkretnem primeru je problem začasno rešen z zmanjšanjem vnosa gnojevke v fermentor bioplinarne.

Kot specifično problematiko na področju ravnanja z odpadki, ki je vezana le na določena območja nadzora (romska naselja) predstavljajo ravnanja fizičnih oseb, ki znotraj naselij, v neposredni bližini svojih bivališč, predelujejo poleg kovinskih kosovnih odpadkov tudi odpadno električno in elektronsko opremo, IMV, pogonske dele vozil, akumulatorje... in sežigajo raznovrstne odpadke. Na naštetih območjih so inšpektorji v letu 2009, s policisti pristojnih policijskih postaj, opravili več skupnih nadzorov v zvezi z nezakonitim ravnanjem z odpadki in v zvezi z ugotovljenimi nepravilnostmi izdali odločbe o prepovedi vseh ravnanj z odpadki, v okviru prekrškovnih postopkov pa izrekli tudi globe. Navkljub doslednemu nadzoru in ukrepanju inšpektorjev, pa zaradi specifičnega načina življenja zavezancev in s tem povezanimi posebnostmi, ni dosežen pričakovan učinek v zvezi z urejanjem opisane problematike. Zavezanci (fizične osebe) praviloma ne izpolnijo inšpekcijski odločb, ne plačujejo glob, niti jih ne more izterjati DURS, ker so kršitelji socialno ogrožena populacija, ki dobiva tudi državno socialno pomoč.

Eden večjih problemov je še vedno nedovoljeno zbiranje izrabljenih vozil in odpadne električne in elektronske opreme in njihovo razgrajevanje za pripravo kovin za prodajo. Ta pojav je posebej izrazit na območjih romskih naselij v jugovzhodni Sloveniji.

Opozoriti želimo tudi na problem ravnanja z infektivnimi odpadki. Ker v državi ni sežigalne naprave, se po mesecu juliju 2009, ko na odlagališča odpadkov ni več dovoljeno odlagati odpadkov, v kolikor ocena teh ni ustrezna, vse bolj izkazuje njihov problem ravnanja. V državi sta sicer dva sistema za dezinfekcijo odpadkov, v Celju (premična naprava) in v Grosupljem. Pri prvem sistemu se odpadke odstranjuje na način, da se odpadki dezinficirajo, predelajo v MBO in odstranijo s sežigom v toplarni, torej gre za trikratno predelavo odpadkov. Drugi snovni tok infektivnih odpadkov pa se dezinficira in odlaga na odlagališču brez predhodne obdelave, kar kot že opisano, po juliju 2009 ni več dovoljeno brez ustrezne (pozitivne) ocena odpadkov. Popolne ocene odpadkov zavezanec iz Grosuplja do sedaj še ni predložil, vendar je z veliko verjetnostjo pričakovati, da bo ta negativna, zato tovrstnih odpadkov ne bo več možno odlagati na odlagališču, kot je to bilo doslej.

Sicer pa pri nadzoru odlagališč komunalnih odpadkov in ravnanja z ločeno zbranimi frakcijami inšpektorji ugotavljajo, da predstavlja največji problem odsotnost obdelave odpadkov pred odlaganjem, čezmerno obremenjevanje okolja z izcednimi vodami in onesnaženosti podtalnice (npr. odlagališče Ostri vrh, Rakek Pretržje...). Problematiko zaostrejuje tudi dejstvo, da zaprtje odlagališč ne poteka v skladu s termini, določenimi v načrtih izvedenih del (npr. odlagališče Ljubevč...). ter da veliko občin ne razpolaga z zbirnimi centri odpadkov.

V decembru je EMSA (European Maritime Safety Agency) za Evropsko Komisijo izvedla nadzor nad izvajanjem direktive 2000/59/EC glede pristaniških zmogljivosti za prevzem ladijskih odpadkov in ostankov tovora. V okviru tega nadzora je v okviru pristojnosti sodelovala tudi inšpekcija za okolje in naravo in pripravila poročilo o opravljenih nadzorih s tega področja za obdobje 2004 -2008. Na osnovi sporočila ARSO o nepravčasno poslanih načrtih prevzema ladijskih odpadkov in ostankov tovora sta bila proti upravljavcema pristanišč, t.j. zoper Javnemu podjetju Okolje Piran in Hotelom Bernardin v letu 2009 uvedena 2 prekrškovna postopka.

V nadaljevanju podajamo še ugotovitve akcij nadzora na posameznem področju ravnanja z odpadki:

Akcija nadzora javnih služb zbiranja in prevoza ločenih frakcij komunalnih odpadkov

Na podlagi ugotovitev revizije Računskega sodišča RS je inšpekcija izvedla inšpekcijski nadzor vseh izvajalcev javne službe zbiranja in prevoza komunalnih odpadkov ter preverjala ravnanje s posameznimi vrstami odpadkov. Akcija nadzora je potekala od 15. junija do 15. julija 2009 in je zajemala inšpekcijski nadzor pri 59 izvajalcih javnih služb. Cilj usklajenega nadzora je bil preveriti in odpraviti nepravilnosti pri razvrščanju in evidentiranju teh odpadkov iz klasifikacijskih skupin 20 01 99, 20 01 88, 20 02 01 in odpadne in papirne embalaže. Pri tem smo uporabili podatke iz letnih poročil izvajalcev javnih služb, ki smo jih pridobili na Agenciji RS za okolje (v nadaljevanju ARSO).

Težišče akcije je bilo razdeljeno na štiri področja in sicer:

- mešani komunalni odpadki oz. drugi tovrstni odpadki
- kosovni odpadki
- biorazgradljivi in biorazgradljivi kuhijski odpadki
- ločeno zbrana odpadna embalaža in ločeno zbrani odpadni papir

Izpostavljene so bile sledeče ugotovitve:

- zakonodaja: predpis ne določa nedvoumno jasno, kaj sodi v skupino *drugih tovrstnih odpadkov (20 01 99)*, zato prihaja do različnih tolmačenj in interpretacij. Posledično se dogaja, da izvajalci javne službe zaradi nejasnih navodil ne znajo sami razvrstiti odpadkov zato menimo, da bi dopolnitev predpisa glede jasnejše definicije pripomogla k bolj pravilnemu razvrščanju odpadkov.
- izvajalci javne službe: ugotovljeno je tudi, da zakonodaja daje zbiralcem pooblastilo, da sami zavrnejo nepravilno razvrščene odpadke. Ker pa sami ne preverjajo pravilnosti razvrstitve v zadostni meri, do takšnih zavrnitev odpadkov ne prihaja. Izvajalci javne službe zbiranja so bili na to obveznost opozorjeni, Inšpektorat RS za okolje in prostor (v nadaljevanju IRSOP) pa bo v plan dela za prihodnje leto uvrstil podrobnejši inšpekcijski nadzor zbiralcev odpadkov na tem področju.
- ocene odpadkov: opravljeno je bilo preverjanje pravilnosti razvrščanja in evidentiranja kategorije *mešanih komunalnih odpadkov* oziroma *drugih tovrstnih odpadkov* zbranih pri poslovnih subjektih s strani njihovih zbiralcev. Ugotovljeno je bilo, da se kategorija *drugi tovrstni odpadki (20 01 99)* uporablja pri odpadkih zbranih pri poslovnih subjektih za odpadke, ki sodijo po sestavi med *mešane komunalne odpadke*. Takšna uporaba ocene odpadka *drugi tovrstni odpadki*, ki ima v opisu odpadka navedeno sestavo, kot je pri mešanih komunalnih odpadkih je nedopustna in je bila ugotovljena pri nekaterih izdelovalcih ocen (npr. IKEMA). V takih primerih bo IRSOP obvestil ARSO o ugotovitvah nadzora in v primeru, da gre za ponavljajočo kršitev, predlagal odvzem pooblastila za izdelavo ocen odpadkov. Nepravilno evidentiranje odpadkov na osnovi nepravilno izdelane ocene odpadkov ima namreč za posledico odlaganje teh odpadkov kar pomeni ravnanje v nasprotju s predpisanimi pravili.
- podizvajalci: pogosti so primeri, da v imenu javnega podjetja zbiranje ločenih frakcij izvaja neko drugo podjetje, ki sicer ima potrdilo za zbiranje oz. dovoljenje za ravnanje z neko vrsto odpadka, ne pa za to isto ločeno zbrano frakcijo. Ugotavljajo se tudi napake pri evidentiranju ločeno zbranih frakcij. Npr. oljni filtri zbrani v akciji zbiranja ločeno zbranih frakcij imajo klasifikacijsko številko 20, ne pa klasifikacijsko številko 16, na evidenčnem listu pa se pojavi le izvajalec javne službe, ne pa tudi podizvajalec. IRSOP bo opravil nadzor podizvajalcev glede pravilnega klasificiranja odpadkov in pokritosti zbranih odpadkov s pooblastilom ARSO. V dosedanjih postopkih je bila izdana ena inšpekcijska odločba in opozorilo v skladu z določili Zakona o prekrških.
- odloki lokalnih skupnosti: ravnanje s komunalnimi odpadki je v pristojnosti lokalnih skupnosti, zato bo v nadzor potrebno vključiti tudi občinske komunalne nadzorne službe. IRSOP nadzira izvajalce javne službe, občinski inšpektorji pa povzročitelje. To je pomembno predvsem za tisti sektor, ki ni vključen v redni nadzor IRSOP kot npr. trgovina, storitve, itd. Podan bo predlog lokalnim skupnostim, da ustrezno dopolnijo svoje odloke v navedeni smeri.
- nejasna navodila za izpolnjevanje obrazca letnega poročila: izvajalci različno razumejo pojem »zbrani kosovni odpadki«, ker ni enotnih navodil in pojasnil ARSO za izpolnjevanje. ARSO bo podan predlog, da obrazce letnih poročil dopolni s podrobnejšimi navodili za izpolnjevanje.

- podizvajalci, ki niso vpisani v evidenco zbiralcev odpadkov s klasifikacijsko številko 20: zoper te podizvajalce, ki zbirajo odpadke, za katere nimajo dovoljenja, so inšpektorji ukrepali že v okviru akcije in bodo tudi v bodoče.
- neevidentiranje kosovnih odpadkov: nekateri posamezni izvajalci te vrste odpadkov sploh niso evidentirali. Inšpektorji so jih opozorili na obveznost vzpostavitve predpisanih evidenc.
- problematika Romov: ugotovljeno je, da pomemben snovni tok kovinskih odpadkov namesto preko izvajalcev javne službe k zbiralcem in predelovalcem (Dinos, Surovina,...) poteka preko Romov. Ker predstavljajo v sistemu zbiranja odpadkov pomemben dejavnik, predlagamo, da Ministrstvo za okolje in prostor (v nadaljevanju MOP) prouči možnost legalne vključitve Romov v sistem in v to vključi pristojne organe na nivoju države.

Mnenja smo, da je za vzpostavitev sistema ravnanja z odpadki ključnega pomena sprotno izvajanje monitoringa kakovosti in pregled letnih poročil o nastajanju odpadkov kot je to določeno v 102. členu ZVO-1. To so naloge, ki sodijo v izvorno pristojnost ARSO. Izvajanje te naloge in sprotno obveščanje IRSOP o ugotovljenih nepravilnostih bi bistveno pripomoglo k ugotavljanju in odpravljanju napak in k vzpostavitvi sistema kot izhaja iz predpisov.

Akcija nadzora ravnanja z amalgamskimi odpadki

Akcija nadzora ravnanja z odpadki pri zbiralcih amalgamskih odpadkov 18 01 10* je potekala od julija do oktobra 2009. Namen akcije je bil preveriti usklajenost ravnanja zbiralcev amalgamskih odpadkov s poudarkom na nadzoru skladiščenja teh odpadkov oz. njihove predaje v nadaljnjo predelavo. ARSO je v svojem poročilu o ugotovitvah pregledov letnih poročil zbiralcev amalgamskih odpadkov za obdobje 2004 do 2008 namreč ugotovil, da se pretežna količina zbranih amalgamskih odpadkov skladišči več kot 12 mesecev oziroma več let in da zbiralci ne zagotavljajo nadaljnega ravnanja z odpadkom v skladu s predpisom. Glede na dejstvo, da v Sloveniji ni predelovalca teh odpadkov, so zbiralci vezani na predajo odpadkov v tujino. Vendar iz uradnih evidenc ARSO izhaja, da sta bili do priprave akcije nadzora evidentirani le dve vlogi za pridobitev soglasja za čezmejno pošiljanje odpadkov. Amalgamski odpadki iz zobozdravstva se namreč v skladu z Uredbo 1013/2006 o pošiljkah odpadkov priloge IV (oranžni seznam) uvrščajo med odpadke A4020 medicinski in podobni odpadki, torej odpadke iz medicinske, negovalne, zobozdravniške dejavnosti, za katere velja postopek predhodne pisne prijave in soglasja.

V akcijo nadzora so bili vključeni evidentirani zbiralci amalgamskih odpadkov, vendar je bilo na inšpekcijskih pregledih ugotovljeno, da od 11 zbiralcev, dejansko zbiranje amalgamskih odpadkov izvaja le 7 zavezancev. Preostale štiri družbe ne zbirajo amalgamskih odpadkov. V letu 2009 jim je poteklo dovoljenje za zbiranje amalgamskih odpadkov, nobena od naštetih družba ni podala vloge za pridobitev odločbe o vpisu v evidenco zbiralcev amalgamskih odpadkov (Aico-eko d.o.o., EVT SISTEMI d.o.o., Indaver servisi). Družba SAUBERMACHER SLOVENIJA d.o.o. ima sedež v Murski Soboti, dejansko pa se zbiranje odpadkov izvaja v poslovni enoti v Lenartu, zato se pojavlja družba dvakrat na seznamu.

Tekom izvajanja akcije je bilo torej ugotovljeno, da so zbiralci pričeli s postopki predaje zbranih odpadkov predelovalcem oz. odstranjevalcem. Na osnovi ugotovite je bila izdana le ena inšpekcijska odločba in en prekrškovni ukrep, za ostale ugotovljene nepravilnosti je zadoščal ukrep opozorila. Poleg tega pa so bile ugotovljena še nekatera dejstva, ki pa jih bo potrebno vključiti v obravnavo v prihodnje in sicer:

- zavezanci ugotavljajo, da je veliko naprav s separatorji amalgama opremljenih polovično. Separatorji so namreč nameščeni le na odsesovalnem delu ne pa tudi v pljuvalniku tako, da se ocenjuje, da gre v takih primerih polovica amalgamskih odpadkov v odpadno vodo. Glede na to ugotovitev bomo s strani IRSOP posredovali obvestilo ZIRS, ki ima pristojnost nadzora pri povzročiteljih amalgamskih odpadkov. Prav tako bomo ZIRS opozorili na potrebo o pregledu amalgamskih separatorjev iz tehničnega vidika (starost naprave). Sam podatek, da je separator nameščen ne zadošča, pomembna je njegova učinkovitost.
- na terenu se pojavljajo kot zbiralci amalgamskih odpadkov tudi serviserji separatorjev, in za tako zbrane količine ni znano, kje končajo. Primer večjega serviserja na OE Ljubljani je Dentalia. Predvsem je veliko amalgamskih odpadkov ob menjavi zobozdravniških stolov, kjer se v sistemu izpiranja lahko nahaja 600 – 800 g amalgamskih odpadkov. Serviser ob nameščanju novega stola zobozdravniku skupaj z odpadki odpelje starega. Glede na navedeno, bo v nadaljevanju za področje zbiranja amalgamskih odpadkov in nadaljnjega ravnanja z njimi opravljen nadzor družbe Dentalia.
- ker je bilo v času akcije ugotovljeno, da se amalgamski odpadki k zbiralcem pošiljajo tudi s paketi po pošti z družbo »Od vrat do vrat«, bo zaradi nezakonitega zbiranja in prevoza nevarnih odpadkov opravljen nadzor v tej družbi. Iz uradnih evidenc ARSO namreč ni razvidno, da bi ta družba razpolagala s potrdilom o vpisu evidenco prevoznikov amalgamskih odpadkov.

Akcija nadzora čezmejnega pošiljanja odpadkov

V letu 2009 smo nadaljevali z akcijami nadzora čezmejnega pošiljanja odpadkov in sicer v okviru projekta IMPEL-TFS Enforcement Actions II. Akcije so bile izvedene v dogovorjenih terminih in sicer v mesecih marec, maj, september in oktober. V okviru akcij je bilo skupno pregledanih 550 tovornih vozil, od tega je bilo samo 9 transportov odpadkov. Ugotovljeni sta bili 2 kršitvi. V mesecu maju je bila na Mejnem prehodu Dolga Vas izvedena skupna akcija nadzora z madžarskimi nadzornimi organi, kjer nismo ugotovili kršitev. V mesecu septembru smo skupaj z avstrijskimi nadzornimi organi izvedli skupno akcijo na Mejnem prehodu Šentilj. Ugotovljena sta bili dve kršitvi in sicer sta odpadke prevažala prevoznika, ki nista bila vpisana v evidenco prevoznikov odpadkov, zato je bil proti njima uveden inšpekcijski in prekrškovni postopek. Akcije nadzora smo izvedli skupaj s predstavniki carine, policije in ARSO.

Inšpektorji so opravili tudi več rednih nadzorov pri zavezancih, prav tako pa so inšpektorji opravljali nadzore na podlagi prijav ter tudi uvedli večje število postopkov o prekršku.

S strani ARSO smo prejeli dve informaciji o dveh ilegalnih pošiljkah akumulatorjev, ki so jih odkrili nadzorni organi v Nemčiji. Akumulatorji naj bi bili naloženi pri podjetjih v Sloveniji. V obeh primerih postopka še nista zaključena.

Nadzor emisij snovi in toplote v vode

Inšpektorji so na tem področju opravili 1417 inšpekcijskih nadzorov in pri tem izrekli 455 inšpekcijskih ukrepov za odpravo neskladnosti ter uvedli 34 prekrškovnih postopkov.

Inšpektorji ugotavljajo, da pri nekaterih zavezancih odpadne vode še vedno presegajo predpisane mejne vrednosti, kljub izdanim inšpekcijskim ukrepom v preteklem letu (npr. Klinični center Ljubljana, ...), pri čemer pa je velik del zavezancev z izvedbo sanacijskih ukrepov (izgradnja ČN), ki so jim bili prav tako naloženi s strani inšpekcije, odpadne vode uskladi s predpisanimi mejnimi vrednostmi (npr. Onkološki inštitut Ljubljana, Litijaska

mesarija d.d., Kmetijska zadruga Litija z.o.o., Gostilna in mesarija Kavčič s.p.,...). Pri čezmernih obremenjevalcih industrijskih odpadnih vod gre v veliki meri za manjša odstopanja posameznega parametra, ki jih je možno relativno hitro odpraviti ukrepi so večinoma povezani s skrbnim in rednim vzdrževanjem naprav.

Opozoriti želimo na problematiko vodotokov z nizkim pretokom, ki pomeni posledično v določenih primerih veliko preseganje letnih količin nevarnih snovi, kar je predvsem izrazito v Prekmurju. Predpis v teh primerih omogoča, da se z okoljevarstvenim dovoljenjem lahko določi višjo vrednost za določeno prehodno obdobje, vendar ARSO o teh vlogah še ni odločal (Lek Lendava, Nafta Lendava). Drug problem je celotni dušik, njegovo mejno vrednost bo določalo okoljevarstveno dovoljenje, ki pa še ni izdano (Nafta Lendava). Nekaj predčiščenj odpadnih vod pred izpustom v javno kanalizacijo so zavezanci, tudi na podlagi naših odločb, izvedli in zaključili v letu 2009 (npr. Pomurske mlekarne lokacija Murska Sobota, KSP Ljutomer – izcedne vode iz deponije, Panvita Agromerur Murska Sobota, Naravni park terme 3000 d.o.o. Moravske Toplice, Arcont Gornja Radgona), ali pa zagotovili odvoz kot odpadek v primeru manjših količin OV (Radgonske gorice d.d. Gornja Radgona, Ilirija obrat Lendava, Cero Puconci – deponija Dolga vas).

Večji problem so pojavi preseganja mejnih vrednosti v podtalnici, posebej ob odlagališčih komunalnih odpadkov (npr. Ljutomer v zapiranju) saj je ugotavljanje razloga čezmerne obremenitve zelo težavno, ni pa možno izključiti tudi drugih velikokrat neznanih točkovnih virov onesnaženja.

Sicer pa so bile pri nadzoru zavezancev na področju kakovosti voda, emisije snovi v vode, najpogosteje ugotovljene nepravilnosti v zvezi z izdelavo poslovnikov in obratovalnih dnevnikov za čistilce olj in čistilne naprave v avtopralnicah, v zvezi s preverjanjem tesnosti skladiščnih naprav in njihovo odstranitvijo ob opustitvi uporabe.

Akcija nadzora čezmernih onesnaževalcev voda

V letu 2009 smo izvedli akcijo inšpekcijskega nadzora zavezancev, ki so čezmerno obremenjevali okolje s tehnološkimi odpadnimi vodami. Inšpekcijske ukrepe smo izrekli na podlagi ugotovitev obratovalnih monitoringov za leto 2008. Skupno je bilo pregledanih 210 zavezancev pri katerih iz dejavnosti nastajajo tehnološke odpadne vode.

V inšpekcijskih postopkih je bilo izdanih 68 inšpekcijskih ukrepov, zaradi sledečih kršitev:

- neizvajanje posebnih ukrepov za zmanjševanje obremenjevanja voda iz specialnih uredb;
- kršitev okoljevarstvenih dovoljenj;
- neizvajanje ukrepov, ki jih predpisuje splošna uredba;
- neurejena merilna mesta;
- kršitve določb za poslovniške in obratovalne dnevnike iz splošne uredbe.

Pri 6 zavezancih so inšpektorji za okolje in naravo uvedli izvršbe z denarno prisilitvijo. Pri 12 zavezancih so bili inšpekcijski ukrepi odrejani že v preteklih letih, vendar roki za njihovo izvršitev še niso potekli.

V prekrškovnih postopkih je bilo izdanih 22 odločb o prekrških in plačilnih nalogov.

V inšpekcijskih postopkih pri 121 zavezancih pa inšpektorji za okolje niso ukrepali zaradi sledečih ugotovitev:

- zavezanci so pri ugotovljeni čezmerni obremenitvi sami odpravili nepravilnosti;
- v letu 2009 so tehnološke odpadne vode priključili na centralno čistilno napravo;
- izvedli so predčiščenje tehnoloških odpadnih vod;

- tehnološke odpadne vode so pričeli zbirati in oddajati kot odpadke;
- zaprli so krogotok tehnoloških odpadnih vod;
- v tehnoloških postopkih so uvedli spremembe in s tem preprečili čezmerno obremenjevanje okolja;
- uvedli so strožjo tehnološko disciplino;
- ukinili so tehnološke postopke s katerimi so čezmerno obremenjevali okolje;
- zamenjali so tehnološke postopke s postopki, ki ne povzročajo čezmernih obremenitev;
- nekateri zavezanci so v postopku pridobivanja IPPC dovoljenj, v katera bo vključena sanacija čezmerne obremenitve;
- zavezanci imajo potrjen sanacijski program od ARSO;
- zaradi zmanjšanja proizvodnje niso več zavezanci za odvajanje tehnološke odpadne vode ampak te vode lahko obravnavamo kot komunalne odpadne vode.

Pri 3 zavezancih je bil ugotovljeno, da tehnološki postopki niso aktivni zaradi stečaja ali likvidacije.

Nadzor urejanja voda in gospodarjenja z njimi

Inšpektorji so na področju urejanja voda in gospodarjenja z njimi opravili 352 inšpekcijskih nadzorov in pri tem izrekli 120 inšpekcijskih ukrepov za odpravo neskladnosti ter uvedli 38 prekrškovnih postopkov.

Na področju urejanja voda so inšpektorji obravnavali predvsem nezakonite posege v vodna in priobalna zemljišča, ki se izkazujejo v gradnji podpornih zidov, nasipov, nestrokovni regulaciji vodotokov z namenom zavarovanja zemljišč pred poplavami, vse pa brez pridobljenih vodnih soglasij in dovoljenj. Opisana nezakonita ravnanja so vsekakor povezana z opuščanjem dolžnosti javnih podjetij, ki so sicer dolžna vzdrževati vode, pa je to vzdrževanje, zaradi pomanjkanja finančnih sredstev, omejeno in pomanjkljivo.

Prav zaradi zgoraj opisanega je fizična oseba, z namenom zavarovanja kmetijskega zemljišča pred poplavljanjem vodotoka Kamniška Bistrica, zgradila visokovodni nasip, za katerega pa tudi kasneje ni pridobila vodnega soglasja. ARSO, Urad za upravljanje z vodami, je v strokovnem mnenju v zvezi z izvedenim posegom celo zapisal, da visokovodni nasip predstavlja poplavno ogrožanje naselja dolvodno in v zvezi s to strokovno oceno je inšpektor izdal odločbo in zavezancu odredil odstranitev nasipa. Ker zavezanec odločbe ni izpolnil, je bil v decembru 2009 uveden izvršilni postopek.

Še vedno ugotavljamo pogoste primere, da investitorji »pozabijo«, da si je za poseg v prostor, ki lahko vpliva na vodni režim ali stanje voda, potrebno pridobiti vodno soglasje.

Problematika v zvezi z zaračunavanjem vstopnine za kopanje v naravnih kopališčih je izbila na plan že v letu 2008 in je bila močno prisotna tudi v letu 2009. Kljub temu pa še vedno ni enotnega stališča vseh organov v sestavi MOP-a do tega vprašanja. ARSO je sicer izdal vodna dovoljenja za rabo vode za naravno kopališče vendar o vprašanju pobiranja vstopnin v postopku izdaje vodnih dovoljenj ni bilo odločeno. K takšnemu stanju prispeva očitno tudi dejstvo, da je glede tega Zakon o vodah nedorečen in bi bila nujna njegova sprememba oziroma dopolnitev.

Ker inšpekcijski zavezanci niso sledili ukrepu inšpektorja o odstranitvi ovir, ki preprečujejo prost prehod ob morskem dobru naravnih kopališč Plaža Meduza, Hotela vile Park in Žusterna, so bili uvedeni postopki prisilne izvršbe po drugi osebi. V primeru naravnega kopališča Hotela Vile Park je družba Hoteli Bernardin v naknadnem roku sama izpolnila odrejeno in je bil postopek izvršbe ustavljen. V primerih naravnih kopališč Žusterna v Koprju

in Plaže Meduza v Portorožu zavezanca Javni zavod za šport Mestne občine Koper in družba Istrabenz Turizem v naknadno določenem roku nista izvršila odrejeno in sta bili opravljeni izvršbi po drugi osebi.

Inšpektorji so obravnavali tudi prejete prijave oz. obvestila o nepravilnostih pri napovedi za odmero vodnih povračil in v primeru ugotovljenih nepravilnosti ukrepali. Prav tako so obravnavali tudi prejeta obvestila Direktorata za javne službe v zvezi ugotovljenimi nepravilnostmi pri izvajanju javne službe odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda in izvajanja javne službe zagotavljanje oskrbe s pitno vodo. Vse ugotovljene nepravilnosti so bile tekom inšpekcijskih postopkov odpravljene.

V zvezi z izvajanjem inšpekcijskega nadzora na področju urejanja voda v letu 2009 ugotovljamo pogoste primere zlorabe oz. nepravilne uporabe inštrumenta strokovnega mnenja, ki ga je v prakso prinesla določba 2. odstavka 175. člena Zakona o vodah. Citirana določba namreč določa, da inšpektor odredi ukrepe za vzpostavitev prvotnega stanja na podlagi strokovnega mnenja ministrstva. V praksi pa se sedaj dogaja, da Agencija RS za okolje v strokovnem mnenju citira le člene predpisov in na podaja strokovne rešitve. Pogosti pa so primeri, da strokovno mnenje, namesto strokovne rešitve napotuje na pridobitev projekta ali pa opredelitev posega za vrnitev v prvotno stanje bistveno presega prvotno izvedeni poseg. Želimo poudariti, da je kakršenkoli nestrokoven poseg, tudi odrejen s strani inšpektorja, lahko povzroči veliko škodo, o čemer se lahko vedno znova prepričamo ob vodnih ujmah.

Nadzor biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot

Razen akcije nadzora vožnje v naravnem okolju in varovanih območij je delo na tem področju potekalo izključno po prijavi. Inšpektorji so na področja varstva narave opravili 256 inšpekcijskih nadzorov in pri tem izrekli 97 inšpekcijskih ukrepov in uvedli 37 prekrškovnih postopkov

Pri nadzoru varovanih območij je v tem letu opazen porast prijav na območjih Nature 2000 za katere velja Uredba o posebnih varstvenih območjih in Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (predvsem priloga 2). Poseg, ki po Zakonu o graditvi objektov ne potrebuje gradbenega dovoljenja, v primeru da se izvaja znotraj območja Natura 2000 za to potrebuje naravovarstveno dovoljenje ali naravovarstveno soglasje. Tega se, poleg fizičnih oseb, slabo zavedajo tudi lokalne skupnosti in upravne enote. Pri vodenju inšpekcijskih postopkov je vzpostavljeno sodelovanje z Zavodom RS za varstvo narave, ki nastopa v vlogi izdajatelja strokovnega mnenja pri odrejanju ukrepa vzpostavitve naravnih vrednot v prvotno stanje (1.točka 1.odstavka 153.člena ZON). Odločanje v zvezi z zavarovanimi območji se največkrat izvaja na podlagi starih občinskih odlokov o zavarovanju (po 163.členu ZON) , v primeru Triglavskega narodnega parka pa v skladu z Zakonom o TNP. Največkrat uporabljena zakonska določba v postopkih obravnavanja varovanih območij je prepoved izvajanja posegov ali opravljanja dejavnosti, ki se izvaja v nasprotju z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi (2.točka 1.odstavka 153.člena ZON).

Glede na prejšnja leta je opazen porast obremenjenosti varovanih in zavarovanih območij zaradi vnašanja zemeljskega izkopa in gradbenih odpadkov v tla, kot tudi odlaganja komunalnih in njim podobnih odpadkov (npr. Ljubljansko barje, območje Notranjskega regijskega parka, območja Natura 2000...).

Med drugim je bila obravnavana tudi prijava glede organiziranja vožnje v naravnem okolju s strani ORC OBALA Dekani - društvo ljubiteljev terenskih vozil. Ponovno se je izkazalo uspešno sodelovanje s PP Koper. Na osnovi posredovanja inšpektorjev je organizator spremenil traso nameravane vožnje po slovenski Istri, tako da je bila načrtovana vožnja po zavarovanem območju Nature 2000, in po naravni vrednoti porečja reke Dragonje izpuščena in je trasa vožnje potekala le po javnih asfaltiranih cestah. V dogovoru s policijo je dežurna služba policije opravila nadzor nad potekom vožnje in kršitve niso bile ugotovljene..

V zvezi z zadrževanjem kita grbavca v vodah slovenskega morja smo obravnavali prijavo o domnevni izvedbi biopsije – odvzema vzorca tkiva na živi živali. Društvu Morigenos Ljubljana, ki je naknadno s strani ARSO pridobilo dovoljenje za odvzem vzorca, je bil zaradi kršitve predpisa izrečen opomin. Zoper opomin je bila vložena zahteva za sodno varstvo, ki je še v reševanju na pristojnemu sodišču.

Akcija nadzora vožnje v naravnem okolju

V času od 23.01. do 08.02.2009 so inšpektorji IRSOP sodelovali v akciji nadzora vožnje v naravnem okolju, ki jo je organizirala policija in je potekala na območju cele države. V akciji je sodelovalo 11 inšpektorjev za okolje in sicer na naslednjih območjih: Rogla, Pokljuka, Soriška planina, Planica – Tamar, Notranjski regijski park, Bloke, Babno polje, Pohorje, Trnovska planota. Nadzor je potekal v rednem delovnem času, nočnem času in med vikendi. Inšpektorji za okolje kršitve Uredbe o prepovedi vožnje v naravnem okolju v času izvajanja akcije niso ugotovili, zato niso izrekli nobenega ukrepa. O izvedbi akcije kot celote je skupno poročilo pripravila policija.

Na osnovi opravljenega nadzora in pridobljenih izkušenj podajamo naslednje zaključke:

Za izvajanje učinkovitega inšpekcijskega nadzora vožnje v naravnem okolju je nujno potrebno izvesti spremembe v zakonodaji in sicer:

- določiti območja, kjer je vožnja dovoljena,
- povišati sedanje globe,
- urediti status (registracijo) motornih sani, štirikolesnikov in drugi vozil,
- na novo določiti pristojnosti nadzora.

Ugotavljamo, da je učinkovit nadzor nad vožnjo v naravi s strani inšpekcije za okolje in naravo možno izvajati le ob prisotnosti policije. Le ta ima vsa potrebna pooblastila za izvajanje nadzora (pristojnost nadzora po uredbi o prepovedi vožnje z vozili v naravnem okolju, po zakonu o varnosti na smučiščih in zakonu o varnosti cestnega prometa, pravica do ugotavljanja istovetnosti) in razpolaga z opremo, ki je nujna za učinkovit nadzor (neposreden dostop do baze o osebnih podatkih posameznikov in do podatkov o vozilu, s katerim je bil storjen prekršek, z motornimi sanmi, s sredstvi za ustavljanje vozil, pogodbami za prevoz zaseženih vozil in njihovo začasno hrambo).

Izkazalo se je, da je ob sedanjih višinah glob, ki so predpisane za izvajanje nedovoljene vožnje v naravi, edini učinkovit ukrep, ki bo lastnike vozil »streljal« in ozavestil, zaseg vozila, ki je bil izveden v akciji na slovenjegraškem Pohorju.

Akcija nadzora varovanih območij

Akcija nadzora nad varovanimi območji je potekala od maja do oktobra 2009 in je bila izvedena kot nadaljevanje nadzora iz preteklih dveh let. Akcijo je izvedlo enajst inšpektorjev za okolje, katerih delo je obsegalo neposredni nadzor na terenu in posredni nadzor preko pridobivanja informacij od upravljavcev varovanih območij in Zavoda RS za varstvo narave

(ZRSVN). V letošnjem letu je bilo pregledanih 36 območij z različnim naravovarstvenim statusom. Osnovni namen akcije je bil vzpostavitev sistematičnega nadzora in pregleda nad stanjem varovanih območij.

V času akcije so bile na varovanih območjih ugotovljene kršitve predpisov v 32 primerih, kar znaša 88,8 % primerov. Ugotovljene so bili naslednje kršitve:

- poseg brez naravovarstvenega soglasja (NVS);
- poseg v nasprotju z NVS;
- poseg, ki ni skladen z usmeritvami (organizirana športno-rekreacijska dejavnost, nasipavanje z zemeljskim izkopom, nelegalna gradnja počitniškega objekta, vožnja v naravnem okolju, vstop tujca brez vpisa v seznam usposobljenih oseb v zbirko).

Izdanih je bilo 16 inšpekcijskih odločb o prepovedi izvajanja posega ali sanacija stanja. V skladu s 33. členom Zakona o inšpekcijskem nadzoru je bilo izrečenih 6 opozoril na zapisnik. Na osnovi določil Zakona o prekrških so inšpektorji izdali 3 plačilne naloge, izdanih je bilo 5 prekrškovnih odločb, nekaj zadev pa je še v postopku.

V akciji nadzora nad varovanimi območji je bilo v letu 2009 pregledanih 36 območij z različnimi naravovarstvenimi statusi (območje Natura 2000, naravna vrednota državnega pomena, zavarovano območje, vplivno območje N2). Ugotovljeno je bilo, da je stanje pregledanih območij v glavnem ugodno. V zavarovanih območjih so določeni upravljavci, ki tudi zagotavljajo izvajanje neposrednega naravovarstvenega nadzora, medtem ko območja Natura 2000 v glavnem upravljavcev še nimajo določenih in posledično neposredni naravovarstveni nadzor ni vzpostavljen v zadovoljivi meri. Upravljavski načrti so izdelani za območja Natura 2000, manjkajo pa za nekatera zavarovana območja.

V času akcije je bilo ugotovljenih več kršitev, ki so predvsem vezane na naravovarstvena soglasja. V inšpekcijskem postopku je bilo izdanih šestnajst odločb in šest opozoril, v prekrškovnem postopku pa pet odločb in trije plačilni nalogi. Najpogostejše zaznane kršitve so bili posegi v varovanih območjih brez pridobljenega naravovarstvenega soglasja, oziroma njihova izvedba v nasprotju z izdanim soglasjem.

Nadzor nad ravnanjem s snovmi in odpadnimi snovmi, ki tanjšajo ozonski plašč

Nadzor na tem področju se je pretežno izvajal pri upravljavcih nepremične opreme za hlajenje in klimatizacijo in opreme za toplotne črpalke. Izvedenih je bilo 113 inšpekcijskih pregledov, izdanih 22 inšpekcijskih ukrepov in uvedenih 7 prekrškovnih postopkov. Pri pregledih je bilo ugotovljeno, da so imetniki naprav v proizvodnih dejavnostih z zakonodajo in svojimi obveznostmi seznanjeni v znatno večji meri, kot zavezanci v storitvenih dejavnostih ter, da so zavezanci z razširitvijo zahtev zakonodaje na določanje obveznosti glede uporabe fluoriranih toplogrednih plinov zelo slabo seznanjeni. Evidentiranih je bilo več novih zavezancev iz trgovinske dejavnosti. Neskladnosti so bile največkrat ugotovljene pri opuščanju obveznosti vodenja evidenc in poročanja. Na inšpekcijskih pregledih pri zavezancih, ki obravnavane področne zakonodaje niso poznali je bilo ugotovljeno da preverjanje uhajanja ni zagotovljeno preko pooblaščenih izvajalcev temveč se preverjanje uhajanja izvaja v mejah priporočil proizvajalca naprav. Po izdanih inšpekcijskih ukrepih so zavezanci zagotovili izvajanje svojih obveznosti.

Akcija uporabe ozonu škodljivih snovi in fluoriranih toplogrednih plinov pri upravljavcih opreme

Za izvedbo je bil določen cilji zagotoviti usklajen nadzor nad ravnanjem z napravami, ki vsebujejo 3 kg ali več ozonu škodljive snovi in fluorirane toplogredne pline v smislu:

- prijave naprave na ARSO (5. čl. Uredbe 78/08);
- preverjanju uhajanja nepremične opreme, ki obratuje ali je začasno zunaj uporabe (6. čl. Uredbe 78/08);
- vodenja evidence uhajanja (7. čl. Uredbe 78/08);
- zagotavljanja zajema (8. čl. Uredbe 78/08);
- vodenja evidence o zajemu in potrdila o zajemu (9. in 10. čl. Uredbe 78/08);
- letnega poročanja o polnjenju in zajemu (11. čl. Uredbe 78/08).

Nadzor je potekal v mesecu aprilu in maju 2009 v vseh OE. Skupno je bilo pregledanih 114 upravljavcev opreme, ki vsebuje 3 kg in več ozonu škodljive snovi oziroma fluoriranih toplogrednih plinov, in njihova usklajenost z Uredbo o uporabi ozonu škodljivih snovi in fluoriranih toplogrednih plinih (UR.l. RS, št. 78/08) – Uredba 78/08. Za 2 upravljavca je bilo ugotovljeno, da nista zavezanca (zamenjava naprav).

Izdanih je bilo 71 inšpekcijskih ukrepov, uvedenih je bilo 32 postopkov o prekrških. Ugotovljene kršitve so sledeče:

- 25 upravljavcev ni prijavilo naprav;
- 22 upravljavcev ni preverjalo uhajanja;
- 17 upravljavcev nima evidence o preverjanju uhajanja;
- 4 upravljavci niso vzpostavili evidence o zajemu;
- 4 upravljavci niso podali letnega poročila o polnjenju in zajemu;

Ugotovljeno je, da upravljavci naprav ne opravljajo letnega pregleda tesnosti naprav, kar pomeni, da so okvare naprav pogostejše in ozonu škodljive snovi ter fluorirani toplogredni plini nekontrolirano izhajajo. Upravljavci pri zamenjavi naprav sprememb ne sporočajo na ARSO. Prav tako se na ARSO ne sporočajo podatki o zamenjavi upravljavca naprave. Vzdrževalci naprav v nekaterih primerih ne izdajajo potrdil na predpisanih obrazcih.

Nadzor nad gensko spremenjenimi organizmi v zaprtih sistemih

Na tem področju je inšpekcija opravila 9 inšpekcijskih pregledov in izrekla 4 ukrepe.

Opravljen je bil inšpekcijski pregled na Onkološkem inštitutu Ljubljana, ki je na ministrstvo prijavil delo z GSO v zaprtem sistemu varnostnega razreda 1. Ugotovljeno je bilo, da zavezanec zagotavlja z načrtom zadrževalnih ukrepov zahtevane varnostne ukrepe za 1.varnostni razred in vodi obratovalni dnevnik. Podali so letno poročilo na ministrstvo iz katerega je razvidno, da so začeli z delom z novo humano celično linijo in novo mišjo celično linijo. Izdelali so oceno tveganja, ki pa delo ohranja v 1.varnostnem razredu. Pri pregledu je bilo ugotovljeno, da zavezanec ni imenoval namestnikov vodij projektov, zato je bil z opozorilom na zapisnik pozvan, da to obveznost izpolnijo. V nadaljevanju postopka je bilo na podlagi predložene dokumentacije zavezanca ugotovljeno, da je pomanjkljivosti na katere je bil opozorjen odpravil, zato se je postopek ustavil.

Pri rednem inšpekcijskem nadzoru pri zavezancu Inštitut za varovanje zdrava Republike Slovenije, ki je v register GSO vpisal zaprti sistem za delo z GSO v 1. varnostnem razredu, je bilo ugotovljeno, da zavezanec dejansko izvaja le detekcijo morebitne prisotnosti GS rastlin v vzorcih živil s PCR metodo, ne pa same genske manipulacije ali dela z GSO organizmi (shranjevanje, razmnoževanje). Glede na to se je pojavila dilema ali je za to delo sploh dolžan zagotavljati obveznosti po ZRGSO. Zavezanec ima prostore primerno urejene in zagotavljajo vse zahtevane zadrževalne ukrepe za varnostni razred 1. Pri pregledu dokumentacije je bilo ugotovljeno, da zavezanec ni zagotovil letnega poročila o delu z GSO na ministrstvo, zato je bil z zapisnikom opozorjen na pomanjkljivost.

Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za živilstvo, Katedra za biotehnologijo, ima pridobljeni dve potrdili za prvi varnostni razred. Ugotovljeno je bilo, da v Laboratoriju industrijskih bioprocov poteka delo z GSO, medtem ko v Laboratoriju za gensko

tehnologijo ne delajo z GSO od l. 2005. Pri pregledu dokumentacije je bilo ugotovljeno, da nimajo imenovanih namestnikov vodje projektov. Prav tako je bilo ugotovljeno, da ne zagotavljajo vseh zadrževalnih ukrepov za 1. varnostni razred, saj so tla v Laboratoriju industrijskih bioprocov delno poškodovana. Za odpravo pomanjkljivosti je bilo zavezancu izdano opozorilo.

Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko, Katedra za mikrobiologijo in mikrobno biotehnologijo in Katedra za genetiko, ima pridobljenih šest potrdil o vpisu v register za prvi varnostni razred. Pri pregledu dokumentacije je bilo ugotovljeno, da nimajo imenovanih namestnikov vodje projektov, izdelanih pisnih navodil, prav tako pa na MOP niso oddali letnega poročilo o delu z GSO. Prav tako je bilo ugotovljeno, da ne zagotavljajo vseh zadrževalnih ukrepov za 1. varnostni razred, in da so tla v Genetskem laboratoriju delno poškodovana. Zaradi ugotovljenih nepravilnosti je inšpekcija odredila odpravo nepravilnosti.

V kontrolnih pregledih na Kemijskem inštitutu Ljubljana in Inštitutu Jožef Stefan je bilo ugotovljeno, da so bile v inšpekcijskem postopku ugotovljene pomanjkljivosti odpravljene, zato se je inšpekcijski postopek ustavil. Kontrolni pregledi so bili opravljeni še na Univerzi v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, na Oddelku za agronomijo, Katedra za genetiko, biotehnologijo in žlahtnjenje rastlin, ki ima pridobljeni dve potrdili o vpisu v register za prvi varnostni razred in na Oddelku za biologijo, Katedra za fiziologijo živali in Katedre za molekularno genetiko, biologijo mikroorganizmov in biokemijo, ki ima pridobljena tri potrdila o vpisu v register za prvi varnostni razred. Ugotovljeno je bilo, da sta zavezanca odpravila vse pomanjkljivosti iz opozorila, zato sta se postopka ustavila.

Nadzor zavezancev, ki morajo pridobiti okoljevarstveno dovoljenje za onesnaževanje večjega obsega

Inšpektorji so na tem področju opravili 286 inšpekcijskih nadzorov in pri tem izvajali nadzor na področju emisij snovi v zrak, emisij snovi in toplote v vode, ravnanja z odpadki, svetlobnega onesnaževanja, elektromagnetnega onesnaževanja, hrupa in trgovanja z emisijskimi kuponi. Podjetja v glavnem izpolnjujejo pogoje iz okoljevarstvenih dovoljenj. Za nepravilnosti, ki so bile ugotovljene, so bile podjetjem izdane ureditvene odločbe oz. opozorila. V posameznih primerih (npr. Comet d.d. Zreče, PE Tehnične tkanine Loče, Kovis livarna Štore d.o.o.) je bilo ugotovljeno, da so nastale spremembe v obratovanju naprav, ki terjajo spremembo okoljevarstvenega dovoljenja, zato so upravljavci že sprožili ustrezne postopke na ARSO.

Ugotovljeno je, da vsi zavezanci, ki jim je bila že v letu 2008 na podlagi 6. točke 1. odstavka 157. člena ZVO-1 odrejena prepoved obratovanja naprave, prepoved spoštujejo. Posamezni zavezanci so v zvezi s to prepovedjo sprožili pritožbene postopke na upravnem sodišču, ki še niso rešeni. Upravno sodišče je v zadevi Celanese Polisinteza d.o.o. Dekani odločilo v prid zavezanca in zadevo vrnilo v ponovno odločanje prvostopnemu organu. V ponovnem postopku je inšpektor ugotovil, da krivda za neizdajo dovoljenja ni na strani ministrstva, da je navedena družba v fazi likvidacije in da ne opravlja proizvodne dejavnosti z napravo, ki lahko povzroča onesnaževanje večjega obsega in zato je inšpekcijski postopek ustavil.

Ker je družba obratovala brez predpisanega dovoljenja, je inšpektor izrekel globo pravni in odgovorni osebi. Vloženi sta bili zahtevi za sodno varstvo v zvezi s katerimi je sodišče s sodbo zavrnilo zahtevi vlagateljic in s tem potrdilo odločitev inšpektorja. V zvezi s sodbo je bila s strani pooblaščenca pravne osebe in odgovorne osebe na Vrhovno državno tožilstvo vložena zahteva za varstvo zakonitosti, ki pa jo vrhovni državni tožilec ni vložil.

Inšpektorji so zaznali kar nekaj primerov zavestnega zavlačevanja postopkov s strani inšpekcijskih zavezancev kot je npr. družba Liko Pohištvo, lesna industrija d.o.o. v likvidaciji, ki z uporabo kurilne naprave na lokaciji Verd čezmerno obremenjuje okolje z emisijo prahu in

CO. Zavezancu je bila za odpravo čezmerne obremenitve okolja izdana odločba, s sklepom je bil podaljšan rok za izpolnitev te odločbe, medtem pa je zavezanec pričel zavlačevati izpolnitev naložene obveznosti in jo celo zavrača. Kot razlog oziroma utemeljitev za tako ravnanje navaja verjetnost prenehanja obratovanja na tej lokaciji, brez časovne določitve, v nasprotnem pa nadomestitev obstoječe kurilne naprave z novo. Ker razlogi za neizpolnitev odrejene obveznosti nimajo utemeljitve v dejanskem stanju (niti ne v predpisu) se izvršilni postopek v tej zadevi nadaljuje.

V mesecu aprilu 2009 je bilo izdano okoljevarstveno dovoljenje, ki družbi Lafarge Cement d.d., med ostalim dovoljuje tudi uporabo alternativnih goriv (odpadna olja, gume,...) V zvezi s tem je bilo inšpekciji poslanih veliko prijav, pobud in vprašanj glede domnevnega čezmernega obremenjevanja okolja in zahtev po ukrepanju v smislu prepovedi uporabe teh goriv, za kar pa ni bilo zakonske podlage. V zvezi s tem želimo pojasniti, da Lafarge Cement d.d. ne sežiga nevarnih odpadkov. Odpadna olja sicer sodijo pogojno med nevarne odpadke, ampak zgolj zaradi vnetljivosti in zato pri sosežigu za njih ne veljajo določila, ki veljajo za druge vrste nevarnih odpadkov. Vsi ostali odpadki, ki jih pa sežigajo, niso nevarni. Za vse vrste odpadkov, ki jih uporablja, zavezanec tudi zagotavlja kontrolne kemične analize.

Nadzor nad obrati tveganja za okolje

V letu 2009 so inšpektorji pregledali 24 obratov večjega tveganja za okolje ter 8 obratov manjšega tveganja za okolje. Ugotovljeno je, da Steklarna Hrastnik ni več obrat večjega tveganja za okolje. Nov obrat večjega tveganja za okolje v letu 2009 je postal Lama d.d., ki je tudi zavezanec za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja za naprave, ki povzročajo onesnaževanje večjega obsega..

V družbi Nafta Lendava je prišlo do izrednega dogodka dne 09.10.2009 - uhajanje zemeljskega plina. Ugotovljeno je bilo pravilno ukrepanje in obveščanje s strani zavezanca. Sanacija je bila izvedena. Sicer pa v letu 2009 ni bilo okoljskih nesreč v obratih tveganja za okolje o katerih bi bilo potrebno poročati Evropski komisiji.

V obratih večjega tveganja so inšpektorji nadzirali:

- izvajanje politike preprečevanja večjih nesreč in sistem obvladovanja varnosti;
- informiranje javnosti o varnostnih ukrepi.

V zvezi z ugotovitvami so inšpektorji za odpravo nepravilnosti izrekli pet opozoril, ki so jih zavezanci takoj izpolnili. Tudi v prekrškovnih postopkih so bila izdana opozorila.

V obratih manjšega tveganja je nadzor vključeval naslednja področja:

- preverjanje usklajenosti podatkov iz prijave vira tveganja z dejanskim stanjem;
- zasnova preprečevanja večjih nesreč in zasnova tveganja za okolje.

Vse ugotovljene nepravilnosti so bile odpravljene na podlagi opozoril. S spremembo predpisa v letu 2008 so se bistveno spremenile zahteve, ki jih mora izpolnjevati obrat manjšega tveganja za okolje. Osnovna zahteva za obrate tveganja je pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja. Zasnova zmanjšanja tveganja za okolje je del vloge za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja. Rok za pridobitev okoljevarstvenih dovoljenj za obstoječe obrate je 31.12.2010. V oktobru 2008 so bile na ministrstvu sprejete tudi smernice za podrobnejšo vsebino zasnove zmanjšanja tveganja za okolje skladno z 10. členom Uredbe o preprečevanju večjih nesreč in zmanjševanju njihovih posledic.

Inšpekcija za okolje in naravo pri nadzoru obratov tveganja ugotavlja, da bi bil ta doslednejši in bolj učinkovit, v kolikor bi bila s strani ministrstva oziroma sedaj tudi iz ARSO, redno obveščena o novih zavezancih in njihovih prijavah. Podatki o obratih tveganja so sicer

objavljeni na spletu, vendar niso redno ažurirani. Že nekaj »novih« obratov so ugotovili pri preverjanju podatkov iz vlog za pridobitev IPPC dovoljenj.

Glede na navedeno predlagamo, da ministrstvo (ARSO) v bodoče vsako novo prijavo oziroma njeno spremembo ali prenehanje obratovanja posreduje v vednost tudi IRSOP-u.

Nadzor obremenjevanja s hrupom

Inšpektorji so na tem področju opravili 544 nadzorov in odredili 107 ukrepov za odpravo neskladnosti ter uvedli 9 prekrškovnih postopkov.

V okviru rednih inšpekcijskih pregledov niso bila ugotovljena večja odstopanja hrupa v okolju zaradi industrijskih virov hrupa. Najbolj pogosto ugotovljena neskladnost je neredno izvajanje predpisanega monitoringa in neizvajanje obveznosti poročanja.

Glede prijav je na tem področju opazen rahel upad proti preteklim letom, še vedno pa na tem področju dela predstavlja največji problem hrup gostinskih lokalov. Stanovalci, sosede gostinskih lokalov, si želijo miru, gostinski lokali pa z glasbo (mehansko in živo) privabiti čimveč gostov. Uskladiti tako nasprotne si želje je zelo težko, zato pa je toliko bolj pomembno prostorsko planiranje in s tem povezano sprejemanje občinskih prostorskih redov, izdajanje dovoljenj gostinskim lokalom s strani upravnih enot ter odločb o obratovalnem času s strani občin. Z uveljavitvijo Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju (v nadaljevanju: Uredba) je nastalo odprto vprašanje, kateri prekriti in zagrajeni gostinski lokali so pravzaprav zavežanci za meritve, saj minister, pristojen za varstvo okolja še ni podrobneje določil načina ugotavljanja izpolnjevanja pogojev iz 15. člena uredbe. Prav tako ugotavljamo, da občine še ne izvajajo določil Uredbe o načinu uporabe zvočnih naprav, ki na shodnih in prireditvah povzročajo hrup, saj do sedaj nismo prejeli še nobenega obvestila o ugotovljenih kršitvah z njihove strani.

Nadzor nad elektromagnetnim sevanjem in sevanjem svetlobe

Skupno so inšpektorji na obeh področjih sevanja opravili 21 nadzorov in odredili 1 inšpekcijski ukrep.

Nadzor svetlobnega onesnaževanja se je izvajal na podlagi prijav ter v okviru celovitih rednih pregledov večjih trgovskih centrov in industrijskih obratov. Ker so roki za prilagoditev potekli le za razsvetljavo objektov za oglaševanje, smo nadzirali uporabo te razsvetljave in zavežance opozarjali na prilagoditvene roke za obveznosti pri uporabi razsvetljav poslovnih stavb, fasad, športnih igrišč in razsvetljav za varovanje. Ugotavljanje skladnosti razsvetljav na podlagi poročil obratovalnega monitoringa ali na podlagi izrednih meritev svetlobnega onesnaževanja, še ni možno saj podzakonski akt, ki bi urejal področje obratovalnega monitoringa in pooblaščenec za njegovo izvajanje še ni sprejet. Glede na navedeno, je Uredba o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja v tem delu neizvršljiva in kot taka predstavlja veliko oviro v učinkovitosti nadzora.

Akcija nadzora svetlobnega onesnaževanja

Kot cilj je bilo na območju celotne države sočasno preveriti izpolnjevanje prepovedi in ukrepov za zmanjševanje emisije svetlobe v okolje zaradi obratovanja virov svetlobe, ki povzročajo svetlobno onesnaževanje, določenih v Uredbi o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja (Ur.l.RS, št. 81/07,109/07- v nadaljevanju Uredba). V prvem delu akcije, ki je potekal v decembru 2008, so bili upravljavci razsvetljave pisno seznanjeni s prilagoditvenimi roki za svetilke obstoječe razsvetljave in za obstoječo razsvetljavo objektov za oglaševanje. V drugem delu akcije, v mesecu marcu in aprilu 2009, je potekal neposredni inšpekcijski nadzor upravljavcev obstoječe razsvetljave, osvetljevanja fasad, svetlobnih snopov in reklamnih panojev.

Na osnovi izvedenega inšpekcijskega nadzora je ugotovljeno, da so inšpekcijski zavezanci hitro sledili inšpekcijskim ukrepom in odpravili ugotovljene pomanjkljivosti. Uredba o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja določa obveznosti in prehodne prilagoditvene roke zavezancem, ki pa jih le-ti ne bodo uspeli realizirati, saj predpisani obrazci za poročanje še niso izdelani(izdelava strokovne ocene o vplivih vira svetlobe na okolje, izdelava načrta razsvetljave). Predpis v celoti še ni operativen, saj manjka kar nekaj izvedbenih predpisov, ki bodo omogočili izvršljivost predpisa v celoti:

- pravilnik za izvajanje obratovalnega monitoringa;
- imenovanje pooblaščenecv za izvajanje obratovalnega monitoring;
- operativni program zmanjševanja svetlobnega onesnaževanja;
- obrazci za načrt razsvetljave.

Akcija odkrivanja novih inšpekcijskih zavezancev na področju okolja

Eden od ciljev plana dela 2009 je bil odkrivanje novih inšpekcijskih zavezancev. V ta namen smo pripravili enotna izhodišča in usmeritve za delo na tem področju, ki je potekalo celo leto. Cilj akcije je bil v sistem rednega inšpekcijskega nadzora vključiti nove inšpekcijske zavezance in s tem povečati večjo usklajenost inšpekcijskih zavezancev na področju varstva okolja. Kot izhodišče smo uporabili Poročilo o pregledu negativno rešenih vlog zavezancev s strani Agencija RS za okolje in prostor v letih 2007,2008 in 2009. Uporabili smo razpoložljive podatke v našem arhivu. Akcija je potekala v dveh smereh:

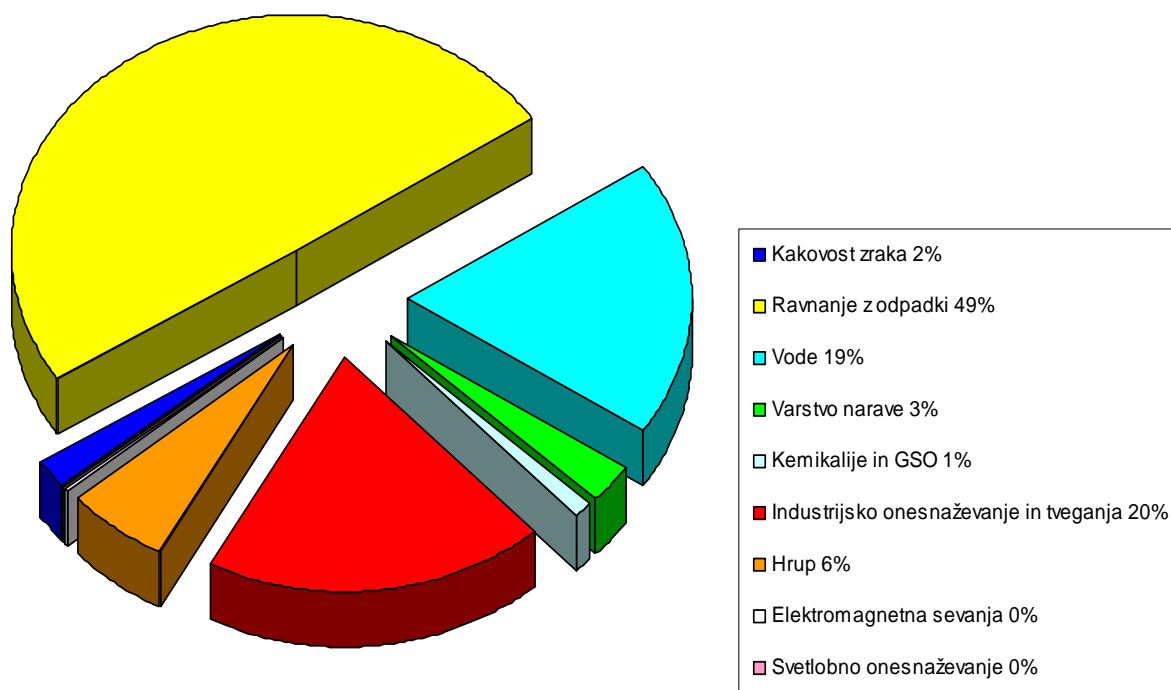
- preverjanje inšpekcijskih zavezancev na osnovi zbranih razpoložljivih informacij iz arhiva IRSOP;
- odkrivanje novih inšpekcijskih zavezancev neposredno na terenu

Tekom akcije smo skupno odkrili 214 novih inšpekcijskih zavezancev. Večina od njih so zavezanci s področja ravnanja z odpadki, sledijo še področje emisij snovi v zrak in emisije snovi v vode. Večino novih zavezancev smo v skladu s kriteriji za razvrščanje zavezancev razvrstili v III. Kategorijo, presenetljivo pa je, da smo v odkrili tudi take, ki jih uvrščamo v I. kategorijo oz. prioriteto nadzora. Glede na rezultate akcije bomo z njo nadaljevali tudi v letu 2010.

Tabela 9 in grafikon 4: **število nadzorov po področjih dela v letu 2009**

Področje dela	Število nadzorov
Kakovost zraka 2%	188
Ravnanje z odpadki 49%	4645
Vode 19%	1768
Varstvo narave 3%	256
Kemikalije in GSO 1%	113
Industrijsko onesnaževanje in tveganja 20%	1826
Hrup 6%	544
Elektromagnetna sevanja 0%	13
Svetlobno onesnaževanje 0%	8

ŠTEVILO NADZOROV PO PODROČJIH DELA V LETU 2009

Ocena stanja in ukrepi za povečanje učinkovitosti

Ugotavljamo, da se ocena stanja na področju dela inšpekcije za okolje in naravo bistveno ne razlikuje od ocene stanja v letu 2008. Lahko zaključimo, da je pozitiven učinek preventivnih pregledov v preteklih letih pokazal manj kršitev predpisov na področju industrijskih in obrtnih dejavnosti, oz. so te manjše. Kljub temu je še vedno večina izrečenih ukrepov inšpektorjev za okolje s področja varstva okolja, saj je tudi zakonodaja na tem področju najobsežnejša in se hitro spreminja.

Nespremenjeno ostaja dejstvo, da z obstoječo kadrovsko zasedbo, brez ustrezne strokovno podpre pravne stroke, ni več možno izvajati rednega načrtovanega dela. Administrativne obveznosti in novosti v prekrškovnih postopkih hromijo delo inšpektorjev in terjajo reorganizacijo na tem področju. Prav presenetljivo pa je, da zakonodajalec kljub nenehnim opozorilom, nadaljuje s politiko sprejemanja zapletenih, težko razumljivih predpisov, ki inšpektorjem za okolje nalagajo nove in dodatne obveznosti.

Ugotovitvam, ki smo jih izpostavili že v letu 2008 želimo dodati še dejstvo, da ukrepi v plačni politiki do delavcev v državni upravi nikakor ne prispevajo k povečanju učinkovitosti dela niti ne motivirajo zaposlenih v duhu iskanja rešitev in novih idej. Prav tako pa tudi ukrepi za zmanjšanje števila zaposlenih ne prispevajo k ustvarjalni klimi in dobremu vzdušju med

zaposlenimi. Dodatno k malodušju prispeva tudi odnos javnosti in posameznikov do dela nadzornih organov, ki so postali dežurni krivec za vse njihove težave.

Glede na zgoraj navedeno za zaključek podajamo ugotovitve in predloge, ki smo jih podali že v letu 2008.

Glavni vzrok za neizpolnjevanje vseh načrtovanih aktivnosti je povečan pripad prijav oz. obremenjevanje inšpektorjev za okolje z manj pomembnimi zadevami. To trditev potrjuje dejstvo, da količina prejetih prijav, ki so jih inšpektorji obravnavali v tem obdobju, predstavlja več kot 60% njihovega dela. Te prijave so se nanašale predvsem na področje ravnanja z gradbenimi odpadki, vnašanje zemeljskega izkopa, posegov na vodna in priobalna zemljišča, ravnanje z izrabljenimi motornimi vozili ter izvajanje dimnikarske službe. V večini primerov je šlo za kršitve fizičnih oseb in za zadeve lokalnega značaja. Ugotavljamo, da bi ustrežnejša zakonodajna ureditev teh področij, ki bi pristojnosti ukrepanja v primerih manjših količin odpadkov prenesla na občinski nivo, pomenila znatno razbremenitev inšpektorjev za okolje. Tudi korekcija Zakona o vodah v smislu izvršitve inšpekcijskih odločb je pot do bolj učinkovite zakonodaje in razbremenitve inšpekcijskih postopkov.

Leti 2008 in 2009 sta minili predvsem v luči odpravljanja administrativnih ovir v zakonodaji. Verjetno so zakonodajne novosti prinesle razbremenitev v postopkovnem smislu nikakor pa niso prinesle razbremenitve z vidika razumevanja in interpretacije predpisov. Nejasna in zamotano napisana zakonodaja, ki dopušča različne možnosti interpretacije namreč tudi predstavlja administrativno oviro tako za izvajalce kot nadzorne organe, ki pa v letu 2009 še zdaleč ni bila odpravljena. V tem letu je bilo spremenjenih in dopolnjenih skupno 46 predpisov. Med njimi sta bila spremenjena in dopolnjena tudi dva materialna predpisa, to sta Zakon o varstvu okolja in Zakon o vodah, ki sta s svojimi spremembami prinesla nekaj učinkovitih novosti na področju inšpekcijskega nadzora. Spremembe in dopolnitve predpisov pa niso bile zgolj redakcijske narave, temveč vsebinske in konceptualne. Kot primer naj navedemo 17 novih uredb na področju ravnanja z odpadki, ki so nadomestile obstoječe pravilnike. K povečanemu obsegu dela inšpektorjev, kot nadzornega in prekrškovnega organa, pa je prispevala tudi izdaja novih predpisov, ki so določili pravila ravnanja na področjih dela, ki jih do tedaj ni urejal noben drug predpis (npr. ravnanje z odpadnimi zdravili, odpadnimi nagrobnimi svečami, z odpadki iz rudarskih in drugih dejavnosti izkoriščanja mineralnih surovin, ravnanja na območjih posameznih krajinskih parkov, vodovarstvenih območjih vodonosnikov ...).

Ugotavljamo, da z obstoječo kadrovsko zasedbo ni možno več zagotavljati inšpekcijskega nadzora na vseh področjih, za katera zakoni in podzakonski predpisi pooblašajo inšpektorje za okolje. Izjemno široko področje dela, ki ga morajo kljub delni specializaciji obvladovati inšpektorji, predstavlja, še zlasti v območnih enotah z manjšim številom inšpektorjev, neobvladljiv problem. Kot rešitev opisane situacije ponovno predlagamo naslednje rešitve:

- prenesti pristojnosti nadzora ravnanja z odpadki, ki po izvoru nastajajo v gospodinjstvu vključno z gradbenimi, na občinski nivo;
- pooblastiti izvajalce javne službe urejanja voda za izvajanje izvršilnih postopkov inšpektorjev za okolje;
- vzpostaviti v delovanje rečno nadzorno službo s polnimi pooblastili;
- vzpostaviti delovanje naravovarstvene nadzorne službe s polnimi pooblastili;
- urediti "informacijski sistem okolja", na način, kot je predpisan v 105. členu ZVO-1.

Poudariti želimo zavedanje, da le z inšpekcijskim nadzorom ni možno uspešno uveljavljati zakonodaje zato je nujno aktivirati tudi druge mehanizme, ki bodo pripeljali do uspešne implementacije. Številne možnosti izboljšanja učinkovitosti dela in prenosa dobrih praks daje tudi mednarodno sodelovanje. Vendar pa realizacija pridobljenih informacij in izkušenj ni možna brez ustreznih in zadostnih kadrov.

Povečan obsega dela je inšpektorjem za okolje prinesel tudi Zakon o prekrških, kar ugotavljamo že od vsega začetka izvajanja tega zakona. Ne glede na to v letošnjem letu ugotavljamo močan porast prekrškovnih postopkov na področju okolja. Širitev dela na tem področju pa istočasno pomeni zmanjšan obseg na področju inšpekcijskega dela. Prekrškovni postopki so namreč postali obsežni, pooblastila so se povečala prav tako pa tudi sam obseg dela. Zelo veliko administrativnih opravil nastaja v postopku izterjave glob in stroškov postopka. Postopek odstopanja v izterjavo na Davčni urad bi bilo nujno urediti elektronsko, kar bi terjalo neprimerno manj časa in papirja. Še več dela pa prinaša uvedba sodnih taks v prekrškovnih postopkih.

5 INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO STANOVANJSKE INŠPEKCIJE

5.1 PRISTOJNOSTI IN ORGANIZACIJA

Stanovanjska inšpekcija je v letu 2009 opravljala svoje delo na podlagi predpisov, ki določajo njeno pristojnost in sprejetega letnega načrta inšpekcijskega nadzora. Ocenjujem, da smo vse zastavljene cilje in naloge v tem letu uspešno opravili, kar je razvidno tudi iz pričujočih podatkov o opravljenem delu. Prijavitelje smo v skladu z Zakonom o inšpekcijskem nadzoru obveščali o svojih ukrepih, oziroma seznanili z razlogi, zakaj inšpekcijski postopek ni bil uveden.

Pristojnost

Pristojnost stanovanjske inšpekcije in pooblastila za izvajanje inšpekcijskega nadzora določajo Stanovanjski zakon, Zakon o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb, Zakon o splošnem upravnem postopku, Zakon o inšpekcijskem nadzoru, Zakon o prekrških in vsi podzakonski predpisi izdani na podlagi teh zakonov. Izvrševanje inšpekcijskega nadzora opravljajo posamezni stanovanjski inšpektorji :

- z vodenjem posameznih postopkov inšpekcijskega nadzora;
- z izdajanjem odločb sklepov in predlogov v upravnem postopku;
- v izvajanju preventivnih ukrepov, katerih namen je zagotavljanje zakonitega ravnanja inšpekcijskih zavezancev oziroma varovanje pravic drugih oseb;
- v izrekanju sankcij in opozoril kršiteljem, kot prekrškovni organ;
- v sodelovanju z drugimi državnimi organi in organi lokalnih skupnosti.

Organizacija

Stanovanjska inšpekcija, s sedežem na Vilharjevi 33, Ljubljana je sestavni del Inšpektorata RS za okolje in prostor, kot organa v sestavi Ministrstva za okolje in prostor. Delo opravlja pet stanovanjskih inšpektorjev, ki so krajevno pristojni za območje celotne države.

5.1.1 Stanovanjski zakon

Stanovanjski zakon določa, da inšpekcijski nadzor nad uresničevanjem javnega interesa na stanovanjskem področju opravljajo inšpektorji stanovanjske inšpekcije, pri čemer opredeljuje kot javni interes zagotavljanje takšnega stanja večstanovanjske stavbe, da je omogočena njena normalna raba, in zagotavljanje pogojev za učinkovito upravljanje večstanovanjskih stavb. Pristojnost stanovanjskega inšpektorja se konkretizira v ukrepih zoper etažne lastnike, da zagotovijo, vzdrževanje skupnih delov v skladu z normativi za vzdrževanje stanovanjskih stavb, v določitvi začasnega upravnika v primerih, ko ta ni določen in bi po zakonu moral biti. V ukrepih zoper posameznega etažnega lastnika, da vzdržuje stanovanja tako, da se odvrne škoda, ki bi nastala drugim posameznim delom, ali da se najemniku omogoči normalna uporaba stanovanja, kakor tudi v prepovedi opravljanje dejavnosti v delu stanovanja, če niso izpolnjeni pogoji določeni v zakonu. Z novelo stanovanjskega zakona se je v letu 2008, v interesu varovanja in učinkovitega upravljanja etažne lastnine razširila pristojnost stanovanjske inšpekcije tako, da v upravnem postopku po uradni dolžnosti ukrepa zoper kršitelja, ki vgradi napravo na skupne dele večstanovanjske hiše in mu naloži pridobitev potrebne soglasja oziroma odstranitev naprave in sanacijo povzročene škode.

Učinkovitost upravljanja v večstanovanjskih stavbah se zagotavlja tudi z nadzorom in izrekanjem ukrepov zoper upravnika ali etažnega lastnika za kršitve, katere je zakon opredelil kot prekršek.

Soinvestitorstvo in partnerstvo v noveli zakona ima namen povečati možnosti reševanja najemnih razmerij z večjo ponudbo neprofitnih stanovanj. Za nadzor nad poslovanjem neprofitnih stanovanjskih organizacij z vidika izvajanja določil stanovanjskih predpisov je pristojna stanovanjska inšpekcija, vendar v tem letu ni obravnavala nobenega primera.

Kljub širitvi pristojnosti stanovanjske inšpekcije in sprejeti oceni ob sprejemu zakona, o utemeljenosti dodatne zaposlitve stanovanjskih inšpektorjev, se to še ni zgodilo.

5.1.2 Zakon o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb (ZVKSES)

Zakon je stopil v veljavo 1. avgusta 2004. Namen zakona je zavarovanje kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb pred finančno nesposobnostjo investitorjev, ko ti še pred končanjem gradnje pričnejo s prodajo, pri čemer se kupci zavežejo del kupnine plačati pred izročitvijo predmeta prodaje. Nadzor nad tem, ali prodajalci pri prodaji stanovanjskih stavb in stanovanj potrošnikom ravnajo v skladu z določbami o prodaji, ki so urejene v drugem poglavju zakona, opravljajo stanovanjski inšpektorji. Če prodajalec sklepa prodajne pogodbe oziroma oglašuje prodajo v nasprotju z določbami tega zakona, mu stanovanjski inšpektor glede na vsebino kršitve prepove sklepanje prodajnih pogodb oziroma oglaševanje, ali odredi ukrepe za odpravo nepravilnosti. Kadar inšpektor oceni, da je zaradi načina in obsega kršitve to potrebno za zaščito kupcev, svojo odločbo tudi javno objavi.

5.2 UGOTOVITVE PRI DELU

5.2.1 Prekrškovni postopki in postopki inšpekcijskega nadzora

Po Zakonu o prekrških so stanovanjski inšpektorji tudi prekrškovni organi, ki vodijo postopke po uradni dolžnosti v tako imenovanem hitrem postopku. Dosedanja praksa je pokazala, da so bili ti postopki učinkoviti, saj je neposredni nadzor in izrekanje ukrepov od opozoril do glob, prispevalo k večjemu spoštovanju obveznih zakonskih norm, tako etažnih lastnikov, upravnikov in investitorjev. Zahteve za sodno varstvo so reševala sodišča v roku, tako da ni prišlo do zastaranja postopkov. Večina sodb sodišč je potrdila pravilnost odločitve prekrškovnega organa tako z vidika procesne, kot materialne vsebine. Tudi postopki prisilne izvršbe se tekoče izvajajo. Vse naštetu še dodatno prispeva k učinkovitosti teh postopkov.

Žal pa je ob teh ugodnih ocenah prekrškovnega postopka potrebno opozoriti, da pogoste spremembe in dopolnitve zakona o prekrških vedno bolj zapletajo sam postopek, ga delajo nepreglednega, strokovno prezahtevnega in posledično tudi vedno bolj neučinkovitega.

Postopki inšpekcijskega nadzora se vodijo v upravnem postopku po uradni dolžnosti. Žal še danes marsikomu razmejitev med temi in tistimi, ki se vodijo na predlog stranke niso jasne. Da se poizkuša v teh postopkih vedno bolj priznavati tudi interese tretjih oseb (ki zastopajo le svoj in ne javni interes) skozi vrata stranskega udeleženca, ali s priznanjem statusa stranke v postopku, se kaže v nekaterih odločitvah upravnega sodišča. Menimo, da v inšpekcijskih postopkih lahko prevladuje samo in le javni interes, in da je stranka le zavezanec, tako je tudi nedvoumno določilo Zakona o inšpekcijskem nadzoru, ki pravi, da je stranka v inšpekcijskem postopku le zavezanec (24.čl.). Da mora imeti *lex specialis* prednost pred *lex generalis* je znano pravilo pravne stroke.

Veljalo bi opozoriti še na eno vprašanje in sicer pravici do informacija javnega značaja. Tretje osebe, ki v inšpekcijskem postopku v posamezni zadevi ne morejo izkazati pravnega interesa, ki je pogoj za vpogled v posamezno zadevo, poizkušajo to doseči z uveljavljanjem pravice do informacije javnega značaja in preko nje doseči vpogled v posamezno zadevo, ki je predmet inšpekcijskega postopka (praviloma tistega, ki tudi sicer še ni pravnomočno končan). Menimo, da posamezni inšpekcijski ali prekrškovni postopek, ki še ni končan s pravnomočno odločitvijo organa v nobenem primeru ne bi smel biti predmet javne informacije (saj to po naši oceni tudi ni), da pa je nesporno lahko to pisna odločitev organa v obliki odločbe ali sklepa.

5.2.2 Ukrepi in dejanja

Stanovanjski inšpektorji so obravnavali oziroma začeli s postopkom v **771** zadevah. Od tega se je obravnavalo **622** zadev v rednem inšpekcijskem nadzoru in **149** zadev v prekrškovnem postopku. Postopki so se začeli po uradni dolžnosti in praviloma na podlagi prijav. Prijavitelji so v mnogih primerih tudi stranke v postopku. Na primer etažni lastnik ki prijavi opustitev potrebnega vzdrževanja skupnih delov je hkrati tudi zavezanec v odločbi.

Prekrškovni postopki se začnejo po uradni dolžnosti, ali na pisni predlog v zakonu določenega predlagatelja. Kot upravičeni predlagatelj je do sedaj nastopil le državni organ - policija.

5.2.3 Redni inšpekcijski postopek

V rednem inšpekcijskem postopku smo izdali skupaj **126** odločb. Vsebinsko so se te odločbe nanašale na zakonsko določeno pristojnost in pooblastila in so prikazane v spodnji tabeli, v njej so zajeti tudi vsi drugi ukrepi in dejanja.

Tabela 1:

SZ in ZVKSES	Skupaj
Odločba 125- skupni deli	61
Odločba 126- popravilo v stanovanju	36
Odločba 126a-odstranitev naprav	6
Odločba 128- določitev upravnika	16
Odločba 129-prepoved opr. dejavnosti	1
Odločba ZVKSES	6
Sklep	120
Ogled	218
Odstop	85
Obvestilo ZIN	414

Nadzor stanovanjske inšpekcije v zvezi z vzdrževanjem skupnih delov v večstanovanjskih stavbah in njihovih posameznih delov smo tudi v tem letu izvajali izključno le v tistih primerih, ko je bilo ugotovljeno, da je na stavbi vzpostavljena etažna lastnina (stanje se je ugotavljalo z vpogledom v zemljiško knjigo). Drugi pomembni kriterij pri ugotavljanju dejanskega stanja večstanovanjske stavbe, je vpogled v kataster stavb, kjer se določi njihova identifikacijska oznaka. Večina ureditvenih odločb se tudi v tem letu nanaša na vzdrževanje skupnih delov. Pričakovali smo da bo novela stanovanjskega zakona sprejeta v letu 2008, ki se nanaša na vgradnjo naprav (praviloma gre za klima naprave) na skupne dele, imela za

posledico znatno povečanje ureditvenih odločb na tem področju. Vendar se je izkazalo, da so etažni lastniki v večini primerov potrebno soglasje že pridobili oziroma so ga pridobili še pred izdajo odločbe. Izdali smo 6 odločb in vse so bile izvršene v danem roku.

V 16 primerih smo etažnim lastnikom določili začasnega upravnika, predvsem iz razloga, ker se po odpovedi pogodbe staremu upravniku, niso uspeli dogovoriti o izbiri novega. V kolikor etažni lastniki tudi po poteku roka za katerega je imenovan začasni upravnik, ne sklenejo z njim pogodbe, stanovanjska inšpekcija o zadevi ponovno ne odloča, pač pa napoti lastnike, da o tem na njihov predlog odloči sodišče.

Postopki v zvezi z ZVKSES so se končali z izdajo odločbe v 6 primerih. V njih smo investitorju prepovedali nadaljnjo prodajo stanovanj. Večina prejetih prijav s strani kupcev stanovanj se še vedno nanaša na vprašanje reševanja reklamacijskih zahtevkov, o čemer odloča v primeru spora sodišče.

Število obvestil prijaviteljem, ki niso stranke v našem postopku, o ukrepih, ali razlogih, da inšpekcijski postopek ne bo uveden, se je povečalo na 414.

Zoper odločbe izdane v rednem inšpekcijskem postopku je bilo vloženi 8 pritožb. Instanca je skoraj v vseh primerih pritožbene razloge zavrnila, kot neutemeljene. Glede na skupno število pritožb v primerjavi z izdanimi odločbami in glede na odločitve pritožbenega organa v zvezi z njimi, lahko ocenimo delo inšpekcije v pogledu strokovnosti in natančnosti z najvišjo oceno.

Tabela 2:

PRITOŽBA	Skupaj 8
Nadomestna odločba	-
Instanca zavrže, zavrne pritožbo	2
Instanca odpravi odločbo organa I stopnje	1

5.2.4 Izvršilni postopek

Stanovanjski zakon določa, da se odločbe izdane na podlagi 125. čl., 126.čl. in 126a. čl., v primerih, ko jih zavezanci ne izvršijo, predlagajo v izvršbo pristojnemu občinskemu organu v prisilno izvršitev, v breme tistih, ki jim je naložena izvedba del.

Izvršbe, ki jih opravljajo občine na podlagi predlogov za izvršbo, se izvajajo z denarno prisilitvijo etažnih lastnikov.

Tabela 3:

Upravna izvršba	Št.
Sklep o dovolitvi izvršbe	1
Predlog izvršbe pristojnemu občinskemu organu	15

5.2.5 Prekrškovni postopek

Spremembe in dopolnitve stanovanjskega zakona so kazenske določbe XVII poglavja v letu 2008 povišale globo za vse prekrške, ki jih stori etažni lastnik v razponu od 500€ pa do 1200€ enako za najemnika in za upravnika od 5000 € do 125.000 €. Prekrškovni organ lahko pri določitvi globe izreče le najnižji znesek. Če o zahtevi za sodno varstvo odloča sodišče je to vezano na višino izrečene globe in je ne sme povečati kljub morebitnim utemeljenim razlogom. Zato vidimo rešitev v dodelitvi pristojnosti prekrškovnim organom, da lahko odločajo pri odmeri globe v okviru predpisanega razpona.

Zaradi suma storitve prekrška smo začeli s postopkom v 149 zadevah. Najpogostejše kršitve etažnih lastnikov:

- neplačevanje stroškov upravljanja (vključujejo neplačila v rezervni sklad),
- opustitve v zvezi z najemnim razmerjem (nesklenitev pogodbe)

Kršitve upravnikov:

- opustitev obveznega sklica zbora lastnikov enkrat letno,
- kršitve obveznosti ob prenehanju upravljanja (primopredaja poslov),
- kršitve povezane z vodenjem in porabo sredstev rezervnega sklada,

V spodnji tabeli je prikazano število posameznih ukrepov. V primerjavi s preteklim letom se je povečalo število izdanih plačilnih nalogov in hkrati zmanjšalo število odločb.

Tabela 4:

ZP-1 prekrški	
Odločba	-
Plačilni nalog	28
Opozorilo	34
Zaznamek, da se odločba o prekršku ne izda in ne poda obdolžilnega predloga	90

Odločitve prekrškovnega organa v zvezi z obravnavanjem zahtev za sodno varstvo so prikazane v naslednji tabeli.

Tabela 5:

Zahteva za sodno varstvo- odločitev prekrškovnega organa	Št.
Sklep – zahteva se zavrže	-
Odločba se odpravi in ustavi postopek	-
Nova odločba	-
Poslano pristojnemu sodišču	8

Sodišče je v 2 primerih spremenilo našo odločitev in postopek ustavilo, v 18 primerih pa zavrnilo zahtevek za sodno varstvo. V prisilno izvršitev globe je bilo na DURS posredovanih 11 predlogov.

5.2.6 Prioritete

Med prioritete naloge inšpekcijskega nadzora smo postavili tri nivoje, po naslednjih kriterijih:

- ogroženost posameznika z vidika neposredne nevarnosti za življenje in zdravje v večstanovanjskih objektih in njihovega premoženja,
- zaščiti javnega interesa določenega z zakonom in
- preventivno delo.

Stanovanjska inšpekcija je pri vodenju postopkov upoštevala postavljene prioritete in se v vseh primerih, ki sodijo v prvo prioriteto nemudoma odzvala, ter izrekla ukrepe kot npr:

prepoved uporabe nevarnih naprav v večstanovanjski hiši, takojšni ukrepi za preprečitev škode ali nevarnosti, prepovedi nadaljnjega protipravnega ravnanja – npr. pri nezakonitih prodajah stanovanj, javna objava odločbe, ipd..

Uresničevanje javnega interesa opredeljenega z zakonom se je zagotovilo v vseh ostalih postopkih, v izdanih odločbah oziroma sklepih (npr. postavitve začasnega upravnika, odredbe o nujnih vzdrževalnih delih, pregled poslovanja upravnikov in sankcioniranje nepravilnosti, izrekanje sankcij pri kršitvah investitorjev ob prodaji stanovanj, prepoved opravljanja dejavnosti v delu stanovanja, itd.).

Preventivno delo je bilo usmerjeno v pojasnjevanje zakonskih določb, ki se nanašajo na delovanje stanovanjske inšpekcije, izrekanje opominov in opozoril kršiteljem.

5.2.7 Druge aktivnosti

Posebnih aktivnosti v tem letu nismo planirali in tudi ne izvajali. V okviru danih možnosti smo se udeležili le posvetov in seminarjev ki so bili namenjeni obnovi in širitvi našega znanja.

5.3 ZAKLJUČEK

Stanovanjska inšpekcija je v okviru danih možnosti izpolnila svoje poslanstvo, ki ji ga določajo veljavni predpisi. Izvedene aktivnosti nadzora v rednem inšpekcijskem postopku in v prekrškovnem postopku, so prispevale k večjemu spoštovanju vseh tistih norm, katere vsebino je zakonodajalec ocenil kot javni interes, ki ga nadzira in uveljavlja v praksi inšpekcijski organ skozi določene ukrepe.

Obseg kršitev stanovanjskega zakona, ki se nanaša na zagotavljanje takšnega stanja večstanovanjske stavbe, da je omogočena njena normalna raba, se tudi v tem letu ne povečuje. Ureditvene odločbe pa zavezanci praviloma izvršijo v postavljenih rokih, tako da so izvršilni postopki bolj izjema kot pravilo. Izboljšalo se je tudi stanje v zvezi s prostovoljnim plačilom izrečenih glob.

Na področju ZVKSES bo naše delo tudi v prihodnje usmerjeno v preventivni nadzor in zavarovanje kupcev pred nezakonitimi ravnanji investitorjev, zlasti s prepovedjo prodaje stanovanj, za katera niso izpolnjeni vsi bistveni zakonski pogoji. K zmanjšanju kršitev bi po oceni stanovanjske inšpekcije prav gotovo pripomogle potrebne spremembe in dopolnitve zakona.